

Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë MISIONI NË KOSOVË

Departamenti për të Drejtat e Njeriut dhe Sundimin e Ligjit

KATALOG I MJETEVE JURIDIKE

I.	<i>Hyrje</i>	5
1.	E drejta për mjet juridik efikas	5
2.	Mohimi i paligjshëm i mjetit juridik.....	5
3.	Mjetet juridike të cilat janë në përgjithësi të zbatueshme.....	6
4.	Organizimi i katalogut.....	7
II.	<i>Drejtësia penale</i>	8
A.	Arrestimi policor	8
1.	Arrestimi i paligjshëm nga policia.....	8
2.	Kompenzimi për paraburgimin apo arrestimet e paligjshme të cilat nuk rezultojnë me ndjekje penale	8
3.	Shkelja e të drejtës për informim të menjëherëshëm për arsyet e arrestimit në gjuhën që ai/ajo e kupton	9
4.	Shkelja e të drejtës për t'u dërguar menjëherë para gjyqtarit.....	9
5.	Shkelja e të drejtës për heshtje	9
6.	Shkelja e të drejtës për ndihmë gratis të përkthyesit nëse ai/ajo nuk e kupton/flet gjuhën e organeve për zbatimin e ligjit.....	9
7.	Shkelja e të drejtës për ndihmën e avokatit mbrojtës	10
8.	Shkelja e të drejtës për të njoftuar familjen apo personin tjetër të përshtatshëm përkitazi me arrestin.....	10
9.	Shkelja e të drejtës së personit të paraburgosur që të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe respekti për dinjitetin e tij/saj.....	11
10.	Shkelja e të drejtës për ekzaminim dhe trajtim mjekësor.....	11
B.	Paraburgimi jashtë gjyqësor	11
1.	Paraburgimi jashtë gjyqësor nga KFOR-i	11
2.	Urdhërat ekzekutiv për paraburgim të PSSP-së.....	12
C.	Hetimet para dhe pas ngritjes së aktakuzës	12
1.	Paraburgimi i paligjshëm	12
2.	Shkelja e të drejtës për kushte njerëzore dhe liria nga tortura gjatë paraburgimit.....	13
3.	Shkelja e të drejtës për avokat gjatë fazës paraprake të procedurës penale	13
4.	Shkelja e të drejtës së mbrojtjes për t'i ekzaminuar dëshmitë gjatë fazës paraprake /E drejta për të prezentuar mbrojtjen.....	14
5.	E drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm kohor apo lirim nga paraburgimi.....	14
6.	Paraburgimi pa të drejtë komunikimi.....	14
D.	Gjykimi & Rigjykimi	15
1.	Shkelja e të drejtës për gjykim nga një tribunal kompetent, i pavarur dhe i paanshëm i themeluar me ligj.....	15
2.	Shkelja e të drejtës për gjykim publik.....	16
3.	Shkelja e prezumimit të pafajësisë.....	16
4.	Shtyerja për të dëshmuar apo pranuar fajin/shkelja e të drejtës për heshtje.....	16
5.	Zbatim retroaktiv i ligjeve penale dhe rreziku i dyfishtë	17
6.	Shkelja e të drejtës për gjykim pa vonesë të padrejtë apo lirim	17
7.	Shkelja e të drejtës për të mbrojtur vetën personalisht apo nëpërmjet të avokatit mbrojtës/Barazia e palëve në procedurë/E drejta për të zgjedhur avokatit mbrojtës/E	

drejta për ndihmë juridike pa pagesë/E drejta për komunikim konfidencial me avokatin/Qasja në përfaqësim ligjor efektiv.....	17
8. Shkelja e të drejtës për t'u gjykuar në prani të të tjerëve	18
9. Shkelja e të drejtës për përkthyes dhe përkthim pa pagesë.....	18
10. Shkelja e parimit oftë sistemit të ndarë të drejtësisë për të mitur	19
11. Shkelja e të drejtës për ankesë kundër aktgjykimit.....	19
III. Policia e UNMIK-ut, SHPK-ja, TMK-ja dhe KFOR-i. Shkelja e kodit të mirësjelljes apo ligjit penal	20
A. Policia e UNMIK-ut	20
1. Policia e UNMIK-ut– Shkelja e kodit të mirësjelljes– mjeti administrativ	20
2. Policia e UNMIK-ut– Shkelja e kodit të mirësjelljes apo ligjit penal– mjeti juridik	20
B. Shërbimi Policor i Kosovës.....	21
1. KPS - Shkelja e kodit të mirësjelljes dhe/apo ligjit penal – mjeti juridik.....	22
C. Trupat e Mbrojtjes së Kosovës.....	22
1. Trupat e Mbrojtjes së Kosovës (TMK) – Shkelja e kodit të mirësjelljes– mjeti administrativ.....	22
2. Kosovo Protection Corp – Shkelja e të code of conduct and/or criminal law – legal remedy.....	23
D. KFOR-i	25
1. KFOR-i – Shkelja e Kodit Ushtarak të shtetit përkatës– mjeti administrativ dhe ai juridik.....	25
2. KFOR-i – kërkesat për kompenzim.....	25
IV. Mosdiskriminimi.....	27
A. Mjetet e përgjithshme.....	27
B. Kërkesat për praktikat diskriminuese në punësimin publik	28
C. Kërkesat kundër praktikave diskriminuese në punësim.....	29
D. Kërkesat nga nëpunësit civil kundër vendimit diskriminues të Këshillit Disiplinor ...	29
E. Kërkesat për diskriminim të përdorimit të gjuhës amtare gjatë qasjes në shërbimet publike	30
F. Kërkesat kundër diskriminimit të shkaktuar nga zyrtarët e arsimit gjatë qasjes në arsimim.....	30
G. Kërkesat për sanksionet arbitrare të bëra nga mësuesit dhe personeli arsimor	31
H. Kërkesat për diskriminim gjatë qasjes në kujdesin shëndetësor	32
I. Ankesat kundër diskriminimit lidhur me qasjen në ndihmën (mirëqenien) sociale.....	32
V. Viktimat e krimit	33
A. Mjetet juridike në	33
disponim për palën e dëmtuar	33
1. Viktima e krimit/pala e dëmtuar – ndjekja private	33
2. Viktima/Pala e dëmtuar, dëmtimi apo humbja e pasurisë.....	34
3. Siguria e palës së dëmtuar	35
4. Pala e dëmtuar në kundërvajtje.....	35
I. Mjetet juridike speciale për viktimat e trafikimit.....	36
1. Ndihma për viktimat e trafikimit	36
2. Riatdhesimi i viktimave të trafikimit.....	37
3. Viktimat e trafikimit – kërkesa për shpërblimin e dëmit/kthimit të sendit	37
VI. Çështjet pronësore juridike.....	38
A. Çështjet e.....	38
përgjithshme	38
pronësore.....	38
1. Heqja e pabazë e të	38
drejtave pronësore.....	38
a) Ndërprerja e pabazuar e hipotekës	38

2.	Pengimi i pabazë i të drejtave pronësore	39
	b) Përmes ndërtimit të paautorizuar (parimet e përgjithshme)	40
	c) Përmes aplikimit të pabazë të procedurës së vlerësimit	40
B.	Regjistrimi i patundshmërive / Kadastrimi.....	41
2.	Mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale.....	42
4.	Matja dhe klasifikimi (kategorizimi) i gabuar i tokës	42
5.	Dëmi i shkaktuar për	43
	shkak të matjes	43
	gjeodezike	43
6.	Caktimi i pabazë i gjobës (lartësisë së saj)	43
7.	Dështimi i organeve komunale për të njoftuar titullarët e pronës prë ndryshimet në shënimet kadastrale	44
J.	Bartja e pronës dhe ekspropriimi (shpronësimi).....	44
1.	Heqja e pabazë e të drejtave pronësore përmes bartjes joligjore të pronës së paluajtshme.	44
	a) Për shkak të mosrespektimit të të drejtës së privilegjuar (përparësisë së blerjes)	45
2.	Heqja e pabazë e të drejtave pronësore përmes vendimit të pabazë mbi trashëgiminë	46
3.	Ekspropriimi – heqja e pabazë e të drejtave pronësore	46
	a) Bazuar në “përcaktimin e pabazë të interesit të përgjithshëm”	46
	b) Në bazë të “vendimit” të pabazë për lejimin e punëve përgatitore.....	46
	c) Bazuar në “vendimin” e pabazë mbi ekspropriimin “nga organi komunal kompetent”	47
	d) Bazuar në mospërbushjen e kushteve për marrjen e “vendimit për ekspropriim” apo vendimi do të shkelet të drejtat pronësore	47
	e) Bazuar në aplikimin e gabuar të procedurës së veçantë për gjendjet emergjente dhe fatkeqësive tjera elementare	48
4.	Ekspropriimi —Pengimi i pabazë i të drejtave pronësore juridike	48
5.	Ekspropriimi – çështjet e kompensimit.....	49
	a) Vendim i gabuar apo mospajtim mbi “përcaktimin e kompenzimit” për pengim apo heqje të të drejtave pasurore-juridike	49
	b) Mos realizimi i shpërbimit sipas “kompenzimit të vlerësuar/përcaktuar”.	49
D.	Ndërtimi mbi tokë.....	50
1.	Ndërtimi i paautorizuar nga personi fizik apo juridik e cili nuk është bartës i të drejtës pronësore juridike (parimet e përgjithshme).....	50
2.	Refuzimi i pabazë i lejes për ndërtim apo legalizim të (objektit) të ndërtimit (parimet e përgjithshme).....	50
3.	Zbatimi i gabuar i sanksioneve (përfshirë edhe rrënimin) për shkeljet e kushteve të lejuara në lejen e ndërtimit.....	50
4.	Përcaktimi i gabueshëm i rrezikut për shëndetin publik, mbrojtjen apo sigurinë, dhe veprimeve që rrezikojnë të drejtat pronësore.....	51
E.	Çështjet pronësore banesore.....	51
1.	Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit)	52
	a) Prej 23 mars 1989 deri në 24 mars 1999, si rezultat i legjislacionit diskriminues.....	52
	b) Prej 23 marsit 1989 deri me 13 tetor 1999, për ata të cilët kanë lidhur kontrata joformale të shitblerjes së patundshmërisë dhe sipas vullnetit të lirë të tyre, por që si të tilla ishin të paligjshme sipas ligjeve ekzistuese të asaj kohe.....	52
	c) Përmes refuzimit nga “Drejtoria” apo “Komisioni” të kërkesës për rishqyrtim.	52
	d) Në veçanti të drejtën e shfrytëzimit të banesave në pronësi shoqërore të një subjekti tjetër nga ai i “komisionit”.....	53
	e) Në veçanti të të drejtës banesore pas shkurorëzimit.	53
	f) Në veçanti e drejta e banimit, pas vdekjes së bartësit të kësaj të drejte.....	54
	g) Në veçanti të drejtës banesore të bazuar në dhënjën me qira të banesës në pronësi shoqërore.....	54
	h) Për shkak të mos regjistrimit të shitblerjes në Zonat e caktuara gjeografike (ZCGj)	55
	Siç është vendosur me Rreg. UNMIK-ut 2001/17 dhe aprovuar nga administratori komunal.....	55
	i) Pas 24 marsit 1999 (ose 13 tetorit 1999 për kontratat joformale), për ankesat kundër privimit të të drejtave të cilat nuk gjenden në kuadër të kategorive të sipërpërmendura.....	55
2.	Ndërhyrja në të drejtat pronësore banesore (përfshirë të drejtën e banimit).....	55
	a) <u>Fituar para 24 marsit 1999</u> dhe kur bartësi i të drejtës pronësore nuk posedon me pronë dhe nuk e ka tjetërsuar pronën me shprehjen e lirë të vullnetit. [okupimi/uzurpimi i kundërligjshëm].....	56
	<u>Fituar pas 24 marsit 1999</u> dhe kur bartësit e të drejtës pronësore nuk e kanë pronën në posedim dhe nuk ka tjetërsuar pronën me shprehjen e lirë të vullnetit.....	56
	Gjithashtu e njohur si okupim i pronës banesore.....	56
	b) Përmes vendimit administrativ të “Drejtorisë” për dëbim, apo dhënjën e lejës së përkohshme për strehim	56
	c) Përmes vendimit të “komisionit” sipas të cilit bartësi i të drejtës është palë e tretë.....	56
	d) Përmes dëmit të shkaktuar gjatë qëndrimit nën administrim të “drejtorisë”.	57
	e) Përmes dëmit në pronën e paluajtshme banesore, konfliktit mbi megjat, pengim posedimit dhe çështjeve tjera jashtë kompetencës së “Drejtorisë”/“Komisionit”.....	57
3.	Zbatimi i gjobës dhe kontestet lidhur me pagesën e qirasë të banesave shoqërore.....	57

F. Prona jo-banesore/afariste	59
1. Procedura e ankandit publik, tenderit	59
2. Mosdhënja e lejës për ndërtim të objektit investiv.....	59
3. Mosdhënja e lejës për shfrytëzim të objektit investiv.....	60
4. Urdhëri për ndërprerjen e ndërtimit/shfrytëzimit dhe rrënimit të objektit investiv.....	60
5. Zbatimi i gabueshëm i gjobës(pagesave???)	61
G. Prona jo-banesore. Pronë e cila kontrollohet nga ndërmarrjet publike apo shoqërore.....	62
1. Vendimi i Agjencionit Kosovar të Mirëbesimit i cili ndikon në të drejtat pronësore apo të drejtat tjera.....	62
2. Privimi I padrejtë apo ndërhyrja në realizimin e të drejtave pronësore dhe të drejtave tjera nga ndonjë ndërmarrje e cila gjendet nën autoritetin e AKM-së, mirëpo jo nëpërmjet të vendimit apo veprimit të AKM-së	63
3. Zbatimi i padrejtë i gjobave nga AKM-ja mbi ndërmarrjet, punëtorët e saj dhe personat tjerë me funksione menaxhese dhe mbikëqyrëse	63
H. Pyjet	64
1. Privimi i padrejtë apo pengimi padrejtë në realizimin e të drejtave pronësore nëpërmjet të caktimit të kufijve ndërmjet pyjeve	64
2. Vendimi i padrejtë i inspektorit të pyjeve e cila pengon realizimin e të drejtave pronësore	64

KATALOG I MJETEVE JURIDIKE

I. Hyrie

Mbrojtja dhe promovimi i qëndrueshëm i të drejtave të njeriut ka për qëllim të inkurajojë, përkrah dhe lehtësojë shfrytëzimin e mjeteve juridike efektive të nevojshme për adresimin e shkeljeve të të drejtave të njeriut. Kjo kërkon një përqëndrim më të madh në vetë mjetin juridik të nevojshëm për adresimin e shkeljes dhe sigurimin e kompenzimit për atë shkelje, në krahasim me mbrojtjen tradicionale të të drejtave të njeriut e cila më shumë përqëndrohet në vetë shkeljen. Mjetet e tilla jo vetëm që kërkojnë nga instrumentet e ndryshme për të drejtat e njeriut mirëpo ato janë gjithashtu në gjendje të parandalojnë padrejtësinë dhe shpërdorimin e pushtetit duke ofruar një korrigjim apo shqyrtim të bërë për gabimet e shkaktuara nga ana e autoriteteve.

Autoriteti i cili shqyrton një shkelje duhet të jetë në gjendje të aplikojë në mënyrë të saktë ligjet përkatëse dhe standardet për të drejtat e njeriut. Për më tepër, duke u bazuar në shqyrtimet e tilla autoritetet duhet të jenë në gjendje të marrin një vendim i cili është obligativ dhe i ekzekutueshëm në kuadër të autoriteteve të cilat janë objekt i shqyrtimit. Në bazë të këtij formulimi ankesat e parashtruara pranë Ombudspersonit nuk paraqesin mjet juridik për shkak se vendimet e Ombudspersonit nuk kanë karakter obligativ për autoritetet.

Puna e mëtutjeshme përkritazi me mjetet e tilla juridike pasqyron një fokus të shtuar të Departamentit për të Drejtat e Njeriut dhe Sundimin e Ligjit në realizimin e qëndrueshëm të të drejtave të njeriut. Ky katalog përbën hapin e parë në procesin e mjeteve juridike e cila ka për qëllim identifikimin e mjeteve juridike të zbatueshme apo mungesën e tyre për secilën të drejtë të njeriut e cila mund të jetë në rrezik.

Ky katalog përqëndrohet në shkeljet kontestuese të të drejtave të njeriut të cilat janë të garantuara me ligjin vendës apo me instrumentet ndërkombëtare të cilat janë të zbatueshme në Kosovë.

1. E drejta për mjet juridik efikas

E Drejta për mjet juridik efikas pranë një autoriteti kombëtar për shkeljet e të drejtave të njeriut të parapara me nenin 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNj).

Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka theksuar se kur një individ pohon se është viktimë e shkeljes së të drejtave të njeriut të paraparë me Konventë, duhet të ekzistojë një mjet juridik pranë ndonjë organi vendës me

qëllim që kërkesa e bërë të adresohet dhe si kompenzim të sigurohet dëmshpërblimi për shkeljen përkatëse.¹

Efekt i nenit 13 është që t'i mundësojë organit kompetent për t'u marrur me substancën e ankesës së bërë dhe si rezultat ofron një lehtësim të dukshëm në këtë proces. Së këndejmi, efikasiteti i mjetit të tillë nuk varet nga mundësia e rezultatit të favorshëm për parashtruesin e kërkesës. Për më tepër, kjo nuk kërkon ndonjë formë të veçantë të mjetit juridik; Shteteve u lejohet të veprojnë në bazë të pushtetit të tyre diskrecional për t'ju përmbytur detyrimeve që dalin nga kjo dispozitë.² Sa i përket mjeteve përkatëse juridike, Gjykata, veçanërisht në rastin *Soering* konsideroi se procedurat për shqyrtim gjyqësor mund të jenë një mjet juridik efikas për ankesën e parashtruar.³

Autoriteti të cilit i referohet neni 13 nuk ka nevojë të jetë autoritet gjyqësor, dhe pushtetin dhe garancat të cilat ajo i ofron janë të rëndësishme për të përcaktuar se a është një mjet juridik efikas apo jo. Në rastet kur nuk ekziston kurrfarë mjeti juridik i cili plotëson kërkesën për efikasitet, mjetet juridike shtesë të cilat parashihen me ligjin vendës dhe i shtohen mjetit juridik të sipërpërmendur mund të bëjnë një gjë të tillë.⁴

Sidoqoftë, ky katalog nuk mëton të jetë një masë për matjen e shkallës së efikasitetit të mjeteve juridike të cilat janë në dispozicion në Kosovë. Katalogu nuk mëton të analizojë se a i kanë plotësuar mjetet juridike në fjalë kërkesat e parapara me nenin 13 të KEDNj-së. Për më tepër nuk mëton të adresojë se kur dhe ku kërkohet një mjet juridik me qëllim të adresimit të një shkeljeje.

Ky katalog nuk është i kufizuar vetëm në të drejtat e parapara me KEDNj-në. Ajo ka për qëllim të përfshijë mjetet juridike të cilat janë të domosdoshme për adresimin e shkeljeve, mjete këto të cilat janë në dispozicion në bazë të ligjeve të zbatueshme dhe standardeve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

2. Mohimi i paligjshëm i mjetit juridik

E drejta për të parashtruar një mjet juridik është e mbrojtur edhe me nenin 51 të Ligjit Penal të Kosovës, e cila parasheh ndëshkim për çdo

¹ Silver kundër Mbretërisë së Bashkuar, Vendimi i Gjykatës më 25 mars 1983, paragrafi 113.

² Vilvarah dhe të tjerët, Vendimi i Gjykatës i 30 tetorit 1991, pp. 37-38.

³ vendimi i 7 korrikut 1989, pp. 27-28.

⁴ Rasti Leander, Vendimi i 26marsit 1987, pp. 29-30

person i cili i parandalon të tjerët në ushtrimin e kësaj të drejte. Neni 51 thekson:

“(1) Çdo person i cili gjatë përmbushjes së detyrimeve së tij të punës, parandalon të tjerët nga shfrytëzimi i të drejtës për parashtrim të ankesës apo ndonjë mjet juridik tjetër siç është kundërshtimi, kërkesa apo përfaqësimi, do të dënohen me deri në një vjet burg.

(2) Nëse një shkelje e tillë e cila është e referuar në paragrafin 1 të këtij neni kryhet nga një person zyrtar nëpërmjet të keqpërdorimit të pozitës së tij zyrtare, atëherë ai person zyrtar do të jetë objekt i dënimit deri në tre vjet burgim.”

Nuk posedojmë me shënime adekuate se a janë bërë ankesa për shkeljet të cilat parashihen me nenin 51 kundër ndonjë personi në Kosovë.

3. Mjetet juridike të cilat janë në përgjithësi të zbatueshme

Katalogu paraqet një listë të mjeteve juridike për shkeljet e veçanta të të drejtave të njeriut. Përpos mjeteve juridike të posaçme të cilat janë të përfshira në këtë katalog ekzistojnë një sërë mjetesh tjera të cilat janë në dispozicion për ata persona të drejtat e të cilëve janë të cenuara. Mjetet juridike të përgjithshme zbatohen nëse nuk ekziston ndonjë mjet tjetër i posaçëm i cili parashihet me ligjin e zbatueshëm.

Ankesa kundër vendimit gjyqësor (rastet penale)

E drejta për shqyrtimin e vendimit për shpalljen e fajësisë dhe dënimit të shqiptuar nga një gjykatë e instancës më të lartë parashihet edhe me konventat ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cilat janë të zbatueshme në Kosovë - nenet 14(5) të Marrëveshjes Ndërkombëtare për të Drejtat Politike dhe Civile (MNDPC) dhe neni 2 i Protokollit Nr. 7 të KEDNj-së – dhe nga ligji vendës.

Neni 359(1) i Ligjit të Procedurës Penale të RFJ-së thekson se ankesa kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë do të parashtrohet në afatin brenda 15 ditëve që nga dita e pruarjes së këtij vendimi. Neni 360 i LPP-së së RFJ-së përcakton palët të cilat mund të parashtrorjnë ankesë.

Si rregull gjykata e apelit mund të shqyrtojë vetëm çështjet kontestuese në lidhje me aktgjykimin e pruar nga gjykata e shkallës së parë. Sidoqoftë, neni 376(1)(1, 2) i LPP të RFJ-së parasheh se gjykata e apelit duhet gjithmonë të shqyrtojë *ex officio* nëse garancat e caktuara procedurale të LPP-së janë shkelur apo kur dispozitat e ligjit penal janë cenuar dhe atë në dëm të personit të akuzuar (Neni 365 i LPP të RFJ-së).

I pandehuri ka të drejtë të parashtrorjë ankesë në çfarëdo baze kundër vendimit të gjykatës, duke përfshirë edhe kërkesat për dëmshpërbim (për dallim nga prokurori publik). I pandehuri dhe avokati i tij/saj kanë të drejtë për ankesë. Parashtrimi i një ankesë nuk përjashton mundësinë për përjashtimin e ankesës tjetër. Avokati mbrojtës duhet të marrë pëlqimin e të pandehurit për të parashtruar ankesë në emër të tij.

Sidoqoftë, në rastet që përfshijnë të pandehurit e mitur, ligji i zbatueshëm vendës (neni 487(2) i LPP të RFJ-së) parasheh që avokati mbrojtës mund të parashtrorjë ankesë edhe kundër dëshirës së klientit të tij. Duhet të ceket se bashkëshorti/ja e të akuzuarit, i afërmi në vijë të drejtë të gjakut, prindi adoptues, vëllau, motra, prindi strehues munden gjithashtu të parashtrorjnë ankesë në të mirë të të akuzuarit. Sikur avokati mbrojtës, personat e sipërpërmendur mund të parashtrorjë ankesë në emër të të pandehurit të mitur edhe përkundër mungesës së dëshirës së tij për një gjë të tillë. Si një mbrojtës i ligjshmërisë dhe përfaqësues i interesit publik, prokurori publik mund të parashtrorjë ankesë kundër vendimit gjyqësor në dobi të të pandehurit.

Sa i përket palës së dëmtuar duhet të bëhet një dallim ndërmjet të asaj se a e ka marrë apo jo pala e dëmtuar përsipër bërjen e padisë. Në rast të ndjekjes penale, pala e dëmtuar mund të kundërshtojë vendimin e gjykatës së shkallës së parë në shpenzime të procedurës gjyqësore kur ai/ajo ka interes të drejtpërdrejtë për të bërë një gjë të tillë. Kur prokurori nuk parashtron ankesë apo tëhiqet nga ankesa, pala e dëmtuar mund të merr përsipër rolin e prokurorit. Kur pala e dëmtuar vepron në cilësi të prokurorit (neni 63(2) të LPP të RFJ-së), ai/ajo mund të parashtrorjë ankesë në të gjitha bazat në të cilat aktgjykimi mund të kontestohet.

Ankesa kundër vendimit gjyqësor (rastet civile)
Një palë mund të parashtrorjë ankesë kundër vendimit gjyqësor të gjykatës së shkallës së parë brenda 15 ditëve nga dita e pranimit të kopjes së vendimit të gjykatës (neni 348 të Kodit të Procedurës Civile).

Gjykata civile kompetente e shkallës së parë mund të jetë qoftë gjykata komunale apo ajo e qarkut varësisht nga lloji i ankesës (shih nenet 26-2 dhe 29-2 të ligjit mbi gjykatat e rregullta të Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, 1978).

Gjykata e shkallës së dytë vendos mbi ankesat e parashtruara kundër vendimeve të gjykatës së shkallës së parë (ibid.) Gjykata e shkallës së dytë mund të jetë gjykata e qarkut (shih nenin 29-1 të Ligjit mbi Gjykatat e Rregullta të Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, 1978), apo Gjykata Supreme (shih nenin 31 të

Ligjit mbi Gjykatat e Rregullta të Krahinës Socialiste Autonome të Kosovës, 1978).

Pala mund të parashtrojë kërkesë për shqyrtimin e vendimit gjyqësor të pruar nga gjykata e shkallës së dytë brenda 30 ditëve nga dita e pranimit të kopjes së vendimit gjyqësor (neni 382 i Kodit të Procedurës Civile). Gjykata Supreme do të vendos përkitazi me shqyrtimin (Neni 383 i Kodit të Procedurës Civile). Kërkesa për rigjykim gjithmonë i dorëzohet gjykatës së shkallës së parë e cila e ka pruar vendimin përkatës (neni 424 i LPC të RSFJ-së).

Ankesa e përgjithshme administrative:

Pala mund të parashtrojë ankesë apo kërkojë mjetin përmirësues kundër vendimit apo veprimit administrativ. Në përgjithësi, pala mund të shtjerr mjetet ankimore procedurale administrative të cilat janë të zbatueshme. Nëse nuk arrihet plotësimi i kërkesave nëpërmjet të mjeteve të tilla, atëherë mund të parashtrahet padia administrative pranë gjykatës kompetente nëse pala konsideron se të drejtat apo interesat e tij/saj janë shkelur nga ndonjë akt administrativ (neni 2, Ligji mbi Kontestet Administrative, Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77). Një padi e tillë mund të parashtrahet brenda 30 ditëve nga dita kur akti administrativ në fjalë është ekzekutuar.

Përgjithësimi i mëtejme i mjeteve ankimore procedurale dhe administrative është tejet i vështirë. Mjeti juridik administrativ dhe procedural në dispozicion varet nga niveli qeveritar në të cilën është nxjerrë akti administrativ, sikurse edhe nga dispozitat përkatëse të ligjeve përkatëse të cilët e rregullojnë procedurën në fjalë.

Sidoqoftë, mund të bëhen disa observime të përgjithshme. Ligji i Procedurës Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së 1986, Nr. 47) mbetet i zbatueshëm përderisa nuk bie në kundërshtim me nenin 5, të Rregullores së UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave përkitazi me vendimet administrative të të pruarat nga ndonjë organ komunal.

Në bazë të kësaj Rregullore, një person mund të parashtrojë ankesë kundër një vendimi

administrativ komunal nëse ai/ajo pohon se të drejtat e tij/saj janë shkelur nga ai vendim. Ankesat mund të dorëzohen me shkrim Kryeshefit Ekzekutiv apo të dorëzohen personalisht Ekzekutiv brenda 1 muajve nga dita kur parashtuesi i kërkesës është njoftuar për vendimin në fjalë. Nëse parashtuesi i kërkesës nuk është i kënaqur me përgjigjen e Kryeshefit Ekzekutiv, ankesa mund t'i adresohet organit qëndror, i cili do të vendos mbi ligjshmërinë e vendimit. Kjo ankesë e shkallës së dytë duhet të dorëzohet nëpërmjet të Drejtoratit për Çështje Administrative, i cili është i caktuar për të koordinuar me procesin e shpërndarjes së ankesave të tilla. Vendimi i "Organit Qëndror" përkatës duhet të nxjerret brenda dy muajve (neni 247, Ligji i Procedurës Administrative). Rregullorja dhe ristrukturimi i organeve qeverisëse ka shkaktuar huti në përcaktimin e "organit qëndror" nëpërmjet të cilit do të ushtrohet e drejta për mjet administrativ efikas. Pasi që të shterren mjetet e tilla, ankesa (padi administrative) mund të parashtrahet pranë Odës Administrative të Gjykatës Supreme.

Kur një vendim apo akt administrativ buron nga organi i instancës më të lartë, procedurat e parapara me Ligjin e Procedurës Administrative zbatohen në mënyrë të plotë përpos nëse ligjet e posaçme nuk janë të zbatueshme në këtë drejtim.

4. Organizimi i katalogut

Katalogu përbëhet nga pesë pjesë kryesore: drejtësia penale, çështjet e sigurisë, mosdiskriminimi, viktimat e krimit dhe çështjet pronësore. Secila pjesë përmban edhe nënseksionet e saj të cilat përfshijnë çështje të ndryshme specifike. Çështja e cila gjendet në kolonën e majtë përshkruan natyrën e shkeljes për shembull "arrestimi i paligjshëm nga policia". Kolona e djathtë thekson se ligji i zbatueshëm përkitazi me shkeljet përkatëse, si dhe dëshmitë të cilat ju mund t'i paraqitni nëse dëshironi të parashtroni kërkesën tuaj dhe së fundi flet edhe për mjetin juridik që mund ta shfrytëzoni për shkeljen e përshkruar.

II. Drejtësia penale

A. Arresti policor

1. Arrestimi i paligjshëm nga policia

E drejta për të kundërshtuar ligjshmërinë e arrestimit (nenet 5 KEDNj & 9(4) MNDPC)

Ligji në fuqi

- Neni 192 (4) i LPP RFJ-së (paraburgimi i urdhëruar nga gjykatësi hetues):
“ Kundër aktvendimit mbi paraburgun, personi i paraburgosur mund t'i paraqesë ankim kolegjit (neni 23, paragrafi 6) brenda afatit prej 24 orësh nga momenti i dorëzimit të aktvendimit.”
- Neni 196 (3) i LPP RFJ-së (paraburgimi i urdhëruar nga organi për zbatimin e ligjit):
“Kundër aktvendimit mbi paraburgun, personi i paraburgosur mund t'i paraqesë ankim kolegjit të gjykatës kompetente më së voni brenda afatit prej 24 orësh nga momenti i marrjes së aktvendimit.”

Dëshmitë

Të dhënat mbi arrestimin dhe paraburgimin, lista e të paraburgosurve në qendrat dhe objektet e paraburgimit.

Përshkrimi i mjetit juridik

Kundër aktvendimit mbi paraburgun, personi i paraburgosur mund t'i paraqesë ankim kolegjit të gjykatës kompetente më së voni brenda afatit prej 24 orësh nga momenti i marrjes së aktvendimit. Kolegji ka për detyrë që të marrë vendim brenda afatit prej 48 orësh nga momenti i marrjes së ankimit. Ankimi nuk pezullon ekzekutimin e aktvendimit. Këtu mund të përfshihet gjithashtu edhe ankesa kundër vendimit të parë mbi caktimin e paraburgimit.

2. Kompenzimi për paraburgimin apo arrestimet e paligjshme të cilat nuk rezultojnë me ndjekje penale

Neni 545 i LPP RFJ-së

Ligji në fuqi

Ligji në fuqi
- Neni 545(1(1, 3), 2) i LPP të RFJ-së:
“(1) E drejta për kompensimin e dëmit i takon edhe personit:
1) që ka qenë në paraburg e nuk ka filluar procedura penale (...)
3) që për shkak të gabimit apo veprimit të paligjshëm të organit pa baza është privuar lirie (...)
(2) Personit që sipas nenit 195 të këtij ligji është privuar lirie pa bazë ligjore, i takon e drejta për kompensimin e dëmit nëse është arrestuar pa fletëarrest (...)”

Dëshmitë

Të dhënat mbi arrestimin dhe paraburgimin, lista e të paraburgosurve në qendrat dhe objektet e paraburgimit.

Përshkrimi i mjetit juridik

Kërkesa për kompenzim duhet të parashtrohet nga personi që e gëzon këtë të drejtë apo avokati i tij/saj pranë komisionit për kompenzim i cili përbëhet nga tre gjyqtarë të gjykatës supreme. Një person nuk do të kompenzohet për dëmin nëse arrestimi i tij është bërë si rezultat i veprimeve të palejuara të tij. Kërkesa duhet të adresohet nga Bashkëkryesuesit e Departamentit Administrativ të Drejtësisë (Ndërtesa e Gjykatës Komunale, Prishtinë/Prishtina). E drejta për kompenzim do të skadojë pas tre vjetësh nga dita kur aktgjykimi i gjykatës së shkallës së parë mbi lirimin e të pandehurit nga akuzat ka hyrë në fuqi dhe nga dita kur është pranuar aktvendimi i gjykatës së shkallës më të lartë mbi ankesën e parashtruar. Kërkesa nuk duhet të dorëzohet derisa nuk bihet vendimi i formës së prerë mbi lirimin e parashtruesit të kërkesës. Pas shqyrtimit të kërkesës dhe dosjeve përkatëse, komisioni mund të ftojë parashtruesin e kërkesës të marrë pjesë në seancën dëgjuese, apo thjeshtë i ofron parashtruesit të kërkesës një shumë të caktuar të kompenzimit. Nëse parashtruesi i kërkesës nuk është i kënaqur me ofertën (pjesërisht apo plotësisht) apo nëse komisioni nuk bie vendim mbi kërkesën e parashtruar brenda afatit prej 3 muajve nga dita e parashtrimit të saj, ai/ajo mund të iniciojë procedurë ligjore pranë gjykatës kompetente (neni 543(1, 3) LPP i RFJ-së).

Qendra Burimore për Përkrahje të Mbrojtjes Penale ka përpiluar një mostër të kërkesës për kompenzim për paraburgimin e padrejtë dhe/apo të paligjshëm.

3. **Shkelja e të drejtës për informim të menjëherëshëm për arsyet e arrestimit në gjuhën që ai/ajo e kupton**
(Rregullorja e UNMIK-ut Regullorja Nr. 2001/28 mbi të drejtat e personave të arrestuar nga organet për zbatimin e ligjit (neni 2.1.a), nenet 9(2) MNDPC, 5(2) KEDNj, 40(2)(b)(ii) të Konventës për të Drejtat e Fëmiut)

Ligji në fuqi

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…) me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

- Nenet 192(4) & 196(3) LPP RFJ-së: Shih paragrafin 1 si mëlartë.

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

E përfshirë në ankesën e parashtruar kundër arrestimit të policisë dhe/apo kundër vendimit për paraburgim. Shih paragrafin 1 si mëlartë.

4. **Shkelja e të drejtës për t’u dërguar menjëherë para gjyqtarit**
(9(3) MNDPC, 5(1c),(3) KEDNj)

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

E përfshirë në ankesën e parashtruar kundër arrestimit të policisë dhe/apo kundër vendimit për paraburgim.

5. **Shkelja e të drejtës për heshtje**
Rregullorja e UNMIK-ut Regullorja Nr. 2001/28 mbi të drejtat e personave të arrestuar nga organet për zbatimin e ligjit (neni 2.1.b, 2.2, 2.3, 6.1.e), neni 218(2, 3) LPP i RFJ-së

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

E përfshirë në ankesën e parashtruar kundër arrestimit të policisë dhe/apo kundër vendimit për paraburgim.

6. **Shkelja e të drejtës për ndihmë gratis të përkthyesit nëse ai/ajo nuk e kupton/flet gjuhën e organeve për zbatimin e ligjit**
(Neni 224 (1) LPP RFJ-së, Rregullorja e UNMIK-ut Regullorja Nr. 2001/28 mbi të drejtat e personave të arrestuar nga organet për zbatimin e ligjit (neni 2.1c), Parimi 14 i Trupit të Parimeve)

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

E përfshirë në ankesën e parashtruar kundër arrestimit të policisë dhe/apo kundër vendimit për paraburgim.

7. Shkelja e të drejtës për ndihmën e avokatit mbrojtës

Shkelja e të drejtës për ndihmën e avokatit mbrojtës sipas zgjedhjes së tij/saj, apo e drejta për t'ju ofruar avokati në rast se nuk mundet të paguajë për ndihmën e ofruar juridike, të drejtës për komunikim konfidencial, të drejtës për prani të avokatit mbrojtës gjatë intervistave të cilat i kryejnë me të organet për zbatimin e ligjit (neni 3), Urdhëresa Administrative Nr. 2001/15 për zbatimin e Rregullores Nr. 2001/28, Qarkorja e UNMIK-ut për drejtësi 2000/17, Parimet 1, 8 dhe 22 të Parimeve Themelore mbi Rolin e Avokatëve, Rregulli 93 i Rregullave Evropiane për Burgjet, Neni 6 (3b, c) KEDNj-së)

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

E përfshirë në ankesën e parashtruar kundër arrestimit të policisë dhe/apo kundër vendimit për paraburgim.

8. Shkelja e të drejtës për të njoftuar familjen apo personin tjetër të përshtatshëm përkitazi me arrestin

Përfshirë këtu anëtarin e familjes; ndonjë person tjetër të përshtatshëm sipas zgjedhjes së tij/saj; Qendra për Punë Sociale nëse personi i arrestuar shfaq shenja të sëmundjes mentale; Zyra e Ndërmjetësimit, posti konzular, misioni diplomatik i shtetit, organizata kompetente; prindërit apo kujdestari nëse personi i arrestuar nuk ka arritur moshën 18 vjeçare (Neni 200 LPP RFJ-së, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/28 mbi të drejtat e personave të arrestuar nga organet për zbatimin e ligjit (neni 2.1e, f dhe 2.2.4), Rregulli 92 të Rregullave Standarde Minimale, Parimi 16 (2) të Trupit të Parimeve, Rregulli 10(1) të Rregullave të Pekingut, Rregulli 22 i Rregullave të KB-ve për mbrojtjen e të miturve të të privuar nga liria)

Ligji në fuqi:

Nuk ka kurrfarë ligji në fuqi

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

Nuk ekziston ndonjë mjet juridik, përpos ankesave kundër policëve të SHPK-së dhe të UNMIK-ut. Rregullorja e UNMIK-ut 2001/28 nuk përmban kurrfarë mjetesh juridike për personat e arrestuar.

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

- 9. Shkelja e të drejtës së personit të paraburgosur që të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe respekti për dinjitetin e tij/saj.**
(Neni 10(1) MNDPC, 3 KEDNj)

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar, raportet mjekësore në rastet e abuzimit fizik.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues. Nuk ekziston ndonjë mjet i vërtetë juridik. Propozimi i mbrojtjes është një mjet juridik i paqartë mirëpo si minimum mund të ofrojë prova se çështja ngritur në këtë fazë, nëse avokati mbrojtës gjatë seancës kryesore do të përpiqet të ndalojë prezentimin e dëshmive të fituara me shtrëngim. Shih mjetin juridik C.2 si mëposhtë, faqe 13.

I paraburgosuri apo avokati i tij mbrojtës mund të parashtrorjnë ankesë kundër ndonjë polici të SHPK-së dhe UNMIK-ut. Shihni ankesat kundër organeve për zbatimin e ligjit në faqen 20.

Ligji në fuqi:

- Nuk ka ligj në fuqi.

- 10. Shkelja e të drejtës për ekzaminim dhe trajtim mjekësor**
(Rregullorja e UNMIK-ut 2001/28 mbi të drejtat e personave të arrestuar nga organet për zbatimin e ligjit
(nenet 2.1.g; 5; 6.1.h),
Parimi 24 i Trupit të Parimeve)

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ankesat kundër policëve të SHPK-së dhe UNMIK-ut. Shih ankesat kundër organeve për zbatimin e ligjit në faqen 20.

Ligji në fuqi:

Direktiva 42 e KOMKFOR-it për Paraburgimin

- Neni 7(k) i Direktivës 42 të KOMKFOR-it për Paraburgimin:

“Të paraburgosurit mund të parashtrorjnë ankesa kundër vendimit për paraburgimin e tyre”

B. Paraburgimi jashtë gjyqësor

- 1. Paraburgimi jashtë gjyqësor nga KFOR-i**
E drejta për të kundërshtuar ligjshmërinë e paraburgimit (nenet 5 KEDNj & 9(4) MNDPC)

Dëshmitë:

Formulari i Urdhërësës 42 të KFOR-it, vendimet e mëpastajshme në lidhje me paraburgimin

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Nuk ekziston ndonjë mekanizëm Habeas Corpus në Kosovë (urdhërat ekzekutiv të KFOR-it dhe PSSP-së)

Ankesat e personave të paraburgosur kundër KFOR-it. Direktiva 42 e KOMKFOR-it për Paraburgimin nuk specifikon asgjë për atë se si dhe kujt duhet t'i adresohet ankesa e parashtruar. Asgjë nuk përmendet në mënyrë specifike për atë se kush vendos mbi ankesën. Sidoqoftë mund të supozohet se vendimi për ankesë duhet të përfshihet në procesin e vlerësimit të kërkesave për paraburgim të bëra nga BSHK-të (siç është e përshkruar mëlartë). Komandanti i BSHK-së do të parashtrorjë një kërkesë me shkrim nëpërmjet të ZYRËS JURIDIKE KOMKFOR-it për vazhdimin e paraburgimit të një personi. ZYRA JURIDIKE E KFOR-it do të shqyrtojë çdo kërkesë për paraburgimin dhe do të përcaktojë se a nevojiten informata shtesë. KFOR LEGAD udhëheq me punën e Kolegjit për Shqyrtimin e Paraburgimit anëtarët e të cilit caktohen KOMKFOR. Kolegji do të shqyrtojë kërkesat për paraburgim dhe do t'i bëjë rekomandime KOMKFOR-it. KFOR LEGAD do të këshillojë KOMKFOR-in “se a mundet në aspektin ligjor të parashtrorhet ankesë kundër vendimit të tillë për paraburgim”. Ky rekomandim është i pavarur nga rekomandimi i Kolegjit. KOMKFOR do të shqyrtojë kërkesat për paraburgim, dokumentacionin përkrahës dhe rekomandimet e stafit para se të bie një “vendim të pavarur”. Nuk ekziston ndonjë organ i pavarur siç parashihet me nenin 6 të KEDNj-së.

2. Urdhërat ekzekutiv për paraburgim të PSSP-së
E drejta për të kundërshtuar ligjshmërinë e paraburgimit (Neni 5 KEDNj & 9(4) MNDPC)

NOTE: Mjeti juridik i paraparë me Rregulloren 2001/18 nuk është më e zbatueshme për shkak se fushëveprimi i saj ishte i kufizuar për një periudhë kohore prej tre muajve dhe për raste individuale (rasti Nish Ekspres). Sidoqoftë, pushteti i PSSP-së për të dhënë urdhër ekzekutiv për paraburgim nuk është anuluar në mënyrë përjashtimore dhe së këndejmi nevoja për të pasur një mjet juridik efikas në këtë drejtim mbetet edhe mëtej.

Ligji në fuqi

- Neni 4.1 i Rregullores së UNMIK-ut 2001/18, për themelimin e një komisioni për shqyrtimin e paraburgimeve jashtëgjyqësore të bazuara në urdhëra ekzekutiv.

“Komisioni i shqyrton rastet e paraburgimeve jashtëgjyqësore të bazuara në urdhëra ekzekutiv. Shqyrtimi mund të inicohet me propozimin e vet Komisionit ose me kërkesën e personit të paraburgosur në bazë të një urdhëri të tillë ekzekutiv ose me kërkesën e mbrojtësit të tij apo saj.”

Dëshmitë:

Urdhëri ekzekutiv të PSSP-së

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Nuk ekziston ndonjë mekanizëm Habeas Corpus për të kundërshtuar urdhërat ekzekutiv të PSSP-së.

- Ankesa e personit të paraburgosur apo avokatit të tij/saj mbrojtës parashtuar Komisionit për Shqyrtim të Paraburgimit i cili është përgjegjës për shqyrtimin e urdhërave ekzekutiv. KSHP-ja do të merr vendim sa më shpejtë që është e mundur mirëpo jo më vonë se 7 ditë nga dita e pranimit të ankesës. Nuk ekziston ndonjë organ i pavarur në bazë të nenit 6 të KEDNj-së.

C. Hetimet para dhe pas ngritjes së aktakuzës

1. Paraburgimi i paligjshëm

E drejta për të kundërshtuar paraburgimin/njoftimi për bazat e paraburgimit (Neni 9(4) MNDPC; Neni 5(4) KEDNj; Parimet 11(2), 32 & 39 të Trupit të Parimeve, nenet 190(3), 191 LPP RFJ-së)

Ligji në fuqi:

- Neni 159(3) LPP RFJ-së:

“(…)me këtë rast palët mund të bëjnë propozimet e tyre verbale (…)”

- Neni 192 (4) LPP RFJ-së:

“ Kundër aktvendimit mbi paraburgun, personi i paraburgosur mund t’i paraqesë ankim kolegjit (neni 23, paragrafi 6) brenda afatit prej 24 orësh nga momenti i dorëzimit të aktvendimit.”

- Neni 197(2) LPP RFJ-së (dy muaj të zgjatjes së paraburgut para ngritjes së aktakuzës):

“Kundër aktvendimit të kolegjit është i lejuar ankimi (…)”

-- Neni 545 (1(1, 3)) LPP RFJ-së:

“(1) E drejta për kompensimin e dëmit i takon edhe personit:

1) që ka qenë në paraburg e nuk ka filluar procedura penale, ose procedura është pezulluar me aktvendim të formës së prerë, ose me aktvendim të formës së prerë është liruar nga akuza ose akuza është refuzuar. (…)

3) që për shkak të gabimit ose veprimit të paligjshëm të organit pa baza është privuar lirie, ose është mbajtur më tepër në paraburg ose në entin për vuajtjen e dënimit ose masës.”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë dhe të hetimeve, aktvendimi mbi paraburgimin dhe zgjatjet e mëpastajshme, kërkesa dhe aktvendimi për të zhvilluar hetimet, aktakuza apo tërheqja e akuzave, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, lista e personave të paraburgosur të qendrës dhe objekteve të paraburgimit.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para gjyqtarit hetues.

Ankesa kundër aktvendimit për paraburgim dhe zgjatjet e mëpastajshme të tij parashtrohet nga personi i arrestuar/paraburgosur apo/dhe avokati i tij/saj mbrojtës. Ankesa kundër vendimit të gjyqtarit hetues (zgjatja e paraburgimit për një muaj pas arrestimit) parashtrohet para kolegjit të gjykatës së shkallës së parë. Ankesat kundër vendimeve të mëvonshme për paraburgim (e parashtuar para kolegjit të gjyqtarëve) parashtrohen para kolegjit të gjykatësve. Të dyja ankesat do të parashtrohen brenda

afatit prej 24 orëve nga momenti i pranimit të tij. Të dyka këto kolegje të gjykatësve duhet të marrin vendim brenda afatit prej 48 orëve. Ankesa nuk ndalon ekzekutimin e urdhërit.

Ankesa kundër aktvendimit për paraburgim para kolegjit të gjykatësve në bazë të nenit 199(1) apo (2) LPP RFJ-së (zgjatja e paraburgimit pas ngritjes së aktakuzës) nuk ndalon ekzekutimin e vendimit does.

Personi i paraburgosur mund të parashtrojë ankesë për kompenzim – shih faqen 8 përkitazi me kompenzimin e paraburgimit të pajustificueshëm.

Ligji në fuqi:

2. **Shkelja e të drejtës për kushte njerëzore dhe liria nga tortura gjatë paraburgimit**
(nenet 201(1) LPP RFJ-SË; 7 & 10 MNDPC; 3 KEDNJ; 2(2) Konventa mbi Torturën)

Nuk ka ligj në fuqi.

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar, raportet mjekësore në rastet e abuzimit fizik.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ankesa kundër policëve të SHPK-së dhe UNMIK-ut. Nuk ekziston ndonjë mjet juridik i qartë. Propozimi për mbrojtje është një mjet juridik i paqartë mirëpo prapseprapë paraqet një masë minimale e cila dëshmon se çështja është ngritur gjatë kësaj faze, nëse avokati mbrojtës do të përpiqet të parandalojë prezentimin e dëshmive të fituara me shtrëngim. Shih mjetin juridik D. 4 mbi propozimin për të parandaluar prezentimin e dëshmive të fituara me shtrëngim, faqe 16.

3. **Shkelja e të drejtës për avokat gjatë fazës paraprake të procedurës penale**
(Parimi 1 i Parimeve themelore mbi rolin e avokatëve; Parimi 17(1) i Trupit të Parimeve)
E drejta për kohë dhe mjete adekuate për të përgatitur mbrojtjen
(Nenet 11(3), 67(1, 2, 3), 70(1), 168(1), 193(1, 3) LPP RFJ-së, Nenet 6(3b) KEDNJ, 14(3b) MNDPC)
Qasja në avokat gjatë paraburgimit (Neni 74 LPP RFJ-së, Parimi 7 i Trupit të Parimeve mbi rolin e avokatëve)
Komunikimet konfidenciale (Parimi 18(1) i Trupit të Parimeve; Parimi 22 i Parimeve themelore mbi rolin e avokatëve)
E drejta për avokat falas (Neni 11(1, 2), 71(1) LPP RFJ-së; Parimi 17(2) i Trupit të; Qarkorja e UNMIK-ut 2000/17; Neni 6(3c) KEDNJ, Parimi 6 Parimeve mbi rolin e avokatëve)
Të drejtat speciale të të miturit

Ligji në fuqi:

- Neni 267(1, 2) LPP RFJ-së
“(1) i pandehuri ka të drejtë të paraqesë prapsimin kundër aktakuזës (...)
(2) Prapsimin kundër aktakuзës mund t’a paraqesë edhe mbrojtësi pa autorizim të posaçëm të të pandehurit, por jo edhe kundër vullnetit të tij.”
- Neni 276 LPP RFJ-së (vendimi për prapsimin e aktakuзës):
“Kundër vendimit të kolegjit nga neni 269, paragrafi 3 i këtij ligji, ankimi është i lejuar (...)”

Dëshmitë:

Të dhënat e policisë mbi arrestimin dhe paraburgimin, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të arrestuar.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Kërkesa e parashtruar gjyqtarit hetues/kryetarit të gjykatës/Departamentit të Drejtësisë
- Propozimi për t’i përsëritur procedurat
- E përfshirë në propozimin për prapsimin e aktakuзës. Personi i akuzuar apo avokati i tij/saj mbrojtës duhet të prapsojnë aktakuзën brenda afatit prej 8 ditëve nga dita e ngritjes së aktakuзës para kolegjit të gjykatës së shkallës së parë. Ankesa kundër vendimit të marrë si përgjigje ndaj prapsimit të aktakuзës është i lejuar vetëm për palën mbrojtëse për shkak se vendimi i referohet kompetencave të jurisdikcionit përkatës. (Ky nuk është mjet juridik i drejtpërdrejt. Sidoqoftë, për shembull, mungesa e avokatiit mund të kontestohet me qëllim të plotësimit dhe zhvillimit të hetimeve. Mundësisht, mungesa e avokatiit mund të shfrytëzohet për të kundërshtuar pranueshmërinë e deklaratave dhe vlefshmërisë së tyre, dhe për këtë arsye mund të shfrytëzohen si argument për të kërkuar pezullimin e akuzave).
- Mbrojtja mund të kundërshtojë pranueshmërinë e deklaratave të dhëna gjatë fazës paraprake në seancën kryesore, citat i neni 6 të KEDNJ-së.
I përfshirë në ankesën kundër aktgjykimit. Ankesa kundër aktgjykimit duhet të bëhet nga vetë personi i akuzuar dhe avokati mbrojtës i tij/saj brenda afatit prej 15 ditëve (8 ditë kur i pandehuri është i mitur) nga dita e pranimit të procesverbalit të aktgjykimit. Shih mjetin juridik D. 11, shkelja e të drejtës për ankesë, faqe 18.

- 4. Shkelja e të drejtës së mbrojtjes për t'i ekzaminuar dëshmitë gjatë fazës paraprake /E drejta për të prezentuar mbrojtjen**
E drejta e mbrojtjes për t'i ekzaminuar dëshmitarët të cilët dëshmojnë kundër të akuzuarit dhe prezentimi i dëshmitarëve të mbrojtjes të fituar gjatë hetimeve të procedurës paraprake. Dëshmitarët anonim dhe bashkëpunëtor
E drejta për ekzaminimin e shkresave të lëndës /E drejta për të poseduar me një kopje të tyre (Nenet 4(2), 11, 73(1, 2), 131 (1, 2) & 173(1) LPP RFJ-së, Parimi 21 i Parimeve themelore mbi rolin avokatëve; Neni 14(3)(d) MNDPC; Neni 6(3)(d) KEDNJ; Regulloret e UNMIK-ut 2001/20, 2001/21, 2002/1, 2002/2)

Ligji në fuqi:

- Neni 73(3) LPP RFJ-SË (suspendimi i qasjes së mbrojtjes në ekzaminimin e dëshmive): “Kundër aktvendimit nga paragrafi 2 i këtij neni është i lejuar ankimi kolegjit (...)”
 - Neni 131(3) LPP RFJ-SË (vendimi mbi moslejimin për shqyrtimin dhe kopjimin e shkresave penale): “Kundër aktvendimit mbi mohimin është i lejuar ankimi i cili nuk pezullon ekzekutimin e aktvendimit.”
- Nenet 267(1, 2), 276, 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së: Përfshirë në ankesë.

Dëshmitë:

Vendimet e gjykatës, raportet e hetimeve, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Kërkesa e parashtruar gjyqtarit hetues/kryetarit të gjykatës/Departamentit të Drejtësisë
 - Kërkesa për shtyerjen e procedurës
 - Ankesë e posaçme kundër vendimit të gjyqtarit hetues për të suspenduar përkohësisht ekzaminimin e dokumenteve dhe provave materiale, para ngritjes së aktakuzës mund të parashtrohet nga pala mbrojtëse për shkaqe të sigurisë kombëtare. Ankesa nuk do të ndalojë ekzekutimin e vendimit.
 - Ankesë e posaçme kundër vendimit mbi moslejimin për shqyrtimin dhe kopjimin e shkresave penale mund të parashtrohet nëse arsyet e posaçme të sigurisë kombëtare e lejojnë një gjë të këtillë.
 - E përfshirë në propozimin për prapsimin e aktakuzës– Shih mjetin juridik C. 3, shkelja e të drejtës për avokat gjatë fazës paraprake të procedurës penale, faqe 13.
 - Kundërshtimi i pranueshmërisë së deklaratave të dëshmitarëve të dhëna gjatë fazës paraprake në seancën kryesore. Kjo nënkuptohet duke i'u referuar standardeve për të drejtat e njeriut
 - E përfshirë në ankesën kundër aktgjykimit– Shih mjetin juridik C. 3, faqe 13.
- Nuk ekziston ndonjë mjet juridik i posaçëm për kundërshtimin e vendimit për refuzimin e ekzaminimit dhe paraqitjes së dëshmitarëve. (Neni 167 LPP RFJ-së i referohet vetëm mjetit juridik të cilin e ka në dispozicion prokurori) Mjeti juridik në fjalë përfshin edhe prapsimin e aktakuzës apo aktgjykimit

Ligji në fuqi:

- Neni 181(1) LPP RFJ-së: “Palët dhe i dëmtuari mund t'i drejtohen gjithmonë me padi ankimi kryetarit të gjykatës para së cilës zhvillohet procedura për shkak të zvarritjes së procedurës dhe të parregullsive tjera gjatë hetimit.”
- Neni 197(2) LPP RFJ-SË (dy muaj zgjatje të paraburgimit para ngritjes së aktakuzës): “Kundër aktvendimit të kolegjit është i lejuar ankimi (...)”

Dëshmitë:

Vendimet mbi paraburgimin dhe zgjatjen e tij, raportet e hetimeve, lista e personave të paraburgosur në qendrat dhe objektet e paraburgimit.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Ankesë me shkrim kryetarit të gjykatës.
- Propozimi për lirim (me kaucion)/Propozimi për lirim nëse aktakuza nuk ngritet brenda prej 12 muajsh nga caktimi i paraburgimit mund t'i parashtrohet kolegjit të gjykatës së shkallës së parë–
- Ankesa kundër vendimit për paraburgim dhe zgjatjen e tij mund të parashtrohet nga personi i arrestuar/paraburgosur apo/dhe avokati i tij/saj mbrojtës. Shih mjetin juridik C. 1, paraburgimi i paligjshëm, faqe 12.

Ligji në fuqi:

- Neni 205(4) LPP RFJ-së: “Kryetari i gjykatës dhe gjykatësi hetues mund të vizitojë në çdo kohë të gjithë të

- 5. E drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm kohor apo lirim nga paraburgimi**
(Neni 2 i Reg. së UNMIK-ut 1999/26 mbi zgjatjen e paraburgimit; Nenet 14, 190(2) LPP RFJ-së, Neni 5(3) KEDNJ; Neni 9(3) MNDPC)

- 6. Paraburgimi pa të drejtë komunikimi**

E drejta për të gëzuar qasje në botën jashtë burgut: familjen, zyrën e ndërmjetësimit, misionin diplomatik dhe konzullar të një shteti, organizatës kompetente ndërkombëtare; doktorët (Parimet 15, 16 & 19 të Trupit të Parimeve; Rregulla 92 e Rregullave Standarde Minimale; Neni 7 MNDPC; Neni 3 KEDNJ, Nenet 201(1), 203(1) & 205 LPP RFJ-së)

paraburgosurit, të bisedojnë me ta dhe të marrin prej tyre padi ankimet.”

Dëshmitë:

Deklarata e të paraburgosurit; shënimet e qendrës së paraburgimit; deklaratat e dëshmitarëve

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Kërkesa gjyqtarit hetues dhe/apo kryetarit të gjykatës.
- Ankesa Departamentit të Drejtësisë. Nuk ekziston ndonjë bazë e posaçme ligjore për ankesat që parashtrohen pranë Departamentit të Drejtësisë mirëpo praktika e sugjeron një gjë të tillë.
- Neni 1.1 Rregullorja e UNMIK-ut 2000/64: (mbi ndryshimin e Rregullores së UNMIK-ut 2001/34):
“Në çdo fazë të procedurës penale, prokurori kompetent, i akuzuari apo avokati mbrojtës mund të parashtrojnë ankesë Departamentit të Drejtësisë për caktimin e e gjyqtarëve/prokurorëve ndërkombëtar dhe ndërrimin e vendit të gjykimit kur një gjë e tillë konsiderohet e domosdoshme për të siguruar pavarësinë dhe paanshmërinë e gjyqësisë dhe administrimin e drejtë të drejtësisë.”

D. Gjykimi & Rigjykimi

- 1. Shkelja e të drejtës për gjykim nga një tribunal kompetent, i pavarur dhe i paanshëm i themeluar me ligj**
(Neni 2 LPP RFJ-së, Ligji mbi Gjykatat e Rregullta (1978), Ligji mbi Prokurorin Publik (1976), Rregullorja e UNMIK-ut 2000/64, 1999/7, 2000/57, 2001/8, Nenet 44-47 i Librit të Rregullave mbi Aktivitetet e Brendshme të Gjykatave, 6/1 KEDNJ, 14/1 MNDPC, 10 i Deklaratës Univerzale, 40/2b(iii) i Konventës për të Drejtat e Fëmiut, 10 nga Udhëzimet mbi Rolin e Prokurorit, Parimet themelore mbi pavarësinë e gjyqësisë)

Ligji në fuqi:

- Neni 41(1) LPP RFJ-së:
“Përjashtimin mund ta kërkojnë edhe palët” (gjyqtarët)
- Neni 42(4) LPP RFJ-së:
“Kundër aktvendimit me të cilin aprovohet kërkesa për përjashtim nuk është i lejuar ankimi. Aktvendimi me të cilin kërkesa për përjashtim refuzohet mund të kundërshtohet me ankim të posaçëm, e kur një aktvendim i tillë është nxjerrur pas ngritjes së akuzës, atëherë vetëm me ankimin mbi aktgjykimin.”
- Neni 44(1) LPP RFJ-së:
“Dispozitat për përjashtimin e gjykatësit dhe të ndihmës gjyqtarit do të zbatohen përshtatshmërisht edhe kundër prokurorëve publik (...)”
- Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së: Shih mjetin juridik C 4, faqe 13.
- Neni 404(1.2) LPP RFJ-së:
“Procedura penale e përfunduar me aktgjykim të formës së prerë mund të përsëritet: (...) 2) kur provohet se aktgjykimi është dhënë për shkak të veprës penale të gjykatësit, ndihmësgjyqtarit ose të personit që ka ushtruar veprimet hetimore”
- Për sanksionet disiplinore të gjyqtarëve, prokurorëve dhe gjyqtarëve porotë: Rregullorja e UNMIK-ut 2001/8 mbi themelimin e Këshillit Gjyqësor dhe Prokurorial të Kosovës; dhe Urdhëresa Administrative e UNMIK-ut 2001/4 *mbi implementimin e Rregullores së UNMIK-ut 2000/15 mbi themelimin e Departamentit Administrativ të Drejtësisë.*

Dëshmitë:

Shënimet e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, procesverbali i gjykimit, aktgjykimi i shkruar.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Kërkesa për caktimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtar dhe/apo ndërrimi i vendit të gjykimit parashtrohet nga ana e personit të akuzuar apo avokati i tij/saj mbrojtës DD-së në çfarëdo faze të procedurës penale. Vendi i ri i gjykimit së bashku me kolegjin nuk do të caktohen derisa të mos ketë filluar seanca gjyqësore apo seanca e kolegjit të apelit. Sidoqoftë, një kolegji i tillë mund të themelohet për një shqyrtim të mëpastajshëm apo mjet juridik të jashtëzakonshëm.
- Ankesa për largimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve nga lënda përkatëse bëhet nga nga palët para se të fillojë gjykimi apo me të kuptuar arsyet e largimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve në fjalë nga lënda përkatëse. Nëse ankesa për largim të gjyqtarëve nga lënda bazohet në nenin 39(6) LPP RFJ-së, ankesa duhet parashtrohet para fillimit të gjykimit (rrethanat të cilat shkaktojnë dyshim sa i përket paanshmërisë së tyre) – Neni 41(2) LPP RFJ-së))
- Ankesa për largimin e gjyqtarëve në një gjykatë të shkallës së lartë mund të përfshihet në ankesë apo përgjigje ndaj ankesës. Ankesat e tilla i adresohen Kryetarit të Gjykatës apo prokurorit publik më të lartë. Mund të bëhet edhe ankesë e posaçme për të kundërshtuar vendimin mbi refuzimin e ankesës, mirëpo në rastet kur vendimi merret pasi të jetë ngritur aktakuza ai mund të kundërshtohet vetëm me ankesë kundër aktgjykimit.
- Ankesa kundër aktgjykimit –Shih mjetin juridik C. 3, faqe 13.
- Ankesa për të rifilluar procedurën penale parashtrohet nga personi i akuzuar apo avokati i tij/saj mbrojtës. Vendimi merret nga kolegji i gjykatës së shkallës së parë. Ankesa mund të parashtrohet edhe pasi që personi i shpallur fajtor të ketë vuajtur

dënimin e tij.

- Nëse një individ beson se një gjyqtar, prokuror apo gjyqtar porotë ka qenë duke vepruar në mënyrë të paligjshme ai apo ajo mund të paraqes ankesë pranë Njesisë për Inspektim Gjyqësor (NjIGj). NjIGj do të hetojë aktivitetet e individëve të cilët punojnë në sistemin gjyqësor, dhe do t'i bëjë rekomandime Drejtorit të Departamentit të Drejtësisë (Urdhëresa Administrative e UNMIK-ut 2001/4 mbi zbatimin e Rregullores së UNMIK-ut 2000/15 mbi themelimin e Departamentit Administrativ të Drejtësisë). Pas kërkesës së bërë Departamentit të Drejtësisë, Këshilli Gjyqësor dhe Prokurorial i Kosovës do të jetë përgjegjës për dëgjimin e të gjitha rasteve për ndonjë keqsjellje të dyshuar (Regullorja e UNMIK-ut 2001/8, neni 7).

2. Shkelja e të drejtës për gjykim publik

Përjashtimet e pranueshme të publikut nga gjykimi janë (të miturit, mbrojtja e viktimave). (Nenet 287(1), 324(3), 352(3, 4), 461, 482 LPP RFJ-së, 6(1) KEDNJ, dhe neni 10 I Deklaratës Univerzale, dhe 14(1) e MNDPC-së)

Liqi në fuqi:

- Neni 288 LPP RFJ-së:

“Nga hapja e seancës dhe gjer në përfundimin e seancës kryesore, kolegji në çdo kohë, kryesisht ose me propozimin e palëve, por gjithmonë pas dëgjimit të tyre, mund të përjashtojë publikun gjatë seancës kryesore (...)”

- Neni 290(2) LPP RFJ-së:

“Vendimin mbi përjashtimin e publikut, mund të kundërshtohet vetëm me ankim kundrejt aktgjykimit. “

- Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së. Ankesa e përgjithshme.

- Neni 294(3) LPP RFJ-së:

“Në gjykatore nuk mund të bëhen inçizime filmi ose inçizime televizive. Përjashtimisht, kryetari i gjykatës supreme krahinore (...) mund të lejojë inçizimin e tillë të ndonjë pjese të seancës kryesore.”

Dëshmitë:

Deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, procesverbali i gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Palët mund të paraqesin propozim për dëgjim me përjashtimin e publikut nëse besojnë se ndërmarrja e masave të tilla është e arsyeshme

- Asnjë mjet juridik i veçantë nuk ekziston për shkeljen e dispozitës për mbajtjen e gjykimit publik– Shih mjetin juridik C.3, faqe 13.

- Kërkesa i drejtohet Kryetarit të Gjykatës Supreme për të lejuar inçizimin filmik apo televiziv

3. Shkelja e prezumimit të pafajësisë

(p.sh. atribuimi i fajësisë personit të akuzuar nëpërmjet të dhënies së uniformës së të burgosurit apo vënies së prangave) (Nenet 3, 323 LPP RFJ-së, 6/2 KEDNJ, 11 I Deklaratës Universale, 14/2 MNDPC, 40/2b(I) I Konventës mbi të Drejtat e Fëmiut)

Liqi në fuqi:

Ankesa e përgjithshme. Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së.

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes në pritje të gjykimit apo rigjykimit

Nuk ekziston ndonjë mjet juridik i posaçëm. Aktgjykimi si i tillë duhet të ankimohet

4. Shtyerja për të dëshmuar apo pranuar fajin/shkelja e të drejtës për heshtje

(Nenet 10, 218/2-3, 316/4-5, 317 LPP RFJ-së, 6 KEDNJ, 14/3g MNDPC, 40/2b(iv) mbi Konventën për të Drejtat e Fëmiut, Udhëzimi 16 i Udhëzimeve mbi Rolin e Prokurorëve, Nenet 12, 15 & 16 të Deklaratës

Liqi në fuqi:

Ankesë e përgjithshme, Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së.

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes për përjashtimin e dëshmitarëve të fituara si rezultat i torturës, trajtimit të vrazhdë, johuman dhe degradues & shtrëngimet tjera. Nuk ekziston ndonjë autoritet i

kundër Torturës, Trupi i Parimeve)

pavarur ligjor i cili do të vendoste mbi propozimin përkatës mirëpo një opcion tjetër në këtë drejtim është zbatimi i standardeve ndërkombëtare.
- Nuk ekziston ndonjë mjet juridik në rast të shkeljes së të drejtës për heshtje, mirëpo mund të jetë bazë për ankesë kundër aktgjykimit

5. Zbatimi retroaktiv i ligjeve penale dhe rreziku i dyfishtë
(14/7 & 15/1 MNDPC, 7 KEDNJ, 4 i Protokollit 7 të KEDNJ-së, 11/2 i Deklaratës Univerzale)

Ligji në fuqi:

- Ankesa e përgjithshme. Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së: Shih të drejtën për ankesë.
- Neni 404(1.5) LPP RFJ-së:
“Procedura penale e përfunduar me aktgjykim të formës së prerë mund të përsëritet: (...)
5) kur një person për të njëjtën vepër penale është dënuar shumë herë”.

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes në pritje apo gjatë gjykimit.
- Nuk ekziston asnjë mjet juridik përkitazi me zbatimin retroaktiv të ligjit penal. Sidoqoftë, zbatimi retroaktiv mund të jetë bazë për ankesë të aktgjykimit
- Ankesa për të përsëritur procedurën penale

6. Shkelja e të drejtës për gjykim pa vonesë të padrejtë apo lirim
(Nenet 14, 190(2, 3), 279(2), 462, 484 (1, 2) LPP RFJ-së, 14/3c MNDPC, 5/1c, 5/3, 6/1 KEDNJ-së, 40/2b(iii) i Konventës për të Drejtat e Fëmiut, Rregulli 17 i Rregullave të KB-ve për mbrojtjen e të miturve të privuar nga liria)

Ligji në fuqi:

Nuk ekziston ndonjë dispozitë e veçantë e cila autorizon shfrytëzimin e ndonjë mjeti juridik në këtë drejtim.

Dëshmitë:

Deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, dosjeve të hetimit, vendimet mbi paraburgimin dhe zgjatjet e tij të mëvonshme, borxhi detyruar apo dhënia në peng e pronës së paluajtshme si dorëzani e dorës së dytë për kaucion.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Pala mbrojtëse mund të paraqes propozim para kolegjit të gjykatësve apo lirim në pritje të gjykimit apo propozimit për lirim me kaucion apo peng. Thelbi i propozimit duhet të bazohet në standardet ndërkombëtare, në veçanti në nenin 6 KEDNJ.
Ankesa kundër vendimeve për paraburgim të urdhëruara nga trupi gjykues.

7. Shkelja e të drejtës për të mbrojtur vetën personalisht apo nëpërmjet të avokatit mbrojtës/Barazia e palëve në procedurë/E drejta për të zgjedhur avokatin mbrojtës/E drejta për ndihmë juridike pa pagesë/E drejta për komunikim konfidencial me avokatin/Qasja në përfaqësim ligjor efektiv
(Nenet 4/2, 11, 67(1, 3), 70(1, 2, 3, 4), 71, 74, 75(1), 281(2, 3), 284(3), 314, 315, 316(1, 3), 321, 330(3), 337(2), 338(2), 339, 355(2), 455 LPP RFJ-së, 6/3b,c,d KEDNJ, 14/3d MNDPC, 40/2b(ii) i Konventës për të Drejtat e Fëmiut, Parimet themelore mbi rolin e avokatëve)

Ligji në fuqi:

- Neni 72(4) LPP RFJ-së:
“Kryetari i Gjykatës mund të shkarkojë avokatin e emëruar nëse ai nuk i kryen detyrat e tij si duhet me kërkesë të të akuzuarit apo me pëlqimin e tij.”
- Neni 282 (1, 2) LPP RFJ-së:
“Palët (...) dhe i dëmtuari edhe pas caktimit të sencaës kryesore, mund të kërkojnë që në seancë kryesore të thirren dëshmitarë ose ekspertë të ri, ose të mblidhen prova të tjera të reja (...) Kur kryetari i kolegjit refuzon propozimin për mbledhjen e provave të reja, ky propozim mund të përsëritet gjatë seancës kryesore.”
- Neni 285 LPP RFJ-së:
“Kryetari i kolegjit, me urdhëresë, për shkaqe të rëndësishme, me propozimin e palëve ose kryesisht, mund ta shtyjë ditën e seancës kryesore.”
- Neni 309(4) LPP RFJ-së:
“Vërejtjet dhe propozimet e palëve në pikëpamje të procesverbalit, si dhe korrigjimet dhe plotësimet në procesverbal, duhet të shënohen në vazhdim të procesverbalit të përfunduar.”
- Nenet 318(2), 327(2) LPP RFJ-së:
“Kur kryetari i kolegjit ndalon bërjen e pyetjes së caktuar ose dhënien e përgjegjes, palët mund të kërkojnë që për këtë gjë të vendos kolegji.”
- Neni 333(3) LPP RFJ-së:
“(…) Kundër aktvendimit mbi veçimin e procesverbaleve dhe njoftimeve është i lejuar ankimi i posaçëm.” (I referohet procesverbalit dhe njoftimeve nga dëshmitarët të cilët nuk

janë të obliguar të dëshmojnë në gjyq në bazë të nenit 227 LPP).

- Ankimi i posaçëm: Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së:

- Neni 131(3) LPP RFJ-së (vendimi mbi mohimin e lejes për të ekzaminuar apo kopjuar shkresat e ndryshme penale):

“Kundër aktvendimit për mohimin është i lejuar ankimi, i cili nuk pezullon ekzekutimin e aktvendimit.”

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Ankesa e veçantë kundër vendimit për mohimin e lejes për ekzaminimin dhe kopjimin e shkresave të ndryshme penale mund të parashtrohet nëse ekzistojnë arsye për mbrojtjen e sigurisë kombëtare. Shih mjetin juridik. 4, Shkelja e të drejtës së palës mbrojtëse për t'i ekzaminuar dëshmitë gjatë fazës paraprake/ E drejta për prezentimin e mbrojtjes, faqe 13-14.

- Kërkesa e personit të akuzuar parashtruar kryetarit të gjykatës për të shkarkuar avokatin e emëruar mbrojtës për mos kryerjen e detyrave të tij si duhet dhe për të emëruar një tjetër

- Propozimi i mbrojtjes me të cilën kërkohet të shtyhet gjykimi me qëllim të përgatitjes së mbrojtjes, kërkimi i analizave mjeko-ligjore dhe prezentimi i dëshmitëve të reja përkrahëse; marrja në pyetje në mënyrë adekuate e dëshmitarëve & të pandehurit; për të dhënë vërejtje për dëshmitë e papranueshme; për të bërë vërejtje mbi shkresat e lëndës; për të kundërshtuar vendimin e kryetarit të kolegjit për refuzimin e bërjes së pyetjeve përkatëse;

- Ankimi I posaçëm kundër vendimit të kolegjit mbi ndarjen e shkresave.

- Ankimi kundër aktgjykimit – shih mjetin juridik C. 3, Shkelja e të drejtës për avokat gjatë

procedurës paraprake, faqe 13.

8. Shkelja e të drejtës për t'u gjykuar në prani të të tjerëve

(përfshirë gjykimin në mungesë)

(Nenet 70/3, 295(2), 300, 316(2), 319, 320, 454(1), 482(4) LPP RFJ-së, Regullorja e UNMIK-ut 2001/1, Nenet 14/3d MNDPC, 6 KEDNJ)

Ligji në fuqi:

- Neni 300(4) LPP RFJ-së:

“Aktvendimin mbi gjykimin në mungesë të të akuzuarit e nxjerr kolegji me propozimin e paditësit. Ankimi nuk pezullon ekzekutimin e aktvendimit.”

- Ankesa e përgjithshme. Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së.

- Neni 410(1) LPP RFJ-së:

“Procedura penale në të cilën ndonjë person është dënuar në mungesë (Neni 300) dhe është krijuar mundësia që të gjykohet përsëri në prezencën e tij, do të përsëritet (...)”

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes para kolegjit.

- Avokati mbrojtës (që është obligative për rastet e gjykimit në mungesë në bazë të nenit 70(3) LPP RFJ-së) mund të bëjë ankesë të posaçme kundër vendimit për gjykim në mungesë. Ankimi nuk do të ndalojë ekzekutimin e aktvendimit.

- Mbrojtja mund të parashtrrojë ankesë kundër aktgjykimit. Shih mjetin juridik C.3, faqe 13.

- Personi i shpallur fajtor (apo avokati i tij/saj mbrojtës) mund të parashtrrojë ankesë për përsëritjen e rastit brenda një viti nga dita kur personi I shpallur fajtor ka mësuar për aktgjykimin me të cilin ai shpallet fajtor në mungesë. Nën rrethana të caktuara periudha kohore prej një viti nuk zbatohet. (Neni 410(3)).

9. Shkelja e të drejtës për përkthyes dhe përkthim pa pagesë

(Nenet 5, 6, 7, 8, 224(1)

LPP RFJ-së, Reg.

UNMIK 2000/46, Neni

6/3a,e KEDNJ, 14/3f

MNDPC, 40/2b(vi)

Konventës për të Drejtat e Fëmiut)

Ligji në fuqi:

Ankimi i posaçëm: Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së.

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- Propozimi i mbrojtjes në pritje të gjykimit apo rigjykimit

Nuk ekziston ndonjë autoritet ligjor I cili e parasheh këtë të drejtë për paraqitjen e një

propozimi të tillë. Sidoqoftë, në praktikë e drejta për të paraqitur propozim shfrytëzohet në masë të madhe nga avokatët dhe pranohet nga gjykatat. Nuk ekziston ndonjë mjet juridik i posaçëm përpos ankesës kundër aktgjykimit. Shih mjetin juridik C. 3, faqe 13.

10. Shkelja e parimit oftë sistemit të ndarë të drejtësisë për të mitur
(Nenet 454/2, 457, 458, 463, 487 LPP RFJ-së, 40/2b i Konventës për të Drejtat e Fëmiut, 14/4 MNDPC)

Ligji në fuqi:

- Ankimi i posaçëm: Nenet 359(1), 360 (1), 487(1) LPP RFJ-së.

Dëshmitë:

Shkresat e policisë dhe hetimeve, aktakuza, deklaratat e dëshmitarëve dhe personave të akuzuar, shënimet e gjykimit, aktgjykimi me shkrim

- Propozimi i mbrojtjes para trupit gjykues.
- Nuk ekziston asnjë mjet juridik përveç ankesës kundër aktgjykimit

11. Shkelja e të drejtës për ankesë kundër aktgjykimit

Duke përfshirë këtu dështimin e gjyqit për të njoftuar palët për të drejtën për ankesë dhe dështimin për të dorëzuar një kopje me shkrim të aktgjykimit.
(Nenet 354/1, 356, 359, 360, 487 LPP RFJ-SË, 2 i Protokollit 7 KEDNJ, 14/5 MNDPC)

Ligji në fuqi:

Nuk ekziston ndonjë ligj i zbatueshëm.

Dëshmitë:

N/A

Përshkrimi i mjetit juridik:

Asnjë.

III. Policia e UNMIK-ut, SHPK-ja, TMK-ja dhe KFOR-i. Shkelja e kodit të mirësjelljes apo ligjit penal

A. Policia e UNMIK-ut

1. Policia e UNMIK-ut– Shkelja e kodit të mirësjelljes– mjeti administrativ

Përfshin sjelljen e pahijshme, thyerjet e politikave, rregulloreve apo procedurave.

Ligji në fuqi:

Doracaku i politikave dhe procedurave (DPP) pjesa 3, neni 2.2.1.

“Të gjitha shkeljet e pohuara të rregullave dhe rregulloreve duhet të dokumentohen në Raportin Preliminar (RP) nga eprori i drejtpërdrejt i policit përkatës.”

Vërejtje–Nuk ekzistojnë procedura eksplicite të cilat parashihen për qytetarët të cilët parashtrojnë ankesa duke u bazuar në shkeljet e kodit të mirësjelljes. Sidoqoftë, mundësia e hetimit të një ankese të tillë, është implicite në pjesët e caktuara të DPP-së siç është paraqitur në vazhdim, dhe në procedurat hetimore dhe disiplinore të cilat pasojnë pas dorëzimit të raportit preliminar.

Dëshmitë:

DPP pjesa 3, neni 2.2.2: “RP-ja do të përfshijë analiza në lidhje me çka, kur, ku dhe si ka ndodhur një incident, identitetin e anëtarit të stafit të përfshirë në atë rast dhe raportin për ankuesin, dëshmitarin apo viktimën.”

Përshkrimi i mjetit juridik:

Raporti preliminar duhet të përcjelljet nëpër zinxhirin komandues brenda 24 orëve Eprorit përkatës të policit të caktuar dhe Zyrtarit Rajonal për Hetime të Brendshme. Eprori përgjegjës duhet të njoftojë Zëvendësin e Komisionerit të Policisë për Administratë (ZKP/A) brenda 24 orëve pas shkeljes së pohuar.

Zyrtari Rajonal për Hetime të Brendshme do të kontaktojë mëpastaj Shefin e Njesisë për Hetime të Brendshme në Selinë e Misionit të Kombeve të Bashkuara dhe nën direktivat dhe kontrollin e tij/saj do të fillojë hetimet.

Pas përfundimit të hetimeve, shkresat e lëndës, përfshirë këtu edhe një përmbledhje me shkrim të rezultateve të hetimeve, do t'i dorëzohen ZPK/A. ZPK/A mëpastaj do të merr vendim përkitazi me masat e disiplinore të cilat duhet të ndërmerren.

Nëse konsiderohet si e domosdoshme, ZPK/A emëron Komitetin e Hetimeve i cili përbëhet nga kryesuesi, katër anëtarë të tjerë dhe një sekretar pa të drejtë vote. Komiteti në fjalë do të vie deri tek konkludimi përkatës duke u bazuar në vendimin e marrë me shumicë votash dhe do të ofrojë një raport me shtim mbi këto gjetje brenda 10 ditësh.

Në rast të shkeljes së bazuar, ZPK/A do të këshillojë Eprorin përgjegjës për masat disiplinore të cilat duhet të shqiptohen. Eprori përgjegjës do të implementojë mëpastaj atë vendim disiplinor.

Polici i akuzuar i UNMIK-ut mund të ankohet kundër vendimit për shqiptimin e masave disiplinore nga ZPK/A duke paraqitur ankesë me shkrim Komisionerit të Policisë brenda 5 ditëve nga dita e pranimit të masës disiplinore. Pas shqyrtimit të rastit disiplinor, Komisioneri do të merr vendim i cili do të jetë I plotëfuqishëm.

2. Policia e UNMIK-ut– Shkelja e kodit të mirësjelljes apo ligjit penal– mjeti juridik

Ligji në fuqi:

Ligjet e zbatueshme penale në Kosovë së bashku me Doracakun për Politika dhe Procedura pjesa 3 neni 2.10.

“Kjo politikë pranon që polici i UNMIK-ut mund të paraburgoset për qëllime të hetimeve nëse dyshohet se polici në fjalë ka kryer vepër penale (jo keqsjellje).

Duhet të kuptohet në mënyrë të qartë se imuniteti të cilin e gëzojnë policët e UNMIK-ut është I kufizuar në nivel organizativ dhe polici i Civpolit nuk është I mbrojtur nga arrestimi apo paraburgimi nëse ai/ajo ka kryer vepër penale.”

Dëshmitë:

Dosjet mjekësore në rast të abuzimit fizik, dëshmitarët

Përshkrimi i mjetit juridik:

Të gjitha hetimet penale mbi policët e UNMIK-ut do të kryhen nga Njësia Qëndrore për Hetime Penale (NjQHP) dhe i përcjellen prokurorit përkatës ndërkombëtar.

Nëse prokurori ndërkombëtar vendos që të mos iniciojë ndjekjen penale, Komisioneri I

policisë apo personi i përcaktuar do të inicojnë hetimet e brendshme.

Nëse prokurori ndërkombëtar vendos që të vazhdojë me ndjekjen penale, Komisioneri i Policisë apo personi i përcaktuar do t'i drejtohen NjQHP-së për të krijuar një Njësi të Hetimeve me qëllim të ofrimit të ndihmës për gjyqtarin hetues.

Megjithatë, gjatë marrjes së vendimit për të vazhduar me ndjekjen penale, prokurori ndërkombëtar paraqet menjëherë kërkesën për heqjen e imunitetit Këshilltarit Juridik të PSSP-së. Njësia e Hetimeve nuk do t'i qaset në mënyrë të drejtpërdrejt të dyshimit për marrje të deklaratës përdërisa të mos kthehet vendimi për heqjen e imunitetit nga selia e KB-ve në Nju Jork.

B. Shërbimi Policor i Kosovës

KPS - Shkelja e kodit të mirësjelljes – mjeti administrativ –
Përfshin sjelljen e pahijshme, thyerjet e politikave, rregulloreve apo procedurave.

Ligji në fuqi:

Doracaku i Politikave të SHPK-së P-1.30 (II):

“Veprimet disiplinore do të ndërmerren për të korigjuar sjelljen e pahijshme.”

Doracaku i Politikave të SHPK-së P-4.16(III)(D)(3):

“Komandanti i policisë apo eprori i SHPK-së do të intervistojnë qytetarët për të përcaktuar nivelin e ankesës së tij/saj. Nëse ankesa paraqet keqkuptim ndërmjet të qytetarit dhe policit, komandanti i policisë dhe eprori i SHPK-së do t'i shpjegojnë qytetarit procedurat e policisë. Nëse qytetari është i kënaqur me shpjegim, përpilimi i raportit preliminar nuk është i nevojshëm.”

Doracaku i Politikave të SHPK-së P-4.16(III)(D)(3a):

“Nëse qytetari ankohet për keqsjellje të policit, përdorim të panevojshëm apo pajustificuar të forcës fizike, shfrytëzimin e forcës vdekjepruese, shkeljet e të drejtave të njeriut, aktivitetin kriminal apo korrupsionin e policisë, komandantin e stacionit apo eprorin e SHPK-së i cili do të intervistojë qytetarin përkatës për të konstatuar faktet bazike në lidhje me rastin. Komandanti i stacionit apo eprori i SHPK-së do të plotësojnë Formularin për Ankim të Qytetarëve dhe do t'ja përcjell Njesisë Rajonale për Standarde Profesionale e cila gjendet në selitë rajonale.”

Dëshmitë:

Dosjet mjekësore në rast të abuzimit fizik, dëshmitarët.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ekzistojnë dy mekanizma për raportimin e pohimeve për keqsjelljet që kryhen nga policët e SHPK-së: *raportet e brendshme të policisë dhe ankesat e qytetarëve*. Qëllimi i dy llojeve të formave raportuese është sigurimi i integritetit dhe sjelljes profesionale të Shërbimit Policor të Kosovës dhe të ofrojë një mekanizëm standard dhe uniform me qëllim të raportimit adekuat dhe hetimit të këtyre rasteve. Termi "pohim" nënkupton se ekzistojnë baza apo besim se një oficer mund të ketë shkelur ndonjë politikë, procedurë apo rregull apo rregullore të SHPK-së. Pohimet nuk janë dëshmi pozitive mbi keqsjelljen dhe zakonisht përdoren si bazë për veprim disiplinor derisa të kryhen hetimet në mënyrë të plotë nga një autoritet përkatës. Policët e SHPK-së supozohet se kanë vepruar në pajtim me detyrat e tyre përpos nëse faktet dhe dëshmitë përkrahëse nuk indikojnë ndryshe. Është detyrë dhe përgjegjësi e eprorëve të përcjellin sjelljet dhe aktivitetet e policëve të SHPK-së dhe të marrin veprime disiplinore sipas nevojës dhe nëse për këtë jipet urdhëri përkatës.

Komandanti i stacionit dhe Eprori i SHPK-së do të intervistojë qytetarin që të përcaktojë kontekstin e ankesës së tij/saj. Nëse ankesa paraqet një keqkuptim ndërmjet të qytetarit dhe policit, komandanti i policisë apo eprori i SHPK-së do t'ja shpjegojnë qytetarit procedurat në bazë të të cilave vepron policia. Nëse qytetari është i kënaqur me shpjegim, përpilimi i raportit preliminar nuk është i domosdoshëm.

Nëse qytetari ankohet për një keqsjellje të policisë, përdorim të forcës fizike të panevojshme dhe të paarsyetuar, përdorimin e forcës vdekjepruese, shkeljen e të drejtave të njeriut, aktivitetin kriminal, apo korrupsionin policor, komandanti i stacionit apo eprori i SHPK-së do të intervistojë qytetarin për të konstatuar faktet bazike të ankesës. Komandanti i stacionit apo eprori i SHPK-së do të kompletojnë "Formularin për Ankim të Qytetarëve" dhe i'a përcjell Njesisë Rajonale për Standarde Profesionale e cila gjendet në selinë e policisë rajonale. Formulari për Ankim i Qytetarëve do të jetë një metodë kryesore e cila do të zbatohet për parashtrimin e ankesave kundër policëve të SHPK-së. Memorandumet, letrat me shkrim, e-mail, apo thirrjet telefonike janë të diskurajuara dhe

zakonisht nuk duhet të përdoren për iniciimin e ankesave kundër policëve të SHPK-së.

Pas vendimit për të kryer hetimet për dyshimet për keqsjellje të mundshme, qoftë në nivel të komandimit lokal, apo nga Njësia për Standarde Profesionale, Autoriteti Përgjegjës (shih P-130 III, Zëvendësi i Komisionerit të Policisë për Operacione dhe/apo Komandanti i SHPK-së, komandanti përkatës rajonal apo i caktuari i tij mund të këshillojnë policin e akuzuar, me shkrim, për faktin se ai/ajo është objekt i hetimeve dhe përfshijnë deklaratën e pohimeve të bëra kundër atij polici, përderisa në rastet të cilat kërkojnë hetime atypëraty, atëherë njoftimi i policit nuk do të bëhet fare. Pas përfundimit të hetimeve penale, Autoriteti Përgjegjës do të ketë 72 orë kohë për të ofruar këshillat e nevojshme.

1. KPS - Shkelja e kodit të mirësjelljes dhe/apo ligjit penal – mjeti juridik

Ligji në fuqi:

Ligjet penale të zbatueshme në Kosovë në lidhje me: Doracakun e Politikave të SHPK-së, nenet P-1.35

Doracaku i Politikave të SHPK-së nenet P-4.16(III)(B)(3)

“a. Hetimet nga NJSP-ja do të inicohen kur të kenë përfunduar hetimet penale kundër policit të SHPK-së dhe kur nuk është caktuar kurrfarë ndjekje penale kundër tij. Në situatat kur autoriteti publik mund të kërkojë ndjekje penale, Shefi i Njesisë për Standarde Profesionale, mund të urdhërojë apo jap udhëzime për ndaljen e hetimeve të NJSP-së derisa të mos zgjedhet rasti penal.”

Nenet e Doracakut të Politikave të SHPK-së.
dhe (III)(D)(3).

Shih mëlartë dhe (3) b: “Të gjitha ankesat për keqsjellje të rënda të policisë, përdorimi i forcës së panevojshme dhe të paarsyetuar fizike, përdorimi i forcës vdekjepruese, shkeljet e të drejtave të njeriut, aktiviteti kriminal apo korrupcioni i policisë duhet t'i referohet menjëherë njësisë rajonale të NJSP-së. Hetuesi i NJSP-së do të kontaktojë zyrën qendrore të NJSP-së ... për pranimin e ankesave të qytetarëve dhe iniciimin e procesit të hetimeve.”

Dëshmitë:

Dosjet mjekësore në rast të abuzimit fizik, dëshmitarët

Përshkrimi i mjetit juridik:

Shih mëlartë mbi mjetin administrativ të SHPK-së. Të gjitha ankesat për keqsjellje të rënda të policisë, përdorimi i forcës së panevojshme dhe të paarsyetuar fizike, përdorimi i forcës vdekjepruese, shkeljet e të drejtave të njeriut, aktiviteti kriminal apo korrupcioni i policisë duhet t'i referohet menjëherë njësisë rajonale të NJSP-së. Hetuesi i NJSP-së do të kontaktojë mëpastaj zyrën qendrore të NJSP-së nëpërmjet të faksit, e-mailit, telefonit për pranimin e ankesës së qytetarit dhe iniciimin e procesit të hetimeve.

C. Trupat e Mbrojtjes së Kosovës

1. Trupat e Mbrojtjes së Kosovës (TMK) – Shkelja e kodit të mirësjelljes– mjeti administrativ

Ligji në fuqi:

Kodi Disiplinor i Trupave të Mbrojtjes së Kosovës neni 5.3

Çdo pjesëtar i publikut apo i ndonjë agjencie tjetër, përfshirë këtu edhe TMK-në, mund të parashtrorë ankesa për cilindo pjesëtar të TMK-së. Ankesat do të ofrojnë informata të përshkruara në Shtojcën B, dhe raporti i tyre mund t'i dorëzohet qoftë shtabit të përgjithshëm të TMK-së, policisë së UNMIK-ut, oficerëve të policisë rajonale të UNMIK-ut, Komitetit të Përbashkët Implementues të Brigadës Shumëkombëshe apo edhe Komitetit të Përbashkët Implementues të Komandës së KFOR-it.

Vërejtje: Nuk ekziston ndonjë dispozitë me të cilën parashihet që parashtruesi i ankesës të njoftohet për rezultatet e hetimeve të brendshme.

Dëshmitë:

Parashtruesi i ankesës duhet të plotësojë formularin standard për ankesa duke dhënë emrat e pjesëtarëve të TMK-së të përfshirë në atë rast, informatat identifikuese për ata

pjesëtar dhe përshkrimin e incidentit, përfshirë këtu edhe datën, kohën dhe vendin. Është opsionale për parashtruesin e ankesës që të jap edhe emrin e tij/saj dhe informatat kontaktuese të tij/saj.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ankesat mund t'i dorëzohen shtabit të përgjithshëm të TMK-së, policisë së UNMIK-ut, KPI të BSHK-ve apo KPI i Komandës së KFOR-it.

Për shkelje të lehta të kodit të mirësjelljes të TMK-së, komandanti i Grupit të Punës Rajonal apo komandanti i TMK-së do të urdhërojnë fillimin e hetimeve kundër ndonjë pjesëtari të TMK-së. Komandantët e TMK-së deri në GPR/Njësitë Qëndrore mund të merren me vepra të cilat konsiderohen si të lehta për nga natyra. KPI i BSHK-ve dhe ai i komandës së KFOR-it do të njoftohen gjithashtu për këto shkelje.

Për vepra të rënda të mospërbushjes së obligimeve, komandanti i TMK-së do t'ja përcjell ankesën KPI të KFOR-it. Nga komandanti i TMK-së mund të kërkohet, nën direktivat e Komitetit të Përbashkët Ekzekutiv të Sigurisë për të suspenduar pjesëtarin përkatës të TMK-së.

KPI-të e BSHK-ve do të përcjellin menjëherë raportet mbi incidentet e shaktuara KPI-së së komandës së KFOR-it. Çdo BSHK është përgjegjëse për koordinimin e hetimeve në lidhje me veprat e rënda të mospërbushjes së detyrimeve të punës në kuadër të fushës së tyre të përgjegjësisë. KPI i komandës së KFOR-it do t'i ofrojë JSEC-ut rekomandime mbi veprimet që duhet ndërmarrë kundër pjesëtarit përkatës të TMK-së dhe ketimet të cilat duhet zhvilluar. Ky rekomandim do të përpilohet së bashku me zyrtarët e UNMIK-ut të cilët janë përgjegjës për çështjet që kanë të bëjnë me TMK-në.

Vetëm JSEC mund të merr vendime përkitazi me veprimet disiplinore për veprat e rënda të mospërbushjes së detyrimeve nga ndonjë pjesëtar i TMK-së.

BSHK-të do t'i përcjellin detajet për çfarëdo akti i cili përbën vepër të rëndë qoftë penale ashtu edhe civile, policisë së UNMIK-ut.

2. Kosovo Protection Corp – Shkelja e të code of conduct and/or criminal laë – legal remedy

Masat disiplinore duhet të ndërmirren kur gjykata e jurisdikcionit kompetent e shpall fajtor një pjesëtar të TMK-së për një vepër të caktuar penale. Krahas sanksioneve të shqiptuara nga gjykata, JSEC do të ndërmerr masa disiplinore për këto vepra penale. As komandanti i TMK-së e as komandantët e zonave nuk janë të autorizuar të ndëmarrin masa disiplinore sa i përket veprave penale të kryera nga pjesëtarë të TMK-së.

Ligji në fuqi:

Ligjet penale të zbatueshme në Kosovë së bashku me kodin Disiplinor të TMK-së neni 5.4:

“Një ankesë e cila pohon se një pjesëtar i TMK-së ka kryer vepër penale do t'i përcillet nga komandanti i TMK-së policisë së UNMIK-ut për hetime...”

Kur një pjesëtar i TMK-së dyshohet të ketë kryer vepër penale apo një vepër të rëndë të mospërbushjes së detyrimeve, nga komandanti i TMK-së do të kërkohet që, nën udhëzimet e JSEC të suspendojë atë pjesëtar të TMK-së menjëherë. Inspektorati i TMK-së nuk do të ndërmerr hetime vetanake, mirëpo do t'ja përcjell ankesën në fjalë policisë së UNMIK-ut.”

Dëshmitë:

Dosjet mjekësore në rast të abuzimit fizik, dëshmitarët

Përshkrimi i mjetit juridik:

Çdo pjesëtar i publikut apo i ndonjë agjencie tjetër, përfshirë këtu edhe TMK-në, mund të parashtojë ankesa për cilindo pjesëtar të TMK-së. Ankesat mund t'i dorëzohen shtabit të përgjithshëm të TMK-së, policisë së UNMIK-ut, oficerëve të policisë rajonale të UNMIK-ut, Komitetit të Përbashkët Implementues të Brigadës Shumëkombëshe apo edhe Komitetit të Përbashkët Implementues të Komandës së KFOR-it.

Pohimet në lidhje me veprat penale të kryera nga pjesëtarë të TMK-së do t'i përcillen komandantit të TMK-së policisë së UNMIK-ut për hetime në pajtim me procedurat e rëndomta policore.

Policia e UNMIK-ut do të njoftojë KPI-të përkatëse të BSHK-ve dhe KPI-në e komandës së KFOR-it përkitazi me arrestimin e një pjesëtari të TMK-së dhe do të referojë nga një

vendimeve gjyqësore, përfshirë këtu edhe vendimin për lirim, KPI-së së komandës së KFOR-it.
Procedurat e rëndomta penale zbatohen vetëm kur një pjesëtar i TMK-së dyshohet apo akuzohet për kryerjen e një vepre penale.

D. KFOR-i

1. KFOR-i – Shkelja e Kodit Ushtarak të shtetit përkatës– mjeti administrativ dhe ai juridik

Ligji në fuqi:

KFOR-i gëzon imunitet ndaj ndjekjes penale vendëse në bazë të Reg. UNMIK 2000/47 mbi statusin, privilegjet, dhe imunitetin e KFOR-it dhe UNMIK-ut dhe personelit të tyre Kosovë.

2.4 Personel i KFOR-it është i liruar nga jurisdiksioni para gjykatave në Kosovë në lidhje me çfarëdo veprimi administrativ, civil apo kriminal të kryer nga ata në territorin e Kosovës. Personeli i tillë do t'i nënshtrohet jurisdiksionit ekskluziv të shteteve të tyre përkatëse prej të cilave dërgohen, dhe i liruar nga çfarëdo formë e arrestit apo e paraburgimit, përveç nga personat të cilët veprojnë në emër të shteteve të tyre përkatëse të cilat i dërgojnë. Nëse gabimisht arrestohen, ata menjëherë duhet t'i dorëzohen autoriteteve të KFOR-it.

Vërejtje: Gabimet e vogla disiplinore (uniforma e rrudhosur, etj.) zgjidhen në vetë bazën e KFOR-it nga oficeri komandues. (Nuk është e zbatueshme për civilët që punojnë pranë KFOR-it).

Dëshmitë:

N/A

Përshkrimi i mjetit juridik:

Nuk ekziston asnjë informatë zyrtare mbi këtë proces. Një numër I shembujve praktikë janë të njohur mirëpo nuk japin indikacione të qarta se çfarë veprime duhet ndërmarrur nën rrethana të tilla. Shembujt e tillë janë të paraqitur si në vazhdim:

Një ushtar i KFOR-it hyn në një dyqan në Malishevë dhe vjedh disa çokollara. Pronari i dyqanit nuk kishte mjet përmirësues në dispozicion dhe ndaj ushtarit në fjalë nuk janë marrë kurrfarë masash disiplinore.

Një oficer i KFOR-it e thyen një dyqan që shesin rroba për nuse dhe e vesh fustanin e nusërisë përderisa është në gjendje të dehur. Pronari i dyqanit nuk kishte mjet përmirësues në dispozicion dhe ndaj oficerit në fjalë nuk janë marrë kurrfarë masash disiplinore.

Një ushtar i KFOR-it e dhunon dhe e vret një vajzë 12 vjeçare. Ushtari dërgohet në Gjermani për gjykim ushtarak, ku shpallet fajtor dhe dënohet me 15 vjet burg.

2. KFOR-i – kërkesat për kompenzim.

Kërkesat për vdekje, lëndim personal dhe dëmtim, shkatërrim apo ekspropriim të pronës së paluajtshme dhe asaj të luajtshme

Një ushtar i KFOR-it bën ndeshje me xhipin e tij të KFOR-it me një veturë civile përderisa është i dehur. Personi civil kompenzohet për dëmin i cili i është shkaktuar. Ushtarit i merret grada ushtarake, mirëpo nuk i nënshtrohet procedurave gjyqësore në gjyqin ushtarak.

Ligji në fuqi:

KFOR-i gëzon imunitet ndaj ndjekjes penale vendëse në bazë të Reg. UNMIK 2000/47. Sidoqoftë, neni 7 i Rregullores së UNMIK-ut 2000/47 thotë: "Kërkesat e palës së tretë për humbjen apo dëmtimin dhe për lëndimet personale, sëmundjen apo vdekjen, e cila shkaktohet ose drejtëpërdrejtë i atribuohet KFOR-it, UNMIK-ut apo personelit të tyre përkatës dhe që nuk shkaktohen nga " domosdoshmëritë operationale" të asnjërës prej pranive ndërkombëtare, zgjidhen nga Komisioni i Kërkesave i themeluar nga KFOR-i dhe UNMIK-u, në mënyrën e cila do të rregullohet"

KOMKFOR-i ka nxjerrur një draft të politikave për kërkesat që parashtrohen kundër KFOR-it në Kosovë (PKK). PKK-ja ka karakter obligativ vetëm për trupat e KFOR-it të cilat shërbejnë në kuadër të selisë së komandës së KFOR-it.

Në bazë të nenit 6, çdo shtet kontribues me trupa është përgjegjës të shqyrtojë kërkesat të cilat parashtrohen kundër aktiviteteve të trupave të saj, në pajtim me rregullat e tyre të kërkesave, rregulloreve dhe procedurave." Shtojca B e PKK-së përmban procesin këshilldhënës të cilit duhet t'i përmbahen ShKT-të.

E drejta për ankesë:

Neni 7 i PKK-së parasheh krijimin e Komisionit për Ankesa dhe Parashtruesi të Kosovës i cili "është një sistem vullnetar për parashtrimin e ankesave, vendimet e të cilit nuk janë obligative dhe të gjitha ato ShKT të cilat dëshirojnë të marrin pjesë në këtë sistem mund ta bëjnë këtë". Shtojca C elaboron mbi pushtetin e KAPK-së. "Nëse parashtruesi i kërkesës nuk pajtohet me vendimin e oficerit për kërkesa pranë selisë së komandës së KFOR-it, ai mund të ankohet pranë KAPK-së nëse ka të drejtë për ankesë". Nuk është e qartë se nën çfarë rrethana parashtruesi i kërkesës nuk do të ketë të drejtë për ankesë. Me qëllim të ndryshimit të vendimit të ShKT-së apo komandës së KFOR-it tre zyrtarë të KAPK-së duhet të bijnë vendim unanim. Së fundi, "vendimi i KAPK-së duhet të ketë karakter bindës mirëpo nuk mundet të jetë i formës së prerë, për shkak se nuk kemi një politikë të aprovuar për kërkesat në Kosovë – e cila gjithashtu është e aprovuar nga qeveria e ShKT-së apo NATO SHAPE. Pa aprovimin e një politike të tillë nga ana e qeverive të ShKT-së, vendimet e KAPK-së nuk do të kenë karakter obligativ për ShKT-të apo komandën e KFOR-it.

Dëshmitë:

Oficeri për kërkesa do të punojë me parashtruesin e kërkesave për të siguruar që të gjitha informatat e nevojshme janë pranuar. (Shtojca A neni 4)

Raporti i policisë

Dy vlerësime mbi riparim/rregullimin e dëmit

Dëshmia mbi pronësinë

Kopja e dokumentacionit të sigurimit

Fotografitë/diagramet e dëmit të shkaktuar

Deklaratat e dëshmitarëve

Dosjet mjekësore, faturat/llogaritë

Shënime kadastrale për tokat të cilat dëshmojnë pronësinë mbi tokën

Dëshmi mbi shfrytëzimin e tokës nga KFOR-i

Çdo dokument do të përkthehet në gjuhën angleze dhe gjuha e zyrës për kërkesa do të jetë gjuha angleze.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Kur të pranohet ankesa, asistenti i zyrës për ankesa do të regjistrojë kërkesën në bazën e shënimeve të cilës i jipet edhe numri gjegjës.

Zyra për Kërkesa e KFOR-it (ZKK) është përgjegjëse për hetimin dhe shqyrtimin e të gjitha kërkesave të parashtruara kundër komandës së KFOR-it. Kur oficeri për kërkesa të ketë mbledhur të gjitha informatat e nevojshme, Oficeri për kërkesa shqyrton kërkesat për të përcaktuar se a është në pajtim me kërkesat e parapara me Rregulloren e UNMIK-ut 2000/47 neni 7 (në fakt për të përcaktuar jurisdikcionin e lëndës).

"Për të vërtetuar kërkesën, parashtruesi i kërkesës duhet të vërtetojë baraspeshën e probabilitetit (51%), për secilin element të kërkesës, se a ka pasur për detyrë KFOR-i të përkujdeset, a kemi të bëjmë me shkelje të kësaj detyre, a ka ndodhur dëmtimi, dhe si rezultat i çfarë veprimeve apo mosveprimeve është shkaktuar dëmi përkatës. Nëse veprimi apo mosveprimi është shkaktuar nga "domosdoshmëria operationale", komanda e KFOR-it lirohet nga përgjegjësia." (Shtojca A neni 5)

Nëse oficeri për kërkesa përcakton se personeli i komandës së KFOR-it është i përfshirë në këtë dëm (gabim), oficeri për kërkesa do t'i rekomandojë J8-shës (sektorit për ekonomi dhe financa) të paguajë kërkesën. (Shtojca A neni 6).

Oficeri për kërkesa do të punojë me profesionistët ligjor vendës për të qartësuar çfarëdo udhëzimesh apo kufizimesh vendore që kanë të bëjnë me shqyrtimin e ankesave. (Shtojca A neni 7)

Nëse parashtruesi i kërkesës pajtohet me shumën përkatëse, atëherë ai nënshkruan një dokument të marrëveshjes në mënyrë të plotë, që i mundëson OK-së të sigurojë J8-shës ta paguajë dëmshpërblimin. (Shtojca A neni 8). Nëse parashtruesi i kërkesës e refuzon ofertën, ankohet pranë KAPK-së dhe humb kontestin, atëherë oferta e OK-së revokohet. Nëse vendimi i KAPK-së nuk refuzon në mënyrë unanime ankesën, oferta për arritjen e marrëveshjes mbetet e hapur. (Shtojca C neni 12).

Nëse kërkesa refuzohet, fletërefuzimi duhet të theksojë bazat ligjore për refuzim të kërkesës në fjalë. (Shtojca A neni 9)

Ankesat

Shih *ligjin e zbatueshëm – E drejta për ankesë*.

KAPK-ja përbëhet nga tre oficerë gjyqësorë, një nga ShKT-ja e cila është objekt i ankesës dhe dy këshilltarë juridik të komandës së KFOR-it apo nga ndonjë person i deleguar nga OK-ja. (Shtojca C neni 1).

Të gjitha palët do të njoftohen 30 ditë para dëgjimit të ankesës. Të gjitha palët mund të paraqesin prova shtesë deri në dhjetë ditë para mbajtjes së dëgjimit. Parashtruesi i kërkesës dhe ShKT-ja apo komanda e KFOR-it të gjithë kanë nga 15 minuta të paraqesin provat dhe argumentet e tyre ligjore. KAPK-ja ka 30 minuta kohë për t'i marrë në pyetje të dyja palët dhe vendimi me shkrim i kumtohet palëve brenda 15 ditëve. (Shtojca C neni 3-8).

Nëse KAPK-ja udhëzon kryerjen e pagesës, ajo duhet të bëhet brenda 30 ditëve. (Shtojca C neni 13).

IV. Mosdiskriminimi

A. Mjetet e përgjithshme

Ligji në fuqi:

Neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave Udhëzimet e rëndësishme të komunave

Neni 4, Neni 9.4.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për Vetëqeverisjen e Përkohshme në Kosovë.

Ligji mbi procedurën administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)

Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)

Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dëshminë se kërkesa i është parashtruar autoritetit përkatës, siç është letra e kërkesës dhe refuzimit nga organi i caktuar administrativ. Standardet mbi dëshmitë të parapara me nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45 dhe ligji i zbatueshëm parasheh këto mjete juridike:

- a. Ankesat i dorëzohen me shkrim kryeshefit ekzekutiv, ose personalisht zyrës së kryeshefit ekzekutiv, brenda afatit prej një muaji pasi paraqitësi i ankesës të ketë mësuar për vendimin për refuzim. Komunitat mund të kenë gjithashtu procedura të posaçme; barra bie mbi parashtruesin e kërkesës për të bërë hetimet. Nga kryeshefi ekzekutiv kërkohet të jap përgjegjen e tij ndaj kësaj kërkesë brenda një muaji (neni 35(1-2), Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45).
- b. Nëse nuk është i kënaqur me përgjegjen e kryeshefit ekzekutiv, parashtruesi i ankesës mund t'i drejtohet Pushtetit Qendror, i cili e shqyrton ankesën dhe vendos për ligjshmërinë e atij vendimi (neni 35(3)). Për momentin, të gjitha këto ankesa mund të parashtrohen në dhe të koordinohen nga Drejtorati për Çështje Administrative, i cili duhet përcjellë ankesën tek "pushteti qendror përkatës" për çështje substanciale. Për momentin është e paqartë kush paraqet pushtet qendror. Pushteti Qendror duhet të marrë vendim brenda një muaji ditësh nga koha e pranimit të ankesës në lidhje me vendimin (neni 35(4), Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45).
- c. Ankesa kundër vendimit të shkallës së dytë mund të bëhet në gjykatën supreme (Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta). Afati kohor për iniciimin e padisë administrative është 30 ditë nga e dorëzimit të aktit administrativ apo 60 ditë nga dorëzimi i aktit administrativ mirëpo nëse pala nuk e ka pranuar atë akt (Neni 23, Ligji mbi konfliktet administrative).
- d. Një ankesë apo kërkesë shtesë për shqyrtim të jashtëzakonshëm të aktvendimit mund të parashtrohet kundër aktvendimit me padi administrative (Neni 19-20, 45-50,

Ligji mbi Konfliktet administrative), ose duhet t'i dorëzohet gjykatës kompetente brenda 30 ditëve nga dita e dorëzimit të vendimit i cili kundërshtohet (Neni 46, Ligji mbi Konfliktet administrative)

Shih kapitullin VI, Çështjet pronëso-ro-juridik, pjesa B.2, mohimi I padrejt I qasjes në informatat kadastrale, për përshkrim të shfrytëzimit tjetër të këtij mjete përmirësues.

Koment: Nëse parashtruesi i kërkesës ka shterrur të gjitha procedurat e brendshme ankimore (p.sh ankesa që i parashtrohet Kryeshefit Ekzekutiv), atëherë rasti mund t'i referohet autoritetit qëndror: p.sh varet se a kemi të bëjmë me departamente të UNMIK-ut apo ministri të IPVQ-ve.

B. Kërkesat për praktikat diskriminuuese në punësimin publik

Përfshin kërkesat për diskriminim në praktikat e punësimit të zbatuara si në nivel qëndror ashtu edhe atë komunal të cilat janë parashtruar nga punëtorët e organeve qëndrore dhe komunale kundër zyrtarëve të këtyre organeve në fjalë.

Parimet udhëheqëse të shërbimit civil të parapara me REG/UNMIK/2001/36 mbi Shërbimin Civil në Kosovë, neni 2(1)(g).

Ligji në fuqi:

Neni 11(1), Rregullorja e UNMIK-ut 2001/36, "Nëpunësi civil i cili është dëmtuar me një vendim të organit të punësimit, duke i shkelur parimet e parashtruara në nenin 2.1 të kësaj Rregulloreje, mund t'i ankohet Këshillit për një vendim të tillë në pajtim me dispozitat e këtij neni. Çdo apelim i tillë duhet të shqyrtohet nga një juri prej tre anëtarësh të Këshillit, të cilët në emër të Këshillit e shqyrtojnë ankesën që u është drejtuar atyre.

* Këshilli i pavarur mbikëqyrës për Kosovë.

Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Udhëzimet e zbatueshme komunale
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk i'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Parashtruesi i kërkesës mund të kërkojë mjetet juridike nëpërmjet të Këshillit të Pavarur Mbikëqyrës dhe pastaj nëpërmjet gjykatave.

Neni 11, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/36 definojnë ankesat si në vijim:

Me qëllim të dëgjimit dhe zgjidhjes së ankesave kundër vendimeve të organeve të punësimit formohet një Këshill i Pavarur Mbikëqyrës i Kosovës (nenet 7(1) 10(1), dhe 11(2)(a)).

Këshilli përbëhet prej shtatë (7) anëtarëve, që emërohen nga Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm në konsultim me Kryeministrin. Anëtarët e Këshillit zgjedhen në bazë të aftësisë, ndershmërisë dhe përkushtimit të tyre për të krijuar një shërbim civil politikisht të panashëm në Kosovë, që bazohet në merita dhe që pasqyron karakterin shumetnik të Kosovës. Për këtë qëllim, së paku tre (3) anëtarë të tij emërohen nga komuniteti shqiptar i Kosovës dhe së paku dy (2) anëtarë nga komunitetet joshqiptare në Kosovë (Kapitulli III, nenet 8.1 dhe 8.2).

Neni 11(2)

"Ministria, me miratimin e Përfaqësuesit Special të Sekretarit të Përgjithshëm, i përcakton

rregullat dhe procedurat e apelimeve në pajtim me këtë Rregullore. Ato rregulla dhe procedura duhet të sigurojnë, përveç tjerash:

(a) Se para apelimit në Këshill, nëpunësi i dëmtuar civil apo kandidati duhet t'i ketë shterruar procedurat e brendshme të apelimit të organit përkatës të punësimit, përveç nëse Këshilli e përjashton këtë kërkesë për shkak të frikës së arsyeshme të hakmarrjes, dështimit të organit të punësimit për të zgjedhur ankesën e tillë interne brenda gjashtëdhjetë (60) ditësh, ose për ndonjë shkak tjetër të arsyeshëm.

Vërejtje:

Struktura e KPMK-së nuk është implementuar ende nga ana e Ministrisë së Shërbimeve Publike siç parashihet me nenin 9 të Rregullores së UNMIK-ut 2001/36 e cila thotë se Ministria e Shërbimeve Publike, varësisht nga miratimi i Qeverisë, i përcakton rregullat dhe procedurat e punës, të cilave duhet t'u përmbahet Këshilli, duke përfshirë rregullat dhe procedurat e zbatueshme për ankesa dhe në pajtim me nenin 11 të kësaj Rregulloreje. "Në rastet e diskriminimit në punësim, është pikëpyetje se çfarë mjeti juridik do ta kenë në dispozicion nëpunësit civil në shkallë të parë përpos ankesave që mund t'i parashtrohen gjykatës kompetente.

Përderisa të mos themelohet KPMK-ja, apo pasi të themelohet dhe pasi të shterren të gjitha mjetet juridike që burojnë nga ky këshill, kërkesa për diskriminim mund të parashtrohet pranë gjykatës supreme (Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta), nëse parashtruesi i kërkesës bën ankesë për kundër vendimit që nuk është në favor të tij. Afati për iniciimin e padisë administrative është 30 ditë nga dita e dorëzimit të aktit administrativ apo 60 ditë nga dita e dorëzimit të aktit administrativ nëse pala përkatëse nuk e ka pranuar atë (Neni 23, Ligji mbi Konfliktet administrative).

Një ankesë apo kërkesë shtesë për shqyrtim të jashtëzakonshëm të aktvendimit mund të parashtrohet kundër aktvendimit me padi administrative (Neni 19-20, 45-50, Ligji mbi Konfliktet administrative) ose duhet t'i dorëzohet gjykatës kompetente brenda 30 ditëve nga dita e dorëzimit të vendimit i cili kundërshtohet (Neni 46, Ligji mbi Konfliktet administrative)

C. Kërkesat kundër praktikave diskriminuuese në punësim.

Të parashtruara nga personat të cilët kërkojnë punësim në kuadër të administratës komunale.

Ligji në fuqi:

Neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet përkatëse komunale
Neni 4, Neni 9.4.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për Vetëqeverisjen e Përkohshme në Kosovë.
Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk i'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Shih A, mjeti i përgjithshëm juridik, përshkrimi i mjetit juridik.

D. Kërkesat nga nëpunësit civil kundër vendimit diskriminues të Këshillit Disiplinor

Ligji në fuqi:

Urdhëresa administrative e UNMIK-ut 2003/2 mbi zbatimin e Rregullores Nr. 2001/36 mbi Shërbimin Civil në Kosovë, neni 33

Dëshmitë:

Të përcaktohet (Shih nenin 33.7, Urdhëresa administrative e UNMIK-ut 2003/2)

Përshkrimi i mjetit juridik:

Këshilli i ankesave mund të dëgjojë ankesat e nëpunësve civil të parashtruara kundër vendimeve të Këshillit Disiplinor; dhe përfshirjes së dokumentacionit diskriminues në dosjen personale të tyre, dhe diskriminimit apo frikësimit.

E. Kërkesat për diskriminim të përdorimit të gjuhës amtare gjatë qasjes në shërbimet publike.

Regullorja e UNMIK-ut 2001/9, Kapitulli 3-4 mbi Kornizën Kushtetuese për Vetëqeverisje në Kosovë

Regullorja e UNMIK-ut 2000/45, neni 9.1: pjesëtarët e komuniteteve do të kenë të drejtë të komunikojnë në gjuhën e tyre me të gjitha organet komunale dhe të gjithë nëpunësit civil komunal.

F. Kërkesat kundër diskriminimit të shkaktuar nga zyrtarët e arsimit gjatë qasjes në arsimim

Ndjekja e mësimave në shkollë është e detyrueshme për fëmijët e moshës prej 6 deri në 15 vjet (neni 1(1) i 2000/51)

Urdhëresa Administrative e Departamentit për Arsim dhe Shkencë, 23/2001, Kodi i Mirësjelljes. Neni 5(1)
Personeli arsimor nuk do të diskriminojë nxënësit në baza racore, të gjinisë, orientimit seksual, ngjyrës, fesë, hendikepit, përkatësisë etnike, statusit apo prejardhjes.

Ligji në fuqi:

Neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet përkatëse komunale
Neni 4, Neni 9.4.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për Vetëqeverisjen e Përkohshme në Kosovë.
Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk i'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Shih A, mjeti i përgjithshëm juridik, përshkrimi i mjetit juridik.

Ligji në fuqi:

Rregullorja 2002/19 mbi Shpalljen e Ligjit mbi Arsimin Fillor dhe të Mesëm të miratuar nga Kuvendi i Kosovës
Neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e Departamentit për Arsim dhe Shkencë 21/2001, dhe 23/2001
Neni 4, Neni 9.4.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese mbi Vetëqeverisjen e Përkohshme në Kosovë.
Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk i'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Çdo person i cili pohon se ka qenë objekt i sjelljes e cila ka rezultuar në diskriminim gjatë qasjes në arsimim mund të parashtrorë ankesë me shkrim pranë oficerit të caktuar për anëtarin përkatës të stafit (Neni 3.1 i Urdhëresës Administrative të Departamentit për Arsim dhe Shkencë 21.2001).

Në bazë të Urdhëresës Administrative të Departamentit për Arsim dhe Shkencë 21/2001, neni 2(2), në bazë të kësaj urdhërese kundër personelit arsimor mund të shqiptohen masa disiplinore mbi këto baza: pakujdesia në detyrë apo shkelja e obligimeve të parapara me kontratë, kushteve të punës, Kodit të Mirësjelljes apo rregullave lokale të nxjerra nga Departamenti për Arsim dhe Shkencë .

Nëse ankesa është e bazuar, Departamenti për Arsim dhe Shkencë mund të ndërmerr veprime administrative apo disiplinore, siç parashihet me nenin 2(1), Urdhëresa Administrative e Departamentit për Arsim dhe Shkencë, 23/2001.

Procedura është e përshkruar në Urdhëresën Administrative, 21/2001, nenet 4(1-2). Neni 4(1) thotë se nëse parashtrorë ankesë kundër një mësimdhënësi të caktuar apo nëse dëshmitë mbi sjelljen e mësimdhënësit të cilat mund të kërkojnë marrjen e masave disiplinore kuptohen nga Drejtori i Shkollës, atëherë ai mund të ndërmerr hetime për zbardhjen e ankesës së parashtruar dhe i jep mundësi mësimdhënësit në fjalë të drejtën për përgjigje ndaj pohimeve të bëra kundër tij.

Neni 4(2) thotë se nëse, pas zhvillimit të hetimeve dhe pas dhënies së mundësisë mësimdhënësit përkatës për të dhënë përgjigje ndaj pohimeve të bëra kundër tij, drejtori i shkollës vendos se a kemi të bëjmë me sjellje të mësimdhënësit e cila kërkon marrjen e

masave disiplinore, dhe duhet gjithashtu para hyrjes në fuqi të masës disiplinore, të njoftojë mësimdhënësin me shkrim mbi masën disiplinore e cila ndërmirret kundër tij.

Përpos në rastet e vërejtjes gojore, drejtori i shkollës duhet të njoftojë mësimdhënësin me shkrim se ai ka të drejtë të bëjë kërkesë me shkrim për mbajtjen e seancës dëgjuese kundër veprimit disiplinor brenda 10 ditëve nga dita e pranimit të njoftimit të tillë.

Kolegji për Shqyrtim të Ankesave do të mbajë seancën dëgjuese të ankesave, dhe brenda 7 ditëve pas mbajtjes së seancës së tillë, ai do të merr vendim i cili do t'i kumtohet me shkrim mësimdhënësit në fjalë

Neni 5(1):

Nëse ankesa parashtrohet kundër drejtorit të shkollës apo nëse ekzistojnë dëshmi për sjelljen e tij e cila mund të kërkojë marrjen e masave disiplinore të cilat i kupton SEO-ja, do të themelohet Kolegji përkatës për Shqyrtim të Ankesave me qëllim të zhvillimit të hetimeve në lidhje me këtë rast.

Neni 7(2)

Kur procedurat e parapara me udhëzimin përkatës përmbahen në mënyrë të drejtë nga aktet përkatës dhe nëse kemi të bëjmë me një sjellje e cila kërkon masë disiplinore, një sërë ndëshkimesh disiplinore mund të shqiptohen varësisht nga pesha e sjelljes së kryer.

Nëse parashtruesi i kërkesës nuk është i kënaqur me vendimin e marrë sipas procedurave të sipërpërmendura, parashtruesi i kërkesës mund të parashtojë ankesë pranë gjykatës supreme (Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta). Afati kohor për iniciimin e padisë administrative është 30 ditë nga dita e dorëzimit të aktit administrativ apo 60 ditë nëse nga dita e dorëzimit të aktit administrativ të cilën pala nuk e ka pranuar (Neni 23, Ligji mbi Konfliktet administrative).

Një ankesë apo kërkesë shtesë për shqyrtim të jashtëzakonshëm të aktvendimit mund të parashtrohet kundër aktvendimit me padë administrative (Neni 19-20, 45-50, Ligji mbi Konfliktet administrative) ose duhet t'i dorëzohet gjykatës kompetente brenda 30 ditëve nga dita e dorëzimit të vendimit i cili kundërshtohet (Neni 46, Ligji mbi Konfliktet administrative)

Ligji në fuqi

Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2002/19 mbi Shpalljen e Ligjit mbi Arsimin Fillor dhe të Mesëm të miratuar nga Kuvendi i Kosovës, neni 33.3 (b) dhe 33.4
Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

G. Kërkesat për sanksionet arbitrarë të bëra nga mësimdhënësit dhe personeli arsimor

Regullorja e UNMIK-ut Nr. 2002/19 mbi Shpalljen e Ligjit mbi Arsimin Fillor dhe të Mesëm të miratuar nga Kuvendi i Kosovës, neni 33.3 (b) dhe 33.4

Dëshmitë

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk l'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik

Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2002/19, neni 33.3 (b) thotë se "MASHT-ja dhe komunat do të sigurojnë që: (b) I tërë stafi të jetë i mbrojtur nga diskriminimi I drejtpërdrejt apo I tërhortë mbi çfarëdo baze të vërtetë apo të prezumuar siç është gjinia, raca, orientimi seksual, paaftësitë fizike dhe të tjera, statusi martesor, ngjyra, religjioni apo origjina sociale, shoqërimi në kuadër të komunitetit nacional, prona, lindja dhe statusi tjetër."

Rregullorja e UNMIK-ut Nr. 2002/19, neni 33.4 thotë se "mësimdhënësit dhe personeli i institucioneve arsimore do të kenë të drejtë të kundërshtojnë çfarëdo vendimi apo veprimi të ndërmarrë nga MASHT-ja në lidhje me ta, pranë gjykatës kompetente."

Për këtë arsye, ankesa kundër sanksionit të shqiptuar mund të parashtrohet pranë gjykatës supreme (Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta). Afati për iniciimin e padisë administrative është 20 ditë nga dita e dorëzimit të aktit administrativ apo 60 ditë nga e dorëzimit të aktit administrativ nëse pala nuk e ka pranuar aktin administrativ (Neni 23,

Ligji mbi konfliktet administrative).

Ankesë apo kërkesë shtesë mund parashtrahet për shqyrtimin e kashëtzakonshëm të aktvendimit të gjykatës të marrë në padinë administrative (Neni 19-20, 45-50, Ligji mbi konfliktet administrative). Ankesa duhet të parashtrahet pranë gjykatës kompetente brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e pranimit të vendimit i cili kontestohet (Neni 46, Ligji mbi konfliktet administrative)

Ligji në fuqi:

Neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet përkatëse komunale

Neni 4, Neni 9.4.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për Vetëqeverisjen e Përkohshme në Kosovë.

Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)

Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)

Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

H. Kërkesat për diskriminim gjatë qasjes në kujdesin shëndetësor

Rregullorja e UNMIK-ut 2000/10 mbi themelimin e Departamentit Administrativ të Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale dhe Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45 mbi vetëqeverisjen e komunave në Kosovë (parasheh bartja e pushtetit tek kujdesi shëndetësor primar, për dallim nga spitalet)]. Nuk ekziston ndonjë ligj apo Rregullorja e UNMIK-ut apo Urdhëresa Administrative përmban mjete përmirësuese administrative të qarta të shkallës së parë për rastet e diskriminimit gjatë qasjes në kujdesin shëndetësor.

Dëshmitë:

Dëshmi mbi kërkesën e parashtruar organit përkatës i cili nuk i'u është përmbajtur detyrimeve të veta, siç është fletëkërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë siç parashihen nga nenet 159-201, Ligji mbi procedurën administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Shih A, mjeti i përgjithshëm juridik, Përshkrimi i mjetit juridik.

I. Ankesat kundër diskriminimit lidhur me qasjen në ndihmën (mirëqenien) sociale

Ligji në fuqi:

Nenet 78 – 82, të Doracakut të skemës së ndihmës sociale të datës 1 nëntor 2000 - Struktura e përbashkët administrative.

Neni 78

“Parashtruesi i kërkesës i cili konsideron se është i padrejtë vendimi i nxjerrë nga orani përkatës, dhe për këtë dëshiron të ankohet kundër këtij vendimi, këtë duhet ta bëjë me shkrim...”

Neni 35, i Rregullores së UNMIK-ut mbi vetëqeverisjen e komunave.

Udhëzimet relevante komunale

Neni 4, neni 9.4.2, i Rregullores së UNMIK-ut, 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese të vetëqeverisjes së përkohshme në Kosovë..

Ligji i procedurës administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)

Ligji mbi kontestin administrativ (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)

Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Prova se kërkesa i është parashtruar autoritetit përkatës, siç është kërkesa apo refuzimi nga ana e organit administrativ. Standardet mbi dëshmitë janë të parashikuara në nenet 159 – 201 të Ligjit të procedurës administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ankesa duhet të bëhet me shkrim dhe t'i drejtohet drejtorit të Qendrës për punë sociale (QPS-le), brenda 14 ditëve prej kur parashtruesi i kërkesës e ka marrë aktventimin nga QPS-le e cila përmbanë të dhëna mbi atë se a i përmbushë kriteret parashtruesi kërkesës, për kategorinë 1 apo 2. Anksa do të shqyrtohet dhe përgjigjja me shkrim do të bëhet brenda 30 ditësh, që nga pranimi i ankesës me shkrim. Përgjigjja me shkrim duhet të adresojë (shqyrtojë) vetëm çështjet e paraqitura në ankesën e shkruar.

Në përgjigjen me shkrim, drejtori i QPS-le, apo përfaqësuesi i deleguar, mund të shqyrtojë vetëm çështjet e paraqitura në ankesën e shkruar. Janë dy lloje të përgjigjeve ndaj ankesave, dhe këto janë:

- ? Refuzimi i ankesës në bazë të asaj se familja qartazi nuk i plotëson kriteret. Përgjigjja duhet të theksojë saktësisht se cilat janë ato kritere të cilat nuk plotësohen, dhe kjo duhet të bëhet në formë të arsyetimit të vendimit.
- ? Pranimi i ankesës në bazë të asaj se të dhënat dhe dokumentacioni i bashkangjitur në ankesën me shkrim bëjnë të kuptohet se vendimi i parë nuk është i drejtë. Në përgjigje duhet të theksohet se cilat të dhëna dhe prova të reja. kanë ndikuar në ndryshimin e vendimit.

Në rast se parashtruesi i kërkesës mbetet i paknaqur me rezultatin e përgjigjes së drejtorit ndaj ankesës së parë, ai/ajo mund të kërkoj rishikimin e vendimit të drejtorit nga ana e Insitutit për politikë sociale IPS-le).

Kërkesa duhet të bëhet brenda 14 ditëve. IPS-le, duhet të rishqyrtoj kërkesën dhe njoftoj për vendimin e marrë parashtruesin e kërkesës brenda 30 ditëve të marrjes së vendimit. Vendimi duhet të përmbanë njërin apo tjetrin lloj të përgjigjeve të përmendura më lartë. (Vendimi pozitive – me arsyetimin se çka ka ndikuar në ndryshimin e vendimit, apo atë negativ së bashku me kriteret të cilat nuk janë plotësuar).

Krahas mjeteve juridike të përmednura më lartë, parashtruesi i kërkesës/ankesës mund të bëjë edhe ankesë gojore para drejtorit të QPS-le. (Ky mjet juridik është joformal – në dokumentet interne të QPS-le nuk përmendet fare). Nëse ankesa është e arsyetueshme, personi i cili ka bërë veprim diskriminues kundër personit që ankohet, do t'i nënshtrohet vërejtjes gojore. Nëse kjo situatë përsëritet, atëherë bëhet vërejtja me shkrim. Kjo vërejtje i dorëzohet IPS-le dhe mund të rezultojë në ndërprerjen e marrëdhënjes së punës.

Mjeti i ankesës kundër vendimit nga “neni 80” është përkufizuar në nenin 35 të Rregullores së UNMIK-ut nr 2000/45. Lexo A, Mjetet e rregullta (të përgjithshme) juridike, Përshkrimi i mjeteve juridike.

Vërejtje: Sipas informacioneve të sigurura nga drejtorët e QPS-le, Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale ua ka dërguar atyre për komente, një projekt të kodit të mirësjelljes. Ky dokument përmbanë përshkrimin e mjeteve juridike të mundshme në rastet e ankesave kundër diskriminimit nga ana e punëtorëve të QPS-le.

V. Viktimat e krimit

A. Mjetet juridike në disponim për palën e dëmtuar

1. Viktima e krimit/pala e dëmtuar – ndjekja private

Vërejtje: Shumica e veprave penale të parapara me Ligjin penal të Kosovës, ndihen sipas detyrës zyrtare nga prokurori publik kompetent. Në rastet kur denimi i paraparë është më pak se 5 vjet heqje lirie, pala e dëmtuar

Ligji në fuqi:

Neni 17(3) LPP RFJ,

“Nëse prokurori publik gjenë se nuk ka baza për fillimin dhe vazhdimin procedurës penale, në atë rast, pala e dëmtuar mund t’a zëvendësoj prokurorin sipas kushteve të parapara me këtë ligj”.

Dëshmitë:

Nuk nevojitet ndonjë dëshmi specifike. Vërejtje: Padiësi privat dhe pala e dëmtuar kanë të njëjtat të drejta me ato të prokurorit sa i përket qasjes (shiqimit) të dokumentacionit, procesverbalit dhe neneve të shfrytëzuara. (neni 59(3) LPP RFJ)

Përshkrimi i mjetit juridik:

Padia private

Padia private ngritet brenda afatit prej tre muajsh prej ditës kur padiësi i autorizuar

duhet të paraqesë padinë private. Gjithashtu për rastet në të cilat prokurori publik konstaton se nuk ka baza për ndjekje penale, ai është i obliguar të njoftojë palën e dëmtuar. Në këto raste pala e dëmtuar mund të zhvillojë procedurë penale në cilësinë e paditësit privat..

kupton për ekzistimin e veprës penale dhe kryesin. (neni 52(1) LPP RFJ)

Padia private kur prokurori publik tërhiqet nga ndjekja penale

Kur prokurori publik gjen se nuk ka baza të ndërmerrë ndjekjen, ai ka për detyrë që brenda afatit prej tetë ditësh të njoftojë për këtë gjë të dëmtuarin dhe ta udhëzojë se mund të ndërmarrë vetë ndjekjen. I dëmtuari ka të drejtë të ndërmerrë, respektivisht të vazhdojë ndjekjen brenda afatit prej tetë ditësh nga dita kur ka marrë njoftimin prokurori publik. Pala e dëmtuar mund të vazhdojë procedurën sipas aktakuzës fillestare apo mund të ngitë aktakuzë të re. I dëmtuari i cili nuk është njoftuar se prokurori publik nuk ka ndërmarrë ndjekjen ose që ka hequr dorë nga ndjekja, deklaratën e vet, se e zgatë procedurën, mund ta japë para gjykatës kompetente brenda afatit prej tre muajsh nga dita kur prokurori publik e ka hudhur poshtë kallximin, respektivisht nga dita kur është nxjerrë aktvendimi mbi pezullimin e procedurës. Kur prokurori publik, e njofton të dëmtuarin se mund të ndërmarrë ndjekjen, do t'i dërgojë edhe udhëzimin se cilat veprime mund t'i ndërmerrë pala e dëmtuar për realizimin e kësaj të drejte. (Neni 60 LPP RFJ)

Pala e dëmtuar në cilësinë e paditësit privat, i ka të njëjtat të drejta me ato të prokurorit publik, përveç atyre të cilat i takojnë prokurori publik si organ shtetëror. (Neni 63 LPP RFJ)

I dëmtuari mund të ankohet kundër aktgjyimit në pjesën e vendimit gjyqësor që ka të bëjë me shpenzimet e procedurës penale. Nëse ka vepruar në cilësinë e paditësit privat, i dëmtuari mund të ankohet kundër aktgjykimit mbi të gjitha bazat mbi të cilat mund të atakohet aktgjyimi, madje edhe atëherë kur prokurori publik e ka përsipër ndjekjen nga i dëmtuari si paditës. Ankesa duhet të paraqitet brenda afatit prej 15 ditësh nga dita e dërgimit të kopjes së aktgjykimit. (Neni 359 and 360 LPP RFJ).

Kur i dëmtuari është i mitur apo të cilit i mungon plotësisht zotësia e veprimit, përfaqësuesi ligjor i tij është i autorizuar të japë të gjitha deklaratat dhe të ndërmerrë të gjitha veprimet të cilat në bazë të këtij ligji është i autorizuar i dëmtuari. I dëmtuari i cili ka mbushur moshën 16 vjeçare është i autorizuar që të japë vetë deklaratën dhe të ndërmerr veprimet në procedurë. (Neni 64 LPP RFJ).

Kundër aktgjykimit të shkallës së parë, prokurori publik/i dëmtuari ka të drejtë ankese brenda afatit prej pesëmbëdhjetë ditësh nga dita e dërgimit të kopjes së aktgjykimit (neni 359(1) LPP RFJ). Ankesa e paraqitur me kohë, e shtyn ekzekutimin e aktgjykimit (neni 359(2) LPP RFJ).

2. Viktima/Pala e dëmtuar, dëmtimi apo humbja e pasurisë.

Paraqitja e kërkesës sipas ligjit mbi pronën para në procedurë penale apo në atë civile (kontestimore). (Nenet 103-114, LPP RFJ)

Ligji në fuqi:

Pala e dëmtuar e ka të drejtën e kërkesës pasurore juridike në procedurën penale nëse kjo e fundit rezulton nga vepra penale (neni 103-1 LPP RFJ). I dëmtuari mund të paraqesë kërkesën pasurore juridike edhe në procedurë civile para gjykatës civile.

Dëshmitë:

Ligji nuk përcakton natyrën e dëshmisë. Sipas nenit 107 të LPP RFJ, gjykata është e obliguar *ex officio* që të shqyrtojë dëmin pasuror që ka rezultuar nga vepra penale e kryer.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Në proceurë penale (para gjyqit penal):

Kërkesa pasurore juridike që ka lindur për shkak të ekzekutimit të veprës penale do të shqyrtohet me propozimin e personave të autorizuar në procedurën penale, në qoftë se me këtë gjë nuk do të zvarritej në mënyrë të konsiderueshme kjo procedurë. Kërkesa pasurore juridike mund të ketë të bëjë me kompensimin e dëmit, me kthimin e sendeve ose me prishjen e veprimit të caktuar juridik (neni 103(1) LPP RFJ). Kur me kqyrjen e kërkesës pasurore juridike, do të zvarritej në mënyrë të konsiderueshme procedura penale, gjykata do të kufizohet në mbledhjen e atyre të dhënave, vërtetimi i të cilave më vonë do të ishte i pamundur, ose do të ishte i vështirë (neni 107(2) LPP RFJ).

Propozimi mund të paraqitet jo më vonë se derisa të përfundojë seanca kryesore para gjykatës së shkallës së parë. (neni 105(2) LPP RFJ). Personi i autorizuar për paraqitjen e propozimit ka për detyrë që të shënojë në mënyrë të caktuar kërkesën e vet dhe të paraqesë prova (neni 105-3 LPP RFJ)

Si gjykat kompetente e shkallës së parë, është gjykata komunale ose gjykata e qarkut, varësisht nga madhësia e sanksionit penal i cili i ngarkohet të aktuzuarit. (lexo nenet

26(2) dhe 29(2) të Ligjit mbi gjykatat e rregullta të KSAK, (Gazeta Zyrtare KSAK 21/78)).

Kur pala e dëmtuar nuk ka bërë propozimin për realizimin e kërkesës pasurore juridike sipas nenit 103 të LPP RFJ, para ngritjes së aktakuzës, do të njoftohet se atë propozim mund ta paraqesë deri në përfundimin e senacës kryesore (neni 105(4) LPP RFJ).

Nëse kërkesa refuzohet apo i pandehuri shpallet i pafajshëm në seancën kryesore, gjykata do të udhëzojë të dëmtuarin mbi mundësinë e tij të realizimit të kërkesës në procedurë civile. Gjykata civile e shkallës së parë është gjykata komunale apo ajo e qarkut, varësisht nga vlera e kërkesës sipas Ligjit mbi pronën (lexo nenet 26(2) dhe 29(2) të Ligjit mbi gjykatat e rregullta të KSAK, (Gazeta Zyrtare KSAK 21/78)).

Pala e dëmtuar mund të paraqesë ankesë kundër aktgjyimit të nxjerrë në shkallë të parë, brenda pesëmbëdhjetë ditësh nga data e dërgimit të kopjes së aktgjyimit (neni 348 i Ligjit mbi procedurën kontestimore Gazeta Zyrtare 4/77), apo të kërkojë revizionin kundër aktgjyimit të formës së prerë, të nxjerrë në shkallë të dytë, brenda afatit prej 30 ditësh nga data e skadimit të kopjes së aktgjyimit (neni 382 dhe 383 i Ligjit mbi procedurën kontestimore).

3. Siguria e palës së dëmtuar

Masat mbrojtëse gjatë procedurës penale

Ligji në fuqi:

Rregullorja e UNMIK-ut, nr. 2001/20 mbi mbrojtjen e palëve të dëmtuara dhe dëshmitarëve në procedurën penale, neni 2.1:

“Në çdo fazë të procedurës prokurori publik, paditësi privat, mbrojtja, pala e dëmtuar ose dëshmitari mund të paraqesin kërkesë me shkrim në gjykatë për masa mbrojtëse apo urdhër për anonimitet kur ekziston rreziku për palën e dëmtuar, dëshmitarin ose anëtarin e tyre të familjes..”

(...) dhe masa mbrojtëse është e nevojshme për të parandaluar rrezikun serioz, ndaj personave të sipërpërmendur

Dëshmitë:

Deklarata mbi pohimet faktike (neni 2.2). Shënimet policore, deklaratat e palës së dëmtuar dhe dëshmitarëve.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Pala e dëmtuar mund të bëjë propozimin me shkrim para gjykatës kompetente (gjatë hetimeve para gjykatësit hetues, ndërsa gjatë seancës kryesore, para kryetarit të trupit gjykues), për masën mbrojtëse apo urdhërin për anonimitet.

Gjykata e lejon kërkesën nëse konstaton se ekziston rreziku serioz për palën e dëmtuar, dëshmitarin apo anëtarët e familjeve të tyre, dhe se masa mbrojtëse është e nevojshme për parandalimin e rrezikut serioz kundër personave të sipërpërmendur (neni 2.3).

Gjykata nëse e sheh si të nevojshme, mund të urdhërojë masën mbrojtëse. Neni 3 përmbanë listën e pashterrëshme të masave mbrojtëse të mundshme..

Kur masat e parashikuar nuk mjaftojnë për garantimin e mbrojtjes së palës së dëmtuar, gjykatat mundet që në rrethana të jashtëzakonshme, të udhërojë që pala e dëmtuar të mbetet anonime për personin e akuzuar dhe mbrojtësin (neni 4).

“Vendimi mbi anonimitetin dhe shfrytëzimin e metodave për të parandaluar zbulimin e identitetit për publikun, dëshmitarët, palët e dëmtuara, mbrojtësin dhe të akuzuarin mund të kontestohet vetëm ankesësë kundër aktgjyimit..” (neni 4.5).

4. Pala e dëmtuar në kundërvajtje

Ligji në fuqi

Neni 27, 65, 68, 87, 94, 96, 111, 113, 122, 210-12, i Ligjit mbi kundërvajtjet (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 23/79)

Neni 65:

“Procedura e kundërvajtjes fillon me kërkesën e organit të autorizuar apo personit të dëmtuar.”

Dëshmitë

Nuk kërkohet dëshmi specifike.

Vërejtje: dëshmitë në procedurën kundërvajtëse kufizohen vetëm në faktet e rëndësishme për konstatimin e së vertëtës materiale (faktike).

Përshkrimi i mjetit juridik:

Kërkesën për fillimin e procedurës kundërvajtëse para gjykatës përkatëse, mund ta dorëzojnë me shkrim, organet kompetente dhe pala e dëmtuar brenda një viti nga kryerja e kundërvajtjes (nenet 27(1), 96(1), 134).

I dëmtuari ka të drejtë të paraqesë kërkesë për fillimin e procedurës së kundërvajtjes, të paraqet prova, të bëjë propozime dhe ta ushtrojë kërkesën pasurore juridike për kompenzimin e dëmit apo kthimin e sendit (neni 94(1-2)). Parashtrësat paraqiten me shkrim ose jepen verbalisht në procesverbal (neni 96(1)). Nëse parashtrësja është e pakuptueshme ose nuk përmban të gjitha ato që janë të nevojshme për të vepruar lidhur me këtë, paraqitësi do të ftohet që brenda afatit të caktuar, më së voni në afatin prej 15 ditësh, ta korrigjojë ose plotësojë atë (neni 96(3)).

Në akvendimin mbi kundërvajtjen, do të caktohet se kush i paguan shpenzimet, në cilën shumë dhe brenda cilit afat e që ky i fundit nuk mund të jetë më i shkurtë se 15 ditë, as më i gjatë se 30 ditë (neni 111 – 3 muaj në rast të obligimit për të kompensuar dëmin e shkaktuar (neni 122).

Mirëpo i pandehuri mund të lirohet nga obligimi i kompensimit të shpenzimeve të procedurës, në tërësi ose pjesërisht, nëse me pagimin e tyre do të vihet në pyetje mbajtja e tij ose mbajtja e personave që është i obliguar t'i mbajë. (neni 113).

Kundër aktvendimit mbi kundërvajtjen të marrë në shkallën e parë mund t'i paraqitet ankesa Gjykatës së Lartë të Kundërvajtjes (neni 210(1)). Ankesa paraqitet brenda afatit prej tetë ditësh nga data e komunikimit verbal të aktvendimit, respektivisht nga data e dërgimit të aktvendimit mbi kundërvajtjen (neni 211). Ankesa e shtyen ekzekutimin e aktvendimit mbi kundërvajtjen, përveç në rastet kur me këtë ligj është parashikuar ndryshe (neni 212).

I. Mjetet juridike sepciale për viktimat e trafikimit

1. Ndhimja për viktimat e trafikimit

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2001/4, mbi ndalimin e trafikimit me njerëz në Kosovë

Ligji në fuqi:

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2001/4, neni 10(1)

“Me kërkesë të një personi që i ofron koordinatorit për ndihmë të viktimës fakte të arsyeshme për të besuar se ai apo ajo ka qenë viktimë e trafikimit, atij apo asaj i ofrohen shërbimet e mëposhtme, varësisht nga mjetet në dispozicion që ofrohen në përputhje me nenin 9.2:

1. shërbime falas të përkthimit në gjuhën që e zgjedhin ata;
2. këshillim juridik falas lidhur me çështjet e trafikimit (penale ose civile);
3. strehim të përkohshëm të sigurtë, ndihmë psikologjike, mjekësore dhe të mirëqenies sociale sipas nevojës për përmbushjen e nevojave të tyre dhe
4. shërbime të tjera që përcaktohen me urdhëresa administrative”

Dëshmitë:

Rregullorja nuk i specifikon. Koordinatorit për ndihmë të viktimës, bështetet në deklaratën e viktimës, të dhënave policore (nëse ka), dhe të dhënave tjera që mund t'i ketë në posedim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

“Zyrtarët e zbatimit të ligjit i njoftojnë personat që dyshohen se janë viktima të trafikimit në rastin e parë të mundshëm për të drejtat e tyre për të kërkuar shërbimet dhe mjetet e cekura në këtë nen si dhe kontakton me personat përkatës për ta aranzhuar ndihmën e kërkuar.” (neni 10.3).

Me rregullore nuk parashihet procedura ankimore në rast të mohimit të dhënjes së ndihmës.

Për momentin, ende nuk është hartuar skema e koordinatorit për ndihmë të viktimave.

2. Riatdhesimi i viktimave të trafikimit

OSBE dhe Organizata Ndërkombëtare për Migrim

Ligji në fuqi:

Asnjë. Procedura e përshkruar në kuadër të Procedurës standarde të veprimit (PSV) për viktimat e trafikimit (lexo më poshtë).

Dëshmitë:

Nuk janë të specifikuar në Rregulloren e UNMIK-ut 2001/4 mbi ndalimin e trafikimit. Sikurse te rasti i koordinatorit për ndihëm të viktimave, Organizata Ndërkombëtare për Migrim mbështetet në deklaratat e viktimave, të dhënave policore apo të dhënave tjera në disponim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Procedurat standarde të veprimit (PSV), për viktimat e trafikimit.

Procedurat standarde të veprimit janë themeluar pas nismës së IOM-it, policisë së UNMIK-ut, OSBE-së dhe OJQ-ve të cilat udhëhiqnin strehimoret për viktimat e trafikimit me qëllim të themelimit të një sistemi referues brenda të gjitha agjencive, dhe për të ofruar ndihmën efikase për viktimat e trafikimit. Edhe pse PSV-it nuk janë dokumente normative të karakterit obligativ, ato përcaktojnë rolin primar dhe përgjegjësinë për secilën agjenci pjesëmarrëse në procesin e ndihmës për viktimat. Sipas PSV-it, menjëherë pas kontaktit të parë të policisë me viktimën potenciale të trafikimit, ajo duhet të kontaktojë OSBE-në – pikën referuese e cila zhvillon intervistën e plotë me viktimën për të konstatuar nëse ajo është në të vërtetë viktimë e trafikimit. Nëse personi identifikohet si i tillë, pastaj i referohet IOM-it. Këta të fundit e intervistojnë personin për të dytën herë me rradhë, dhe nëse personi dëshiron të riatdhesohet, IOM-i i ofron pastaj ndihmën e nevojshme: atë mjekësore, psikologjike dhe juridike në rast se personi dëshiron të dëshmojë në gjyq, pastaj, strehim të sigurtë për 2-3 javë deri sa të përgatiten dokumentet e udhëtimit. Me rastin e pranimit të ndihmës nga IOM-i, viktimat pranon edhe që të bëhet pjesë e programit të ndihmës për reintegrim në shtetin e vet. Me kërkesën e viktimës IOM-i mund të vendosë shtyerjen e riatdhesimit të saj përkohësisht, nëse kjo vendosë të dëshmojë në gjyq. Kjo shtyreje vlenë vetëm për një periudhë të shkurtë kohore, një javë a më shumë, për shkak se qëndrimi në strehimore është afatshkurtër.

Nuk procedurë ankimore me ligj apo në bazë të PSV-it, nëse OSBE-ja apo IOM-i konstatojnë se personi në fjalë nuk është viktimë e trafikimit.

3. Viktimat e trafikimit – kërkesa për shpërblimin e dëmit/kthimit të sendit

Ligji në fuqi:

Rregullorja e UNMIK-ut nr. 2001/4, neni 6.3

Një fond dëmshpërblimi për viktimat e trafikimit do të krijohet me urdhëresë administrative dhe do të ketë autorizime të pranojë mjete financiare, *inter alia*, edhe nga konfiskimi i pasurisë konform neni 6.1

Dëshmitë:

Nuk janë specifikuar me rregullore.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Viktima në cilësinë e palës së dëmtuar mund të paraqesë kërkesën pasurore juridike në kuadër të procedurës penale, nëse kjo nuk e zvarritë procedurën (neni 103-1 i LPP). Kërkesa duhet të paraqitet para përfundimit të seancës kryesore (neni 105-2 i LPP) dhe përfshinë tre forma të kompenzimit: dëmshpërblimin, kthimin e sendeve, prishjen e një veprimi juridik të caktuar (neni 103-2 i LPP).

Viktima këtë mund ta bëjë edhe në procedurën kontestimore.

Vendimi mbi kërkesën nxjerret së bashku me aktgjykimin dënues të të akuzuarit. Mirëpo, përveç dënimit gjykata mund t'i gjykojë të akuzuarit dëmshpërblimin e pjesërishëm të kërkesës në rast se nuk janë mbledhur të gjitha provat (neni 108 i LPP), ose mund të mos vendosë fare mbi kërkesën për kompenzim. Në këtë rast, pala e dëmtuar njoftohet se ajo duhet të vazhdojë lëndën në procedurë kontestimore. Në rastet kur i pandehuri nuk shpallet fajtor apo lënda hudhet për shkaqe tjera, pala e dëmtuar do të njoftohet se rastin mund ta përcjellë në procedurën kontestimore pranë gjykatës civile.

VI. Çështjet pronësore juridike

A. Çështjet e përgjithshme pronësore

Kjo pjesë përshkruan mjetet juridike të cilat kanë të bëjnë me shkeljet e përgjithshme të të drejtave pronësore, të zbatueshme në pronën banesore dhe jo-banesore/komerciale. Për kategoritë specifike të pronave, referencë janë pjesët përkatëse të këtij dokumenti.

1. Heqja e pabazë e të drejtave pronësore

Parimet e përgjithshme që kanë të bëjnë me privimin nga prona.

Lexo pjesët tjera për mjetet juridike për kategoritë specifike të pronësive.

Ligji në fuqi:

Nenet 37, 70-81, Lisgji mbi marrëdhëniet themelore pronësore juridike (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)
Nenet 52, 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, Ligji mbi procedurën kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596),
Nenet 29, 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)
Lexo gjithashtu, Ligjin mbi procedurën jokontestimore (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 42/86) nëse është e zbatueshme.

Dëshmitë:

Lista poseduese si dhe dokumentacioni tjetër që dëshmon të drejtën pronësore-juridike të personit dhe se prona është *de facto* nën zotërimin e palës së paditur (neni 37(2), Ligji mbi marrëdhëniet themelore pronësore juridike).

Neni 106(3), I LPK: "...pala duhet që në parashtrësë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme." Nuk ka udhëzime tjera në ligj.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ekzistojnë dy mjete juridike për paditësin: vetëndihma dhe mbrojtja gjyqësore në procedurë kontestimore (civile).

1. Vetëndihma lejohet nëse ekziston irreziku i drejtpërdrejtë dhe kur kjo është domosdoshme dhe proporcionale për rrethanat e rastit (neni 76 i LMTHPJ-ke).
2. Mbrojtja gjyqësore ekziston në procedurën kontestimore në formë të:
 - *Mbrojtja gjyqësore nga trazimi* (neni 77, i LMTHPJ-ke), e cila mund të kërkohe brenda afatit prej 30 ditësh nga dita e njoftimit për pengimin, e më së largu brenda afatit prej një viti nga dita e pengimit të bërë; ose
 - *Mbrojtja gjyqësore e posedimit në bazë të të së drejtës së posedimit* (neni 81, i LMTHPJ-ke). Ky mjet juridik nuk parashkruhet (neni 37 – 2 i i LMTHPJ-ke), përveç nëse me këtë ligj parashikohet ndryshe.

Për të filluar procedurën me mjete juridike sipas LPK-re:

- a. Ankesa duhet të paraqitet në formën e shkruar para gjykatës kompetente të shkallës së parë duke theksuar, çështjet parimore, faktet dhe bazat mbi të cilat mbështetet ankesa (neni 56, 106, 185, i LPK-re). Ju lutem, të keni parasyshë se disa prej ankesave hyjnë në kuadër të procedurës jokontestimore.
- b. Nëse palët nuk pajtohen me vendimin gjyqësor të shkallës së parë, ankesa mund të paraqitet brenda 15 ditëve nga pranimi i aktgjykimit, përveç nëse me këtë ligj parashikohet ndryshe. Ankesa duhet t'i paraqitet gjykatës së shkallës së parë. Lexo nenin 343-357 për kushtet e ankesës.
- c. Pas pranimit dhe vendosjes së gjykatës së shkallës së dytë mbi ankesën, palët mund të kërkojnë revizionin e këtij vendimi nga Gjykata Supreme, brenda afatit prej 30 ditësh nga pranimi i aktgjykimit dhe të njëjtën t'ia paraqesë gjykatës së shkallës së parë (nenet 360, 382, 383, 388, të LPK-re). Lexo nenin 383, të LPK-re mbi revizionin.

a) Ndërprerja e pabazuar e hipotekës

Ligji në fuqi:

Gjithashtu lexo:

Nenin 18, 23, të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2002/21, mbi shpalljen e ligjit mbi hipotekën, të miratuar nga Kuvendi i Kosovës.

Dëshmitë:

Provat se parashtruesi i kërkesës i ka përmbushur kushtet e përcaktuara me hipotekë nga debitori hipotekues (neni 23.1 (a) të Rregullores së UNMIK-ut 2002/21 apo se tenderi apo shiteja nuk është realizuar sipas ligjit në fuqi (neni 23.1 (b) i Rregullores.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike janë të mundshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A1, Privimi i

padrejtë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjeteve juridike (nga teksti më lartë).

Sipas nenit 23.2, të Rregullores së UNMIK-ut 2002/21, parashtruesi i kërkesës duhet të aplikojë para gjykatës brenda 30 ditëve nga data e kontratës për shitblerje e lidhur sipas nenit 21 të rregullores.

2. Pengimi i pabazë i të drejtave pronësore

Parimet e përgjithshme që kanë të bëjnë me pengimin, lexo në vijim në pjesët tjerat të tekstit, mjetet juridike që kanë të bëjnë me kategoritë specifike të pronësisë

Ligji në fuqi:

Nenet 42, 70-81, të LMTHPJ-ke (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 6/80)
Nenet 52, 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, të LPK-re (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596),
Lexo gjithashtu LPJK-re (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 42/86)
Nenet 29, 31, të Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Lista poseduese si dhe dokumentet tjera provuese mbi të drejtat pronësore të titullarit dhe se pengim posedimi ka ndodhur.

Neni 106(3), i LPK-re: "...pala duhet që në parashtrësë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme." Nuk ka udhëzime tjera në ligj.

Përshkrimi i mjeteve juridike:

Mjetet juridike janë të mundshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A1 Privimi i padrejtë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjeteve juridike (nga teksti më lartë).

Krahas kësaj, neni 42(2), i LMTHPJ-ke, parashikon të drejtën e pronarit që të kërkojë shpërblimin e dëmit përmes procedurës kontestimore (neni 52 i LPK-re)

a) Përmes okupimit të kundërligjshëm/pengim posedimit

Shënim: Mundësia e ankesës (mjetit juridik) kundër përvetësimit (okupimit) të joligjor, skadon atëherë kur të plotësohen kushtet për fitimin e pronës përmes posedimit me qëllim të përvetësimit(qëllimkeq).

Krahas kësaj, kontestet mbi pengim posedimin e përjashtojnë të drejtën e posedimit, pakujesinë dhe dëmet.

Ligji në fuqi:

Gjithashtu lexo posaqërisht:

Posedimi qëllimkeq/përvetësimi(okupimi) joligjor.
Nenet 28-30, 32, 46, të LMTHPJ-ke

Pengim posedimi.
Nenet 348-445, të LPK-re

Kontestet mbi kufinj të (megjat):
Nenet 161-171, të LPJK-re

Dëshmitë:

Neni 106(3), i LPK-re: "...pala duhet që në parashtrësë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme." Nuk ka udhëzime tjera në ligj.

Okupimi joligjor. Duhet të ofrohen prova se nuk janë plotësuar kushtet për fitimin e pronës përmes posedimit qëllimkeq (p.sh, në kundërshtim me nenet 28-30, 32, 46, të LMTHPJ)

Kontestet e kufinjëve (megjave): duhet të ofrohen shënimet që kanë të bëjnë me parcelat pronarëve dhe shfrytëzuesve fqinj të tokave nga librat publik të regjistrimit të tokës (kadastrit) (neni 163(2), I LPJK-re)

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike janë të mundshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A1 Privimi i pabazë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjeteve juridike (nga teksti më lartë). Mirëpo, mund të zbatohen afatet kohore të veçanta.

Okupimi joligjor: Mjeti juridik duhet të kërkohet para se të transformohet okupimi joligjor në fitim të pronës përmes posedimit qëllimkeq (neni 28-30, 32,46, i LMTHPJ-ke.

Pengim posedimi. Padia duhet të ngritet brenda afatit prej 30 ditësh nga dita kur bartësi i të drejtës është njoftuar për pengimin dhe penguesit, dhe jo më largë se një vitë prej ndodhjes së pengimit.

b) Përmes ndërtimit të paautorizuar (parimet e përgjithshme)

Lexo pjesën C për mjetet juridike mbi çështjet specifike të ndërtimit

Liqi në fuqi:

Gjithashtu lexo:

Neni 24-26, 70-81, i LMTHPJ (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 6/80)

Neni 42(2), i LMTHPJ parashikon padinë për shpërblimin e dëmit.

Dëshmitë:

Lexo pjesën A.1(a), heqja e pabazë e të drejtave pronësore, Dëshmitë

Veçmas nga kjo shkelle, duhet të provohen edhe situatat si në vijim:

- a. Nëse personi që ndërton, ka qenë i ndërgjegjshëm se personi tjetër mund të jetë pronarë apo jo;
- b. Nëse pronari ka qenë i vetëdijshëm se personi tjetër është duke ndërtuar në pronën e tij/saj;;
- c. Nëse objekti i ndërtuar ka vlerë më të madhe se toka..

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike janë të mundshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A1 Privimi i pabazë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjeteve juridike (nga teksti më lartë).

Afatet kohore specifike, brenda të cilave duhet të përdoret mjeti juridike në lidhje me ndërtimin e paautorizuar, përcaktohen nga nenet 23(2), 24(2), 25(5), 26(2).

c) Përmes aplikimit të pabazë të procedurës së vlerësimit

Liqi në fuqi:

Gjithashtu lexo:

Nenet 49-60, të LMTHPJ-ke.

Dëshmitë:

Lexo pjesën E.1 (a) Heqja e pabazë e të drejtave pronësore, Dëshmitë

Përveç kësaj shkelleje, duhet të provohet se vlersëimi nuk i është përmbajtur kushteve specifike të përcaktuara në nenet 50-53, 58, të LMTHPJ-ke.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike janë të mundshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A1 Privimi i pabazë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjeteve juridike (nga teksti më lartë).

B. Regjistrimi i patundshmërive / Kadastri

Kjo pjesë përshkruan mjetet juridike që kanë të bëjnë me shkeljet që burojnë nga regjistrimi, kategorizimi dhe matja e tokës. Këto elemente ndikojnë në natyrën dhe pasojat e të drejtave pronësore juridike.

Kjo fushë e legjislacionit pronësor ende është në rrjedhë e sipër për shkak të revidimeve të vazhdueshme në këtë kornizë ligjore si dhe për shkak të pengesave praktike në realizimin e saj.

1. Refuzimi i pabazë i regjistrimit të drejtave pronësore, përfshirë edhe të drejtën hipotekare

Që të drejtat pronësoro-juridike mbi patundshmëritë të jenë të efektshme, këto të drejta duhet të regjistrohen në mënyrë të duhur (legjislacioni plotësues mbi këtë çështje ende nuk ka hyrë në fuqi).

Njëherë pasi të themelohet institucioni për regjistrim (kadastri), të gjitha shitblerjet e patundshm. duhet të regjistrohen për t'u konsideruar të plotëfuqishme (neni 7, i Rregullores 2002/22)

Ligji në fuqi

Neni 3-6, i Rregullores së UNMIK-ut, 2002/22, mbi themelimin e Regjistrit (kadastrit) mbi patundshmëritë, miratuar nga Kuvendi i Kosovës

Neni 7-8, i Rregullores së UNMIK-ut 2002/21, mbi shpalljen e ligjit mbi hipotekën të miratuar nga Kuvendi i Kosovës

Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)

Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)

Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Duhet të parashtrohet dokumentacioni komplet, siç është kontrata e vërtetuar mbi shitblerjen sipas të cilës paditësi gëzon të drejtën pronësore mbi patundshmërinë (neni 3.4 i Rregullores së UNMIK-ut 2002/22). Mënyrat e të provuarit janë të parapara me nenet 159 – 201 të Ligjit për procedurën e përgjithshme administrative (LPPA).

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ekzistojnë dy mjete juridike për paditësin (parashtruesin e kërkesës): kërkesa për rishqyrtimin e vendimit dhe kërkesa për ndryshime në regjistër.

Kërkesa për rishqyrtimin e vendimit të Zyrës kadastrale komunale (ZKK)

↳K-së përkatëse për rishqyrtimin e aktvendimit refuzues brenda 30 ditësh nga njoftimi me ↳K (neni 4.1, i Rregullores së UNMIK-ut 2002/22). ZKK duhet të nxjerrë aktvendimin brenda

30 ditësh nga pranimi i vendimit refuzues me shkrim. Nuk është paraparë afati për aktvendimin brenda

30 ditësh para Gjyqit Suprem, kundër aktvendimit të organeve komunale (neni 31 i Ligjit mbi procedurën administrative është 30 ditë nga ekzekutimi i aktvendimit, apo 60 ditë nëse aktvendimi është i aktvendimit administrativ).

↳K-së përkatëse për rishqyrtimin e aktvendimit refuzues mund të parashtrohet kundër vendimit të nxjerrë në v (neni 19-20, 45-50, i Ligjit mbi konfliktin administrativ (LKA)

Kërkesa për ndryshimin në regjistër

- Nëse dëshirohet të kontestohet regjistrimi i të drejtës në patundshmëri, kërkesa mund t'i parashtrohet ZKK për të plotësuar regjistrin me vërejtjet protestuese ndaj regjistrit duke u bazuar në mosekzistimin e bazës juridike apo në shkeljet e të drejtave pronësore të parashtruesit të kërkesës (neni 5.1, i Rregullores së UNMIK 2002/22).
- Të njëjtat kushte dhe procedura për regjistrimin e të drejtave, nevojiten edhe për kërkesën për ndryshim (neni 5.3, i Rregullores së UNMIK-ut 2002/22)
- Për t'u futur në regjistër, gjykata kompetente apo DÇPB-re apo organi tjetër kompetent duhet të nxjerrë vendimin përkatës (neni 5.4, i Rregullores së UNMIK-ut 2002/22)

Shënim: pasi që tani është shkruar, ky mjet juridike nuk është përkufizuar në mënyrë të qartë..

2. Mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale

Organet krahinore apo komunale nuk i lëshojnë shënimet kadastrale apo ato mbi matjet siç janë: kopjet e planeve, përshkrimet, shembujt e kushteve etj.

Mohimi i lëshimit të këtyre dokumenteve mund të ndikojë në të drejtat pronësore kur këto dokumente nevojiten për tjetërsimin apo shfrytëzimin tjetër të pronës për të cilën punë nevojiten këto dokumente.

Ligji në fuqi:

Neni 35, i Rregullores së UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave të Kosovës Udhëzimet përkatëse komunale
Neni 4, neni 9.4.2, i Rregullores së UNMIK 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për vetëqeverisje të përkohshme në Kosovë
Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)
Statutet apo udhëzimet e komunave mund të ofrojnë mjete juridike.

Dëshmitë:

Prova se kërkesa është bërë para organit përkatës me të cilin nuk pajtohet, sikur që janë letër-kërkesat apo refuzimi nga organi administrativ. Mënyrat e të provuarit janë të parapara me nenet 159 – 201 të Ligjit për procedurën e përgjithshme administrative (LPPA).

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike mund të jenë më të hollësishme në statutet apo udhëzimet e komunave, mirëpo Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45 dhe ligji në fuqi ofrojnë mjetet juridike si në vijim:

- e. Ankesa me shkrim duhet t'i parashtrahet kryeshefit ekzekutiv, brenda një muaji nga refuzimi. Komunitat gjithashtu mund të kenë procedura specifike; barra e hulumtimit i takon parashtruesit të kërkesës. Kryeshefi ekzekutiv duhet të japë përgjegje brenda një muaji (neni 35 (1-2), i Rreg. UNMIK-ut 2000/45).
- f. Nëse parashtruesi i kërkesës nuk pajtohet me aktvendimin, ankesa mund të parashtrahet para organeve qendrore (neni 35 (3)). Momentalisht, të gjitha ankesat e tilla mund të paraqiten para dhe në koordinim me Drejtorinë e punëve administrative, e cila duhet t'ia dërgojë ankesën "organit përkatës qendror" për çështjet substanciale. Për momentin, ende nuk është e qartë se kush është organ qendrorë, por mund të jetë që AKK të ketë këtë funksion. Organi qendror duhet të japë përgjigje brenda një muaji (neni 35(4), i Rreg. UNMIK-ut 2000/45).
- g. Ankesa kundër aktvendimit të shkallës së dytë mund të paraqitet para Gjyqit Suprem (neni 31, i Ligjit mbi gjykatat e rregullta). Afati për fillimin e konfliktit administrativ me padi, është 30 ditë nga dërgimit të vendimit palës, dhe 60 ditë nga dita e dërgimit të aktvendimit dhe pala nuk e ka pranuar këtë të fundit (neni 23, LKA)
- h. Gjithashtu, mund të kërkohet rishqyrtimi i jashtëzakonshëm i vendimit gjyqësor, kundër aktvendimit mbi konfliktin administrativ (neni 19-20, 45-50, LKA). Kërkesa i dërgohet gjykatës kompetente brenda 30 ditësh nga data e dërgimit të vendimit kundër të cilit pala paraqet kërkesën.

Gjithashtu lexo, kreun IV, mosdiskriminimi, neni 1, mjet i përgjithshëm juridik, ligji në fuqi dhe përshkrimi i mjeteve juridike.

Ligji në fuqi:

Neni 54-57, Ligji i matjes dhe kadastrit të tokave (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 12/80)
Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

4. Matja dhe klasifikimi (kategorizimi) i gabuar i tokës

Shfrytëzuesi i tokës nuk pajtohet me rezultatet e matjes dhe kategorizimit të bërë nga organet përkatëse.

Ligji në fuqi:

Neni 54-57, Ligji i matjes dhe kadastrit të tokave (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 12/80)
Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Nevojitet kundërshtimi me shkrim ndaj të dhënave të paraqitura, me theks të veçantë në arsyet për kundërshtim si dhe provat e duhura, siç janë, analizat e dheut, matjet alternative (neni 56 (1), të LMKT). Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- a. Kundërshtimi i paraqitet Komisionit për ekspozimin e të dhënave (në kuadër të organit krahinor për gjeodezi (nuk dihet nëse ende funksionon), dhe brenda 8 ditëve

- nga dita e kumtimit të rezultateve (neni 46 i LMKT). Ky organ duhet të lëshojë vendimin brenda 1 muaji nga pranimi i kërkesës (neni 218, LPPA).
- b. Nëse Komisioni vendosë me shkrim që mos ta merrë në konsideratë kundërshtimin apo nuk lëshon aktvendim brenda një muaji, atëherë mund të paraqitet ankesa brenda 15 ditësh nga pranimi i vendimit (afati i paqartë nëse vendimi nuk lëshohet, lexo nenin 248 të LPPA) të organit krahinor të gjeodezisë (neni 218, 230, të LMKT; neni 56-7 të LMKT). Organi krahinor i gjeodezisë duhet të lëshojë vendim brenda 2 muajsh (neni 247 të LPPA).
 - c. Kundër vendimit të organeve komunale (neni 31 LGjR) mund të paraqitet ankesa para Gjyqit Suprem. Afati për padinë në konfliktin administrativ është 30 ditë nga dita e dërgimit të aktvendimit apo 60 ditë nga dita kur aktvendimi është dërguar por pala nuk e ka pranuar (neni 23, i LKA).
 - i. Kërkesa për shqyrtimin e jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor mund të paraqitet kundër vendimit në konfliktin administrativ (neni 19-20, 45-50, LKA). Kërkesa i dërgohet gjykatës kompetente brenda 30 ditësh nga data e dërgimit të vendimit kundër të cilit pala paraqet kërkesën.

Ligji në fuqi:

Neni 28(4), Ligji i matjes dhe kadastrit të tokave (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 12/80)
Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

5. Dëmi i shkaktuar për shkak të matjes gjeodezike

Dëshmitë:

Nevojitet, prova (dëshmia) se dëmi është shkaktuar, dhe kjo si rezultat i matjes së kryer nga organi përkatës. Padiësi mund të paraqesë fotografitë e tokës në fjalë, dëshmitë e dëshmitarëve dhe kërkesën e parashtruar organeve përkatëse për të shkuar në vendin e ngjarjes. Padiësi duhet të sigurojë dokumente të cilat konstatojnë vlerën në të holla të dëmit të shkaktuar. Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet 159-201, të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik: Mjeti juridik realizohet përmes procedurës administrative e cila zbatohet për aktet administrative. Lexo nenin B.2, mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale, dhe përshkrimin e mjetit juridik më lartë. Ju lutem të keni parasyshë se çështja e organit qendror përgjegjës për matjet gjeodezike, ende mebetet e paqartë (ndoshta, kjo mund të jetë Ministria e Ambientit dhe Planifikimit Hapsinor).

Padia për dëmshpërblim duhet të ngritet para organit/organizatës e cila e ka shkaktuar dëmin e pohuar (neni 28(4), i LMKT; neni 5, 49-52, i LPPA)

6. Caktimi i pabazë i gjobës (lartësisë së saj)

Kryesisht për gjobat vijuese: për mos respektimin e dispozitës për të lehtësuar matjet, mirëmbajtjen apo kadastrin e tokave; mos njoftimin e organeve komunale për ndryshimet në tokë apo objekteve mbi tokë dhe mos vënjen e shenjave të dukshme me rastin e ndryshimeve. Lexo nenet 99-100, të LMKT

Ligji në fuqi::

Nenet 28(3), 31(2), 62(1), 64, i LMKT(Gazeta Zyrtare KSAK, No. 12/80)
Neni 35, Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e caktuara komunale
Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Duhet të sigurohen provat materiale se arsyet për shqiptimin e gjobës nuk ekzistojnë apo që procedura nuk është respektuar në tërësi, siç parashikohet me nenin 28(3), 31(2), 62(1), 64, të LMKT.
Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjeti juridik realizohet në procedurën administrative. Lexo nenin B.2, mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale, dhe përshkrimin e mjetit juridik më lartë.

Ju lutemi të keni parasyshë se çështja e organit qendror përgjegjës për vlerësimin e gjobës, ende është e paqartë (mund të jetë Ministria e Ambientit dhe Planifikimit Hapsinor). Nëse nuk e vlerëson gjobën organi komunal, atëherë padia duhet të ngritet para organit përkatës (LPPA).

Ligji në fuqi:

Neni 35, i Rreg. UNMIK 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e caktuara komunale

Ligji për procedurën e përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 47/86)

Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 4/77)

Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Duhet të sigurohen provat materiale për ekzistimin e ndryshimeve dhe mos njoftimin e dhënë.

Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA

7. Dështimi i organeve komunale për të njoftuar titullarët e pronës për ndryshimet në shënimet kadastrale

Neni 61-68, i LMKT obligon organin komunal administrativ, kompetent për gjeodezi, për të njoftuar shfrytëzuesit e tokave për ndryshimet e bëra.

Përshkrimi i mjetit juridik

Mjeti juridik realizohet përmes procedurës administrative e cila zbatohet për aktet administrative. Lexo nenin B.2, mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale, dhe përshkrimin e mjetit juridik më lartë.

J. Bartja e pronës dhe eksproprijimi (shpronësimi)

Kjo pjesë përshkruan mjetet juridike kundër bartjes së pronësisë.

Bartjet e pasurisë në pronësi shoqërore janë të përjashtuara pasi që Agjencioni i ri i Kosovës i Mirëbesimit, ende nuk i ka sqaruar çështjet e mbetura juridike në këtë fushë.

1. Heqja e pabazë e të

**drejtave pronësore
përmes bartjes
jolicjore të pronës së
paluajtshme.**

Duke përjashtuar
procedurën trashëgimore
dhe bartjen e pronës
shoqërore.

Duke përfshirë bartjen e
kryer nga pala e tretë pa
bazë juridike.

**a) Për shkak të
mosrespektimit të
të drejtës së
privilegjuar
(përparësisë së
blerjes)**

Sipas Ligjit mbi
shitblerjen e
patundshmërive, me
rastin e tjetërsimit
(bartjes) së të drejtës
pronësore të tokës
bujqësore, ndërtimore,
banesës dhe lokalit
afarist, së pari duhet t'i
ofrohet titullarëve të
privilegjuar (me
përparësi të blerjes) neni
19-22, i LSHP).

Ligji në fuqi:

Pjesë të caktuara të Ligjit mbi marrëdhëniet detyrimore (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 29/1978, 39/1985, 45/1989, 31/1993)
Nenet 37, 70-81, LMTHPJ (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)
Nenet 52, 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, Ligji mbi procedurën kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596),
Ligji mbi shitblerjen e patundshmërive (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 43/81-3050)

Dëshmitë:

Dëshmia se bartja është bërë sipas ligjit dhe mund të përfshijë listën poseduese dhe dokumentet tjera të cilat provojnë të drejtat pronësore të parashtruesit të kërkesës.

Neni 106(3), Ligji: "...pala duhet që në parashtrësë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme." Nuk ka udhëzime tjera në ligj..

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike në kuadër të procedurës civile. Lexo A.1, Heqja e pabazë e të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjetit juridik.

Ligji në fuqi::

Gjithashtu:
Nenet 19-22, 26-26a, të Ligjit mbi shitblerjen e patundshmërive (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 45/81, 29/86)

Dëshmitë:

Sigurimi i dëshmisë se oferta i është bërë pronarit të privilegjuar në pajtim me nenin 19-22, të LSHP.

Lexo A.1, heqja e pabazë e të drejtave pronësore, dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike, realizohen përmes kontestit gjyqësor. Lexo pjesën A.1, heqja e pabazë e të drejtave pronësore, dëshmitë.

Në veçanti, blerësi i privilegjuar, me padi mund të kërkojë anulimin e kontratës në mënyrë që prona t'i shitet atij nën kushtet e njëjta të kontratës, brenda një viti nga dita kur blerësi ka kuptuar për shitjen e patundshmërisë, apo brenda tre vitesh nga dita e lidhjes së kontratës. Ose nëse kontrata nuk është lidhur në pajtim me Ligjin në fjalë dhe këtë e posedon blerësi, atëherë procedura sipas mjetit juridik duhet të fillojë brenda një viti prej kur ka kuptuar mbi shitblerjen neni 26, 26a).

Shënim. Mundësia e aplikimit të këtij mjeti juridik mbetet e paqartë. Struktura e tanishme e UNMIK-ut nuk i ka mbajtur shumë prej strukturave ekonomike dhe komunale të themeluara nga regjimet e kaluara të sistemit komunist të cilave u referohet ky ligj. Krahas kësaj, gjasat janë të mëdha se shumë prej këtyre procedurave ose janë shfuqizuar përmes ligjeve për privatizim të miratuara gjatë regjimit të vitit 1990, apo thjeshtë janë vënë në pikëpyetje nga paraktika.

2. Heqja e pabazë e të drejtave pronësore përmes vendimit të pabazë mbi trashëgiminë

Ligji në fuqi::

Neni 19-20, 26, 94-137, i Ligjit mbi procedurën jokontestimore (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 42/86)
Nenet 37, 70-81, LMTHPJ (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)
Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, LPK (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)
Neni 7, i LSHP (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 43/81-3050)

Dëshmitë:

Sigurimi i dëshmimeve se trashëgimia nuk është bërë sipas ligjit (nenet e cituara më lartë të LPJK)

Neni 106(3), i LPK: "...pala duhet që në parashtresë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme." Nuk ka udhëzime tjera në ligj.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Procedura me mjetet juridike realizohet në procedurën kontestimore, pranë gjykatës civile. Lexo A.1, heqja e pabazë e të drejtave pronësore, dëshmitë.

3. Ekspropriimi – heqja e pabazë e të drejtave pronësore

Ligji në fuqi::

Neni 2-3d, 22-24, i Ligjit mbi ekspropriimin (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Duhet të sigurohet dëshmia se ekspropriimi nuk është në interes të përgjithshëm dhe nuk është i nevojshëm për ndërtimin e objekteve të interesit të përgjithshëm (neni 2 i Ligjit mbi ekspropriimin LE). Neni 27 i LKA parashikon mënyrën e të provuarit.

a) Bazuar në "përcaktimin e pabazë të interesit të përgjithshëm"

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike realizohen në procedurën e administrative (neni 3d i LE).

- a. ankesa mund të paraqitet edhe para Gjyqit Suprem, kundër aktvendimit të organeve komunale (neni 31 i Ligjit mbi gjykatat e rregullta). Afati për fillimin e procedurës administrative është 30 ditë nga ekzekutimi i aktvendimit, apo 60 ditë nëse pala nuk e ka pranuar të njëjtin (neni 23 i Ligjit mbi konfliktin administrativ).
- b. Kërkesa për rishqyrtimin e jashtëzakonshëm të vendimit gjyqësor mund të parashtrohet kundër vendimit të nxjerrë në procedurën e konfliktit administrativ (neni 19-20, 45-50, i Ligjit mbi konfliktin administrativ (LKA). Kërkesa i dërgohet gjykatës kompetente brenda 30 ditësh nga data e dërgimit të vendimit kundër të cilit pala paraqet kërkesën.

Ankesa nuk e pezullon procedurën e ekspropriimit.

Mirëpo, nëse nuk aprovohet "përcaktimi i interesit të përgjithshëm" atëherë si pasojë edhe "vendimi mbi ekspropriimin" refuzohet (neni 3d, i LE).

b) Në bazë të "vendimit" të pabazë për lejimin e punëve përgatitore.

Ligji në fuqi::

Neni 7-10, i LE (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Section 35, UNMIK Regulation 2000/45, On Self-government of Municipalities
Udhëzimet e caktuara komunale

Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Prova se vendimi nuk ka bazë juridike. Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike realizohen në procedurën aktit administrativ pranë organeve komunale. Lexo pjesën B2, Qasja e pabazuar në shënimet kadastrale, Përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

c) Bazuar në “vendimin” e pabazë mbi ekspropriimin “nga organi komunal kompetent”.

Ju lutem vëreni gjithashtu: Mirëpo, nëse nuk aprovohet “përcaktimi i interesit të përgjithshëm” atëherë si pasojë edhe “vendimi mbi ekspropriimin” refuzohet (neni 3d, i LE).

Ligji në fuqi::

Neni 15-17, i LE (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Neni 35, Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e caktuara komunale
Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Prova se vendimi nuk ka bazë juridike. Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike realizohen në procedurën aktit administrativ pranë organeve komunale. Lexo pjesën B2, mohimi i pabazuar i qasjes në shënimet kadastrale, Përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

Ju lutemi për vëmendje: LE thekson se mjeti juridik duhet t'i paraqitet “organit të shkallës së dytë për çështjet pronësore juridike” (neni 17 i LE). Neni 35 i Rreg. UNMIK-ut 2000/45 zhvleftëson secilën dispozitë ligjore e cila është në kundërshtim me të (kreu 12 i Rreg në fjalë). Prandaj, përderisa ende nuk dihet qartazi se kush është organi i shkallës së dytë, apo organi qendror, padia/kërkesa duhet t'i paraqitet kryeshefit ekzekutiv, siç parashihet në pjesën B.2.

Gjithashtu: nëse nuk aprovohet “përcaktimi i interesit të përgjithshëm” atëherë si pasojë edhe “vendimi mbi ekspropriimin” refuzohet (neni 3d, i LE).

Ligji në fuqi::

Neni 21 i ndryshuar, 57, i LE (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Anulimi i ekspropriimit
Neni 35, Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e caktuara komunale
Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Relevante për kontestet pronësore juridike:
Nenet 37, 70-81, të LMTHPJ (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)
Nenet 52, 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, LPK (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596),

Dëshmitë:

Nevojiten prova materiale mbi atë se shfrytëzuesi i pronës së ekspropriuar nuk i ka plotësuar kushtet sipas marrëveshjes, se janë shkelur të drejtat e personit prona e të cilit ekspropriohehet. Mënyrat e të provuarit parashihen në nenet prej 159 – 201 të LPPA
Neni 106(3), i LPK: “...pala duhet që në parastresë t'i theksojë faktet në të cilat e bazon kërkesën, si dhe provat, kur kjo është e nevojshme.” Nuk ka udhëzime tjera në ligj

d) Bazuar në mospërbushjen e kushteve për marrjen e “vendimit për ekspropriim” apo vendimi do të shkelet të drejtat pronësore.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Ligji i parasheh dy mjete juridike. Së pari shfrytëzuesi i ekspropriimit mund të kërkojë anulimin e "vendimit" mbi ekspropriimin përmes (psh, hjekë dorë nga propozimi për ekspropriim dhe anulon vendimin) procedurës administrative. Së dyti, pronari i mëparshëm mund të kërkojë lirimin nga të drejtat e shkelura pronësore nga shfrytëzuesi i ekspropriimit (psh, përgjegjësia për kontestin pronësor bie në shfrytëzuesin e ekspropriimit dhe jo në organin e autorizimit të tij) neni 21 i LE.

Anulimi i ekspropriimit:

Mjeti juridik përmes procedurës administrative. Paraqitja e ankesës para organit administrativ të shkallës së parë i cili e ka nxjerrë "vendimin" (neni 21(8), Ligji mbi ekspropriimin). Lexo pjesën B.2, mohimi i pabazë i qasjes në shënimet kadastrale, Përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

Afatet kohore:

- a. Nëse shfrytëzuesi i ekspropriimit nuk i ka ndërmarrë punët përgatitore, afati i paraqitjes së kërkesës është tre vjet nga data kur "vendimi" ka marrë formën e prerë (neni 21(4)(6), LE).
- b. Nëse pronari i tokës së ekspropriuar dhe shfrytëzuesi i ekspropriimit kërkojnë anulimin, apo nëse të drejtat e pronarit të tokës janë shkelur, atëherë kërkesa duhet të paraqitet brenda pesë vjetëve nga data kur "vendimi" ka marrë formën e prerë (neni 21(5), LE)

Në lidhje me pengimin në të drejtat pronësore:

Mjeti juridik realizohet në procedurën kontestimore (neni 21(8), LE). Lexo pjesën A.1, Mohimi i pabazë i të drejtave pronësore juridike, Përshkrimi i mjetit juridik.

e) Bazuar në aplikimin e gabuar të procedurës së veçantë për gjendjet emergjente dhe fatkeqësive tjera elementare

Neni 22-27, Ligji mbi ekspropriimin (LE) (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, i Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Provat se::

- a. Prona nuk gjindet në regjionin ku aplikohet procedura e veçantë e caktuar nga organet qendrore të Kosovës; (neni 22-23, LE)
- b. Vendimi nuk është arsyetuar nga domosdoshmëria për të eliminuar pasojat e shkaktuara nga fatkeqësitë të cilat kanë shpër në procedurën e veçantë (neni 22, LE)

Standardet e të provuarit parashikohen me nenin 27, të Ligjit mbi konfliktet administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike realizohen përmes procedurës administrative (neni 3d, 24, 27, LE). Lexo nën C. 3(a), Ekspropriimi — Mohimi i pabazë i të drejtave pronësore juridike, Përshkrimi i mjetit juridik.

Sipas nenit 24(2) dhe 27(3), të LE, ankesa nuk e pengon ekzekutimin e vendimit.

Ligji në fuqi::

Nenet 7-11, Ligji mbi ekspropriimin (LE) (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Neni 35, i Rregullores së UNMIK-ut 2000/45, mbi vetqeverisje e komunave
Udhëzimet relevante të komunave
Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Sigurimi i dokumentacionit provues se:

- a. Puna është e domosdoshme për qëllimet e përcaktuara (neni 7, 9, LE);
- b. Puna përgatitore përfshinë ndërtimtarinë apo punët tjera të ngjajshme (neni 9(3))

Standardet e të provuarit parashihen në nenet 159-201, të LPA.

4. Ekspropriimi — Pengimi i pabazë i të drejtave pronësore juridike

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike realizohen në procedurën aktit administrativ. Lexo pjesën B2, mohimi i pabazuar i qasjes në shënimet kadastrale, Përshkrimi i mjetit juridik si më lartë

5. Ekspropriimi – çështjet e kompensimit

Ligji në fuqi::

Neni 28-48, 51-54 i Ligjit mbi ekspropriimin (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)
Neni 19,21, 138-146, Ligji mbi procedurën jokontestimore (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 42/86)

Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, Ligji i procedurës kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)

Neni 26, 29, i Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

a) Vendim i gabuar apo mospajtim mbi “përcaktimin e kompensimit” për pengim apo heqje të të drejtave pasurore-juridike

Dëshmitë:

Sigurimi i dokumentacionit provues mbi vlerën e pronës(pasurisë), apo dëshmi tjera të cilat nga gjykat konsiderohen si të domosdoshme për të përcaktuar dëmshpërblimin (kompenzimin), përfshirë këtu edhe thirrjen e ekspertëve (neni 142, i LE). Kriteret për shumën e kompenzimit i përcakton neni 28-48, i LE.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- a. Nëse marrëveshja për kompenzim nuk mund të arrihet brenda tre muajsh nga dita kur “vendimi mbi ekspropriimin” fiton formën e prerë, organi komunal përgjegjës për marrëdhëniet pronësore juridike duhet t’ia dorëzojë të gjitha aktet – dosjet, gjykatës komunale kompetente për të përcaktuar kompenzimin. Gjithashtu edhe shfrytëzuesi i ekspropriimit dhe pronari i tokës mund të aplikojnë drejtpërdrejtë para gjykatës kompetente, nëse organi komunal nuk vepron (neni 52, i LE). Mjeti juridik realizohte në procedurën jokontestimore (neni 138, LPJK).
- b. Ankesa kundër vendimit të shkallës së parë e pezullon vendimin, përveç nëse me ligj nuk parashikohet ndryshe, dhe duhet të paraqitet brenda 15 ditëve nga data e dorëzimit të vendimit. Nëse gjykata e shkallës së parë (komunale) nuk e ndryshon apo anulon vendimin e vet sipas ankesës, atëherë do t’ia dorëzojë ankesën gjykatës së shkallës së dytë (gjykatës së qarkut, neni 29, i LGJR). (Neni 19-21, LPJK)
- c. Rishqyrtimi (si mjet i jashtëzakonshëm juridik) i vendimit të shkallës së dytë mund të inicohet pranë Gjyqit Suprem, brenda 30 ditëve nga dorëzimi i vendimit (neni 382 – 3, i LPK-re). Rishqyrtimi nuk e ndalon ekzekutimin e aktgjykimit të plotëfuqishëm të shkallës së dytë.

Ju lutemi për vërejtje: nëse avokati publik vlerëson se palët kanë lidhur marrëveshjen mbi shpërblimin në dëm të bashkësisë shoqërore, ia paraqet padinë gjykatës kompetente brenda afatit prej 15 ditëve nga pranimi i marrëveshjes mbi shpërblimin e dëmit ose brenda gjashtë muajsh nga lidhja e marrëveshjes. Padia e ndalon pagesën e shpërblimit (neni 51 i LE). Gjithashtu, avokati publik, mund të paraqet padi kundër vendimit gjyqësor i nxjerrë në procedurën e caktimit të kompenzimit dhe për të njëjtat arsye dhe në kuadër të afateve të njëjta si më lartë (neni 53 i LE). Është e paqartë nëse edhe më tej zbatohen këto dispozita.

b) Mos realizimi i shpërblimit sipas “kompenzimit të vlerësuar/përcaktuar”.

Ligji në fuqi::

Neni 55, i Ligjit mbi Ekspropriimin (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78, 46/86)

Lexo pjesën C. 3(d), Ekspropriimi—heqja e pabazë e të drejtave pronësore në bazë të mos përmbushjes së kushteve, ligji në fuqi.

Dëshmitë:

Sigurimi i dëshmisë se shpërblimi nuk është dhënë brenda 15 ditëve nga pranimi i vendimit të plotëfuqishëm mbi kompenzimin. Lexo pjesën C. 3(d), Ekspropriimi—heqja e pabazë e të drejtave pronësore në bazë të mos përmbushjes së kushteve, ligji në fuqi.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Lexo pjesën C. 3(d), Ekspropriimi—heqja e pabazë e të drejtave pronësore në bazë të mos përmbushjes së kushteve, përshkrimi i mjetit juridik.

D. Ndërtimi mbi tokë

Kjo pjesë i përshkruan mjetet juridike për ndërtimin që ka të bëjë me pronën banesore dhe afariste. Për mjetet juridike për kategoritë specifike të pronës, ju lutemi të lexoni pjesët përkatëse të këtij teksti.

1. Ndërtimi i paautorizuar nga personi fizik apo juridik e cili nuk është bartës i të drejtës pronësore juridike (parimet e përgjithshme)

Ligji në fuqi::

Lexo A. 2(b), ndërhyrja në të drejtat pronësore përmes ndërtimit të paautorizuar, ligji në fuqi.

Dëshmitë:

Lexo nën A. 2(b), ndërhyrja në të drejtat pronësore përmes ndërtimit të paautorizuar, dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Lexo nën A. 2(b), ndërhyrja në të drejtat pronësore përmes ndërtimit të paautorizuar, Përshkrimi i mjetit juridik

2. Refuzimi i pabazë i lejes për ndërtim apo legalizim të (objektit) të ndërtimit (parimet e përgjithshme)

Ligji në fuqi::

Neni 4, 6, i Rreg. UNMIK-ut 2000/53, mbi ndërtimet në Kosovë
Neni 35, i Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetqeverisjen e komunave
Udhëzimet relevante të komunave

Neni 4, neni 9.4.2, i Rreg. UNMIK-ut 2001/9, mbi Kornizën Kushtetuese për IPV-es në Kosovë.

Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)

Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)

Neni 31, Ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Ligjet tjera në fuqi janë ato mbi planifikimin dhe zhvillimin urbanistik, Ligji mbi ndërtimin e ndërtesave dhe shndërrimin e lokaleve të përbashkëta në banesa (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 14/88).

Gjithashtu lexo pjesën F.2, të ligjit në fuqi mbi pronën jo-banesore(afariste?).

Dëshmitë:

Provat se janë plotësuar kushtet për marrjen e lejes:

- Sigurimi i të gjitha dokumenteve të kërkuara dhe në afatin e paraparë, apo arsyetimi nëse nuk ofrohen;
- Në pajtim me të gjitha kërkesat substanciale siç janë, plani urbanistik, siguria teknike dhe kërkesat ambientale si dhe kërkesat tjerat të përcaktuara me udhëzimet relevante komunale.

Standardet e të provuarit, të parapara me nenet 159-201 të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Shumë prej mjeteve juridike janë të parapara në udhëzimet komunale. Mirëpo së paku, mjetet juridike realizohet përmes procedurës administrative përmes aktit komunal administrativ. Lexo pjesën B.2, mohimi i shënimeve kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

Procedura sipas mjetit juridik nuk e pezullon ekzekutimin e sanksionit (Rreg. UNMIK –ut 2000/53, neni 6(3))

3. Zbatimi i gabuar i sanksioneve (përshirë edhe rrënimin) për shkeljet e kushteve të lejuara në lejen e

Ligji në fuqi::

Neni 5, i Rreg. UNMIK-ut 2000/53, mbi ndërtimet në Kosovë
Gjithashtu edhe ligji në fuqi i përmendur më sipër.

ndërtimit

Dëshmitë:

Provat mbi atë se sanksioni është i kundërligjshëm apo i pa arsytuar, psh, se nuk janë shkelur kushtet e dhëna në lejen për ndërtim. Standardet e të provuarit, të parapara me nenet 159-201 të LPPA

Përshkrimi i mjetit juridik:

Lexo pjesën nën D.2, Mosdhënja e pabazë e lejës për ndërtim, Përshkrimi i mjetit juridik.

4. Përcaktimi i gabueshëm i rrezikut për shëndetin publik, mbrojtjen apo sigurinë, dhe veprimeve që rrezikojnë të drejtat pronësore

Ligji në fuqi::

Neni 7, i Rreg. UNMIK-ut 2000/53, mbi ndërtimet në Kosovë
Gjithashtu edhe ligji në fuqi i përmendur më sipër.

Dëshmitë:

Provat mbi atë se sanksioni është i kundërligjshëm apo i pa arsytuar, psh, se nuk janë shkelur kushtet e dhëna në lejen për ndërtim. Standardet e të provuarit, të parapara me nenet 159-201 të LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjeti juridik realizohet përmes procedurës administrative e cila aplikohet për aktin administrativ komunal. Lexo pjesën nën B.2, mohimi i shënimeve kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

E. Çështjet pronësore banesore

Kjo pjesë i referohet pronës banesore, ndërsa për kategoritë tjera, ju lutemi t'i referoheni pjesëve tjera si më lartë.

Ju lutemi të keni parasyshë se mjetet juridike të cilat janë në kundërshtim apo të cilat nuk janë të zbatueshme nga aspekti i rregulloreve të UNMIK-ut nr. 1999/23 dhe 2000/60, nuk janë të përfshira në këtë pjesë. Përdesia nuk përcaktohet ndryshe nga Komisioni për kërkesa pronësore dhe banesore, mjetet juridike të parapara me këto rregullore mbesin nën kompetencë ekskluzive të këtij komisioni.

Krahas kësaj, mjetet juridike që i përkasin ndihmës për rindërtimin e shtëpive, nuk janë përfshirë në këtë pjesë për shkak të natyrës gjysmë ligjore të tyre për këtë kohë.

Ligji në fuqi::

Neni 1.2(a), 2.5, 2.7 i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e Drejtorisë dhe Komisionit për shqyrtimin e kërkesave të çështjeve (më tutje në tekst "Drejtoria" dhe "Komisioni")

Nenet 2.2, 3, 4, 7-10, 14, 19-22, 25, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60, mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore.

Dëshmitë:

Parashtrësat me shkrim, përfshirë formularin e kërkesës, dokumentacioni (nenet 8.1-2, 19.1-3, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60). Duhet të prezentohen dokumentet origjinale apo të vërtetuara. Në kuadër të dëshmimeve hyjnë edhe: dëshmitë gjyqësore, kadastrale, të organeve komunale, ndërmarrjes publike banesore dhe bartësit e të drejtës së alokimit të pronës. "Drejtoria" dhe "Komisioni" e kanë një pamflet tjetër i cili tregon për llojet e pranueshme të dëshmimeve.

Neni 21.1, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60

"Komisioni nuk është i varur nga rregullat për prova të aplikuara në gjyqet vendore në Kosovë. Komisioni mund ta marrë parasysh çdo provë të besueshme, të cilën e konsideron të rëndësishme për lëndën, duke përfshirë këtu provat e paraqitura nga Drejtoria lidhur me besueshmërinë e cilitdo dokument apo protokoll publik."

Përshkrimi i mjetit juridik:

ja e kërkesës pranë "Komision-it" pëmes zyrës përkatëse të "Drejtorisë" para afatit të 1 shtyre gjer në nëntor 2002). Kërkesa duhet të dorëzohet nga personi fizik i kategorisë ; apo përfaqësuesi i autorizuar ligjor. [Gjatë paraqitjes së kërkesës, duhet të prezentohen të atë rast intervistën do ta zhvillojë zyrtari për regjistrimin e kërkesave]. a palët e interesuara dhe të identifikura në kërkesë, do të njoftohen dhe do të kenë 14 ditë nëse dojnë të marrin pjesë në këtë proces. Nëse i përgjigjen njoftimit, atëherë palës

1. Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit)

i prej 30 ditësh për t'ju përgjigjur kërkesës. Paraqitësi i kërkesës apo palët tjera relevante i ër t'ju përgjigjur secilës çështjeje të ngritur në përgjigjeje. Afatet mund të zgjaten apo irë të "Drejtorisë".

uk refuzohet me shkrim nga ana e "Drejtorisë", për shkak se kërkesa dukshëm qëndron isionit", atëherë "Drejtorja" to të mundohet të zgjidhë në mënyrë miqësore kërkesat (neni ëjë një gjë të tillë, atëherë "Drejtorja" do t'ia referojë kërkesën "Komisionit" (neni 10.4) [Pas Drejtorja" mund të paraqitet ankesa pranë "Komisionit" (neni10.4)] ala nuk pajtohet me vendimin e "Komisionit", ajo ka në disponim 30 ditë pas njoftimit mbi ërkesën për rishqyrtim (neni 25). Kërkesa i dorëzohet "Drejtorisë" (neni 14.1). Nuk lejohet eni 2.7, i Rreg të UNMIK-ut 1999/23).

a) Prej 23 mars 1989 deri në 24 mars 1999, si rezultat i legjislacionit diskriminues.

Vërejtje: "Komisioni" mbanë kompetencën ekskluzive ndaj kërkesave të tilla dhe deri në atë kukhë kur të njëjtën ia kthen gjykatave të rregulta (neni 2.5, i Rreg. të UNMIK-ut 1999/23)

Gjithashtu e njohur edhe si "kategoria A" e kërkesave pranë KKPBSë

b) Prej 23 marsit 1989 deri me 13 tetor 1999, për ata të cilët kanë lidhur kontrata joformale të shitblerjes së patundshmërisë dhe sipas vullnetit të lirë të tyre, por që si të tilla ishin të paligjshme sipas ligjeve ekzistuese të asaj kohe.

Ligji në fuqi:

Neni 1.2(b), 2.5, 2.7 i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit")

Neni 2.3-4, 3, 7-11, 14,19-22, 25 i Rreg. UNMIK-ut 2000/60 mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

Dëshmitë:

Lexo nën E. 1(a), Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit), pjesa mbi dëshmitë.

Gjithashtu të njohura si "Kategoria B" e kërkesave.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Lexo nën E. 1(a), Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit), përshkrimi i mjetit juridik.

Krahas mjetit juridike të përshkruar më lartë, "kategoria B" e kërkesave mund të gëzojë edhe një opcion tjetër, nëse kërkesa është e pakontestueshme dhe "drejtorja" pajtohet se ka dëshmi të mjaftueshme se paraqitësi i kërkesës e ka fituar të drejtën pronësore në mënyrë të drejtë përmes transaksionit joformal (neni 11, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60). Nëse "drejtorja" është e knaqur, ajo mund të lëshojë urdhërin për regjistrimin e transaksionit (kontratës) joformal në librat (regjistrat) e duhur publik..

Një urdhër i tillë, megjithatë nuk është obligativ mbi të drejtat pronësore dhe nuk e paragjykon të drejtën e personave të tjerë për të paraqitur kërkesa tjera pranë "Drejtorisë" sipas nenit 1.2, të Rreg.UNMIK-ut 1999/23. Mirëpo, kërkesa e tillë mund të paraqitet brenda 30 dtiëve nga njoftimi për urdhërin e Drejtorisë dhe më së largu deri në një vit nga data e lëshimit të urdhërit.

Vërejtje: "Komisioni" mbanë kompetencën ekskluzive ndaj kërkesave të tilla dhe deri në atë kukhë kur të njëjtën ia kthen gjykatave të rregulta (neni 2.5, i Rreg. të UNMIK-ut 1999/23)

c) Përmes refuzimit nga "Drejtorja" apo "Komisioni" të kërkesës për rishqyrtim.

Ligji në fuqi::

Neni 1.2, 2.5, 2.7 i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit")

Neni 2, 3, 5-10, 14, 25 i Rreg. UNMIK-ut 2000/60, mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

Dëshmitë:

Lexo nën E. 1(a), Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit), pjesa mbi dëshmitë.

Rishqyrtimi i vendimit të "Komisionit" [apo "Drejtorisë"] duhet të zhvillohet mbi bazën e (a)

mos shqyrtimit të dëshmisë së rëndësishme ligjore gjatë vendosjes mbi lëndën (kërkesën) dhe (b) e ekzistimit të gabimit material gjatë zbatimit të Rreg. UNMIK-ut 2000/60.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike – varësisht nga lloji i refuzimit (të kërkesës):

- a. *Refuzimi i kërkesës nga "Drejtoria"*: Nëse "Drejtoria" e refuzon kërkesën, duke konstatuar se dukshëm bie jashtë jurisdikcionit të "komisionit" (neni 10.3, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60), atëherë paraqitësi i kërkesës mund të kërkojë rishqyrtimin dhe këtë t'ia paraqesë "komisionit" përmes "drejtorisë" (neni 10.4). Neni 10 nuk përmend ndonjë afat kohor për paraqitjen e kërkesës për rishqyrtim, por duket se zbatohet afati kohor sipas nenit 14.1 e që është 30 ditë nga data e njoftimit të "drejtorisë" mbi refuzimin e vendimit. Vendimi mbi rishqyrtimin është i formës së prerë dhe është obligativ. (neni 2.7, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23).
- b. *Refuzimi i kërkesës për rishqyrtim*: nuk parashihet mundësia e ankesës (neni 25.2, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60; neni 2.7, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23)

d) Në veçanti të drejtën e shfrytëzimit të banesave në pronësi shoqërore të një subjekti tjetër nga ai i "komisionit".

Përderisa ligji tjetër në fuqi, siç është Ligji mbi marrëdhëniet banesore, disponon me dispozita që kanë të bëjnë me këtë shkelje, mjeti juridik për këtë shkelje bie nën "komision" (neni 5,6, i Rreg-UNMIK-ut 2000/60). Kjo nuk e ndalon gjykatën kompetente që të vendosë mbi çështjet substanciale, vetëm për zbatimin e vetëm mjetit juridik.

Ligji në fuqi:

Neni 1.2, 2.5, 2.7 i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit")

Section 2.2, 3, 5-11, 14,19-22, 25 i Rreg. UNMIK-ut 2000/60

mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

Dëshmitë:

Lexo nën E. 1(a), Privimi nga e drejta banesore (përfshirë edhe të drejtën e shfrytëzimit), pjesa mbi dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Paraqitja e kërkesës pranë "komisionit" përmes "drejtorisë". Sipas nenit 6, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60, asnjë e drejtë banimi në banesë shoqërore nuk mund të përfundojë pa, ose pajtimin e bartësit të të drejtës për banim, ose "Drejtorisë", ose pa urdhërin e "komisionit". Nuk janë të përcaktuara procedurat dhe afatet kohore.

Sipas nenit 5, personi i cili e ka blerë banesën nga bartësi i të drejtës për ndarje, në pajtim me ligjin mbi banesat, pas datës 23 mars 1989, nuk mund t'ia bartë banesën personit tjetër përveç nëse bartja është pjesë e një zgjidhjeje miqësore në pajtim me këtë rregullore.

e) Në veçanti të të drejtës banesore pas shkurorëzimit.

Ligji në fuqi:

Neni 16 dhe 16(a), i ligjit mbi marrëdhëniet banesore (Gazeta Zyrtare KSAK, 11/83, 29/86, 42/86)

Nenet 37, 70-81, i ligjit mbi marrëdhëniet bazë pronësore juridike (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)

Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, të ligjit mbi procedurën kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)

Nenet 154-160, ligjit mbi procedurën jokontestimore (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 42/86)

Neni 26, 29, 31, ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Shënim: nenet 5-6, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60 nuk duket se janë të zbatueshme, përveç me rastin e ekzekutimit të ndërprerjes.

Dëshmitë:

Sigurimi i provave se:

- a. Njëri nga ish-bashkëshortët e ka shkëmbyer banesën, pa pëlqimin e tjetrit, (neni 16(2)); ose
- b. Ish-bashkëshortët, nuk kanë arritur të pajtohen se kush do të largohet, dhe në cilën banesë në rast të shkëmbimit të dy njësive banesore (neni 16(2)); ose
- c. Ish-bashkëshortit i cili e ka liruar banesën, nuk i u është dhënë kompenzimi adekuat (neni 16a(2)); ose
- d. Nuk janë marrë si duhet parasyshë rrethanat, gjatë vendosjes se cilit nga bashkëshortët do t'i mbetet e drejta e banimit (neni 16(4)); ose

- e. Ish-bashkëshorti të cilit ju ka ndërprerë e drjeta e banimit, ende nuk e ka liruar banesën (neni 16a(2)).

Përshkrimi i mjetit juridik:

Nëse nuk arrihet marrëveshja, atëherë mjete juridik mund të kërkohet përmes procedurës jokontestimore. Lexo pjesën nën C. 5(a), Ekspropriimi – çështjet e kompenzimit, përshkrimi i mjetit juridik.

Sipas nenit 5-6, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60, duket se që kjo drejtë të përfundon si duhet, duhet ketë pajtimin ose të bartsit të të drejtës për banim, të “drejtorisë, apo sipas urdhërit të “komisionit”.

f) Në veçanti e drejta e banimit, pas vdekjes së bartësit të kësaj të drejte.

Ligji në fuqi::

Nenet 17-8, të ligjit mbi marrëdhëniet banesore (Gazeta Zyrtare KSAK, 11/83, 29/86, 42/86) [LHR]

Neni 19-20, 26, 94-137, ligjit mbi procedurën jokontestimore (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 42/86)

Nenet 37, 70-81, i ligjit mbi marrëdhëniet bazë pronësore juridike (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)

Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, të ligjit mbi procedurën kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)

Neni 26, 29, 31, ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Shënim: nenet 5-6, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60 nuk duket se janë të zbatueshme, përveç kur bartësi i të drejtës për banim e përfundon këtë të drejtë.

Dëshmitë:

Nëse bartësi i të drejtës për banim mendon të përfundojë, paraqitësi i kërkesës duhet të provojë se:

- Bartësi i të drejtës banesore, i cili është anëtarë i familjes, të obligohet me kushtet e përcaktuara nga neni 17(2), i LMB-re;
- Përndryshe ai/ajo nuk i ka zgjidhur nevojat banesore (neni 17(3), i LMB-re);
- Ai/ajo e ka njoftuar bartësin e të drejtës për ndarje të banesës brenda 30 ditëve se atij/saj i u është ndarë e drejta e shfrytëzimit të banesës (neni 18(5), i LMB-re); ose,
- Bartësi i të drejtës për ndarje të banesës nuk e ka paraqitur kërkesën për anulimin e të drejtës para organit kompetent brenda 3 muajsh nga dita e njoftimit mbi vdekjen e bartësit të të drejtës për banim, jo më largë se 3 vjet pas vdekjes (neni 18(3), i LMB-re).

-ose-

Nëse është i involvuar në kontesitin trashëgimor, paraqitësi duhet të provojë se ai/ajo është trashëgimtar ligjor i bartësit të të drejtës së banimit dhe se kjo e drejtë nuk është dashur të anulohet. Lexo pjesën nën A.1(a), privimi i të drejtave pronësore, dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Nëse nuk mund të arrihet marrëveshja, atëherë mjete juridik mund të realizohet përmes procedurës jokontestimore. Procedura jokontestimore mund të bartet edhe në procedurën kontestimore sipas (nenit 125, të LPJK). Lexo pjesën nën C. 5(a), Ekspropriimi—çështjet e kompenzimit, përshkrimi i mjetit juridik.

Sipas nenit 5-6, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60, duket se që kjo drejtë të përfundon si duhet, duhet ketë pajtimin ose të bartsit të të drejtës për banim, të “drejtorisë, apo sipas urdhërit të “komisionit

g) Në veçanti të drejtës banesore të bazuar në dhënjen me qira të banesës në pronësi shoqërore

Qirat mbi banesat në pronësi shoqërore lejohen me nenin 6.(c), të Rreg-UNMIK-ut 2000/60.

Ligji në fuqi:

Nenet 74-78, të ligjit mbi marrëdhëniet banesore (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 11/83, 29/86, 42/86) duket se mund të zbatohen.

Pjesë të caktuara të Ligjit mbi marrëdhëniet detyimore (Gazeta Zyrtare RSFJ, Nr. 29/1978, 39/1985, 45/1989, 31/1993)

Nenet 37, 70-81, ligjit mbi marrëdhëniet bazë pronësore juridike (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 6/80)

Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, të ligjit mbi procedurën kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)

Neni 26, 29, 31, , ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, No. 21/78)

Dëshmitë:

Neni 74-77, ligjit mbi marrëdhëniet banesore, kriteret për të kundërtën. Lexo pjesën A.1(a), privimi i të drejtave pronësore, dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike parashikohen në nenet 75-77, të LMB-re, dhe gjithashtu përmes procedurës civile (neni 78, LMB-re). Lexo pjesën nën A.1, Lexo pjesën A.1(a), privimi i të drejtave pronësore, përshkrimi i mjetit juridik.

h) Për shkak të mos regjistrimit të shitblerjes në Zonat e caktuara gjeografike (ZCGj)

Siç është vendosur me Rreg. UNMIK-ut 2001/17 dhe aprovuar nga administratori komunal.

* Gjykata kompetente në rajonin ku gjendet prona banesore do t'i verifikojë vetëm ato kontrata të shitblerjes së patundshmërive, në pajtim me ligjin në fuqi, atëherë kur të jetë suguruar dëshmia se Administratori komunal i ka regjistruar ato në pajtim me nenin 2.7. (neni 4, i Rreg. UNMIK-ut 2001/17).

Ligji në fuqi:

Neni 3, 6-7, i Rreg. UNMIK-ut 2001/17, MBI REGJISTRIMIN E KONTRATAVE PËR SHITBLERJEN E PATUNDSHMËRIVE NË ZONAT E VEÇANTA GJEOGRAFIKE TË KOSOVËS

Dëshmitë:

Kërkesa për shqyrtim duhet të mbështetet edhe me disa dëshmi tjera, apo njoftime mbi rrethanat të cilat justifikojnë se vendimi i mëparshëm është vlerësuar gabimisht apo nuk ekzistojnë më (neni 6.1).

Arsyet e lejueshme për refuzim përcaktohen me nenin 3, dhe të cilat përfshijnë ato kur shitblerja është realizuar nën shtrëngim, çmimi i shitjes është joreal, mjetet e pagesës janë të dyshimta, ose kur shitblerja do të ndikonte negativisht në sigurinë e pronarve tjerë nga pakica, apo kur ka për qëllim ndryshimin sistematik të balancit etnik në atë zonë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjeti juridik realizohet sipas nenit 6-7, të Rreg. UNMIK-ut 2001/17.

- a. Paraqitja e kërkesës me shkrim pranë administratorit komunal për të rishqyrtuar vendimin e tij të nxjerrë sipas nenit 3. Kërkesa duhet të paraqitet brenda 30 ditëve nga dita e refuzimit (jo njoftimit mbi refuzimin). Brenda 30 ditëve nga pranimi i kërkesës për rishqyrtim, administratori komunal duhet të nxjerrë vendimin përfundimtarë.
- b. Nëse paraqitësi i kërkesës, nuk pajtohet me vendimin e nxjerrë, mund të ngritë ankesë kundër vendimit para trupit gjykues (tre-anëtarësh) të caktuar nga PSSP për revidimin gjyqësor (përfshirë këtu edhe pajtueshmërinë me kërkesat formale). Ankesa duhet të bëhet me shkrim dhe brenda 60 ditëve nga data kur vendimi refuzues mbi regjistrimin e shitblerjes, ka marrë formën e prerë. Nuk ka mundësi tjera të ankesës.

Shënim: Rregullorja nuk siguron hollësi të mjaftueshme lidhur me procedurën e rishqyrtimit dhe asaj të ankimit, psh, kujt duhet t'i paraqitet ankesa kundër vendimit të formës së prerë. Kjo çështje momentalisht është duke u diskutuar në instancat qendrore për t'ju dhënë komunave njoftime më precize mbi procedurat.

i) Pas 24 marsit 1999 (ose 13 tetorit 1999 për kontratat joformale), për ankesat kundër privimit të të drejtave të cilat nuk gjinden në kuadër të kategorive të sipërpërmendura

Neni 1.2(c), 2.5, 2.7 i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit"

Neni 2.5-6, 3, 4, 7-10, 14, 19-22, 23, 25, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60 mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

Dëshmitë:

Lexo nën E. 1(a), privimi i të drejtave pronësore-banesore, pjesa mbi dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Lexo nën E. 1(a), privimi i të drejtave pronësore-banesore, Përshkrimi i mjetit juridik.

Krahas mjeteve juridike të përmendura më lartë, secila kërkesë e "kategorisë C", mund të merret në shqyrtim sipas procedurës së shkurtë (neni 23, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60). Nëse "komisioni" konstaton se ka dëshmi të cilat tregojnë se paraqitësi i kërkesës ka pasur në posedim të pakontestueshëm pronën para 24 marsit 1999, atëherë mund të nxjerrë vendimin mbi rikthimin e pronës në posedim.

2. Ndërhyrja në të drejtat pronësore banesore (përfshirë të drejtën e banimit)

Vërejtje: "Komisioni" mbanë kompetencën ekskluzive ndaj kërkesave të tilla dhe deri në atë kukhë kur të njëjtën ia kthen gjykatave të rregulta (neni 2.5, i Rreg. të UNMIK-ut 1999/23)

**a) Fituar para 24 marsit 1999 dhe kur bartësi i të drejtës pronësore nuk posedon me pronën dhe nuk e ka tjetërsuar pronën me shprehjen e lirë të vullnetit.
[okupimi/uzurpimi i kundërligjshëm]**

Gjithashtu e njohur si "kategoria C" e kërkesave.

Liqi në fuqi:

Lexo A.2(c) dhe (d) për ligjin në fuqi që ka të bëjë me pengim posedimin dhe okupimin joligjor të pasurisë. Për banesat shoqërore të kësaj kategorie, sigurohuni që e drejta pronësore të jetë fituar pas 13 tetorit 1999, nuk bie qartazi nën nenin 6, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60/

Dëshmitë:

Lexo A.2(c) dhe (d), pengim në realizimin e të drejtave pronësore, pengim posedimi dhe okupimi joligjor.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike të mundëshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A.1, privimi i të drejtave pronësore, përshkrimi i mjeteve juridike si më lartë.

Fituar pas 24 marsit 1999 dhe kur bartësit e të drejtës pronësore nuk e kanë pronën në posedim dhe nuk ka tjetërsuar pronën me shprehjen e lirë të vullnetit.

Gjithashtu e njohur si okupim i pronës banesore.

Liqi në fuqi:

Neni 1, 2.7, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23, mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit")

Neni 12-14, 16, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60, mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore.

Kreu 1-3, Urdhëresa e "Drejtorisë" nr. 2000/1, mbi ekzekutimin e skemës së ndarjes.

Dëshmitë:

Lexo nën E. 1(a), privimi i të drejtave pronësore, pjesa mbi dëshmitë.

b) Përmes vendimit administrativ të "Drejtorisë" për dëbim, apo dhënjen e lejës së përkohshme për strehim.

Kërkesat dhe rishqyrtimi i vendimit administrativ të "Drejtorisë" duhet të bazohet në nën (a)dëshmitë relevante ligjore, që nuk janë marrë në shqyrtim paraprakisht, apo (b) sipas bazës së gabimit material gjatë zbatimit të mandatit të "drejtorisë".

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike parashikohen me urdhërin e "Drejtorisë" nr. 2000/1:

- a. Kërkesa dueht të paraqitet në zyrën e "drejtorisë" e cila ka marrë vendim, brenda 30 ditësh nga njoftimi mbi vendimin. Zbatimi i vendimit pezullohet pas pranimit të kërkesës përveç kur "drejtorja" vendosë ndryshe.
- b. Nëse zyra e "drejtorisë" nuk e ndryshon vendimin e vet, atëherë kërkesa duhet t'i përcillet selisë së "drejtorisë", për t'u rishqyrtuar.
- c. "Drejtorja" mund të rishqyrtojë vendimin e vet në çdo kohë.

c) Përmes vendimit të "komisionit" sipas të cilit bartësi i të drejtës është palë e tretë.

Liqi në fuqi:

Neni 2.7, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23 mbi themelimin e "Drejtorisë" dhe "Komisionit")

Neni 14.2, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60 mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

"Çdo person i interesuar, i cili nuk është palë në kërkesë e që mund të ofrojë arsye të fortë pse nuk ka marrë pjesë si palë në kërkesë, mund të kërkojë rishqyrtimin e vendimit të Komisionit 30 ditë mbasi të ketë mësuar për vendimin e Komisionit, por jo më vonë se një (1) vit nga data e vendimit të Komisionit."

Dëshmitë:

Paraqitësi duhet të dorëzojë dëshmi mbi arsyet e mira për mos pjesëmarrjen në kërkesë, dhe dëshmi mbi interesat e tij/saj në këtë vendim.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- a. Paraqitja e kërkesës për rishqyrtim të vendimit të "komisionit" përmes "drejtorisë", brenda 30 ditëve nga njoftimi mbi vendimit. Kjo kërkesë duhet të paraqitet brenda një viti nga data e nxjerrjes së vendimit (neni 14.2, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60).
- b. Nuk lejohet ankesë e mëtutjeshme (lexo nenin 2.7, i Rreg. UNMIK-ut 1999/23)

d) Përmes dëmit të shkaktuar gjatë qëndrimit nën administrim të "drejtorisë".

Ligji në fuqi:

Neni 12.8, i Rreg. UNMIK-ut 2000/60 mbi kërkesat pronësore dhe banesore dhe rregullat e procedurës dhe të provave të drejtorisë për çështje pronësore dhe banesore dhe komisionit për kërkesa pronësore dhe banesore

Lexo A.2 për ligjin në fuqi për pengimin në realizimin e të drejtave pronësore.

Dëshmitë:

Lexo A.2, pengimi në realizimin e të drejtave pronësore, Dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike *nuk mund* përmes "drejtorisë". Sipas nenit 12.8, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60, "Drejtoria" nuk mbanë përgjegjësi për dëmet apo humbjen e pronës. Mjetet juridike në këtë rast duhet të realizohen nga dëmtuesi, përmes procedurës civile apo penale në fuqi.

e) Përmes dëmit në pronën e palujtshme banesore, konfliktit mbi megjat, pengim posedimit dhe çështjeve tjera jashtë kompetencës së "Drejtorisë"/"Komisionit".

Ligji në fuqi:

Lexo A.2 për ligjin në fuqi për pengimin në realizimin e të drejtave pronësore. Për banesat shoqërore nga kjo kategori, sigurohuni që kjo e drejtë të jetë fituar para 13 tetorit 1999, kjo nuk bie qartazi nën nenin 6, të Rreg. UNMIK-ut 2000/60.

Dëshmitë:

Lexo A.2, pengimi në realizimin e të drejtave pronësore, Dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike të mundëshme përmes procedurës kontestimore. Lexo A.2, pengimi në realizimin e të drejtave pronësore, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

3. Zbatimi i gjobës dhe kontestet lidhur me pagesën e qirasë të banesave shoqërore.

Ligji në fuqi:

Neni 27, 40, 62,83-4, të ligjit mbi marrëdhëniet banesore (Gazeta Zyrtare KSAK 11/83, 29/86, 42/86).

Pjesë të caktuara të Ligjit mbi marrëdhëniet detyrimore (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 29/1978, 39/1985, 45/1989, 31/1993)

Nenet 37, 70-81, ligjit mbi marrëdhëniet bazë pronësore juridike (Gazeta Zyrtare RSFJ, No. 6/80)

Nenet 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, ligjit të procedurës kontestimore (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596)

Neni 26, 29, 31, ligji mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Neni 27(3): "Gjykata kompetente do të vendosë mbi kontestet të cilat kanë të bëjnë me pagesën e qirasë dhe pagesave tjera të shfrytëzimit hapësirave të përbashkëta të ndërtesës."

Kontestet lidhur me pagesat për shfrytëzimin e përbashkët të pronës.

Neni 147-153, i LPJK-re, dhe gjithashtu lexo nën A.1 për dispozitat në fuqi në lidhje me pengimin e relaizimit të të drejtave pronësore.

Kontestet lidhur me aplikimin e pagesave nga organet komunale.

Neni 35, i Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetqeverisjen e komunave Udhëzimet relevante komunale

Ligji i procedurës së përgjithshme administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ?, nr. 47/86)
Ligji mbi konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, Ligjit mbi gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dokumentacioni provues se:

Pagesat e qirasë: Neni 27, 40, 62, LMB-re. Gjithashtu lexo A.2, pengimi në realizimin e të drejtave pronësore, Dëshmitë

Lidhur me pagesat për shfrytëzim të përbashkët të pronës: shënimet e nevojshme për caktimin e subjektit (Neni 148, LPJK-re)

Pagesat Neni 83-4, LMB-re. Standardet e të provuarit të parashikuara në nenet 159-201, të LPPA-ve.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Kontestet lidhur me pagesat e qirasë: Mjetet juridike - përmes procedurës kontestimore. Lexo nën A.1, pengimi në realizimin e të drejtave pronësore, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

Konteset lidhur me pagesat për shfrytëzim të përbashkët të pronës: Lexo nën C.5(a), Ekspropriimi – çështjet e kompensimit, përshkrimi i mjetit juridik.

Pagesat komunale: Mjeti juridik – në procedurë administrative që zbatohet për aktin komunal administrativ. Lexo pjesën nën B.2, mos lejimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

F. Prona jo-banesore/afariste

Kjo pjesë përshkruan mjetet juridike që janë specifike për pronën jo-banesore/afariste.

Lexo pjesën nën D për çështjet e ndërtimit, dhe pjesën nën G për mjetet juridike që janë specifike për pronën jo-banesore në pronësi shoqërore.

1. Procedura e ankandit publik, tenderit.

Ligji në fuqi:

Neni 54, i Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive (Gazeta Zyrtare, KSAK, 5/86)

Art. 54(6): "...në qoftëse pjesëmarrësi në ankandin publik konsideron se është shkelur procedura ose zgjedhja nuk është bërë sipas kushteve të dhëna në shpalljen për ankandin publik, ka të drejtë kundërshtimi organit të caktuar me aktin e përgjithshëm vetëqeverisës të investimit, i cili ka për detyrë të shqyrtojë kundërshtimin dhe për këtë ta informojë paraqitësin e kundërshtimit".

Dëshmitë:

Sigurimi i dëshmisë se është shkelur procedura e caktuar me LNOI-ve:

- (a) Nuk është organizuar ankandi për t'ia ceduar organizatës përgjegjëse kryerjen e punëve ndërtimore, (neni 65-2), përkundër faktit se nuk janë plotësuar kushtet neni 60.
- (b) Nuk është shpallur si duhet ankandi (neni 54(1), neni 56)
- (c) Nuk është caktuar oferta më e volitshme brenda 30 ditësh nga dita e hapjes së ankandit (neni 58(5)).
- (d) Ndërtimi i objektit nuk i është ndarë ofruesit më të volitshëm (neni 54(2), neni 58(4)) apo ofertës së rregullt (neni 58(1))
- (e) Organizata e zgjedhur për kryerjen e punëve nuk është organizatë e punës së bashkuar e regjistruar për veprimtari të tillë (neni 7(2))
- (f) Kushtet e pjesëmarrjes në ankand janë diskriminuese (neni 54(4), 55)
- (g) Pjesëmarrësit nuk janë njfotuar me kohë për dështimin e tyre (neni 54(5))
- (h) Investuesi nuk i ka sqaruar arsyet e përzgjedhjes para pjesëmarrësve (neni 54(5), 58(5))
- (i) Ankandi nuk është dashur të shpallet i pasuksesshëm nëse disa nga ofertat i kanë plotësuar kushtet (neni 59)
- (j) Pjesëmarrësit nuk janë njoftuar se ankandi nuk ka qenë i suksesshëm brenda 15 ditëve nga dita e hapjes së tij. (neni 59(3))

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike janë të paqarta. Neni 54(6) thekson se investuesi përcakton organin para të cilit duhet kërkuar mjetin juridik. Nuk është gjetur dispozita e cila tregon se cilat janë organet e mundshme.

Mirëpo, duket e arsyeshme që të supozohet se ankesa mund të paraqitet në procedurën kontestimore. Lexo nën A.1, privimi nga e drejta pronësore, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë. Nëse ankandi paraqitet nga organi administrativ, atëherë do të zbatohet procedura administrative. Lexo nën B.2, mohimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

2. Mosdhënja e lejës për ndërtim të objektit investiv

Lexo pjesën nën D.2 – parimet e përgjithshme

Ligji në fuqi:

Neni 7, 13, 41, 42, 46, 48, Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 5/86)

Gjithashtu lexo pjesën nën D.2, Mosdhënja e lejës për ndërtim të objektit investiv, Ligji në fuqi.

Dëshmitë:

Sigurimi i dokumentacionit provues se:

- a) Vendimi është marrë nga organi kompetent (neni 41)
- b) Të gjitha kushtet janë plotësuar (neni 46 (1), 7(1))

- c) Vendimi nuk është pruar brenda afatit kohor prej 5 ditëve nga dat e paraqitjes së kërkesës (neni 42(1))
- d) Dokumentacioni teknik i kërkuar është nxerrur jashtë vendit por që i përgjigjet dispozitave vendëse, është i përkthyer dhe i kontrolluar (neni 48)
- e) Ndërtimi i objektit investiv është i paraparë me planin zhvillimor afatmesëm (neni 13(1))
- f) Ndërtimi i objektit investiv nuk është i paraparë në planin e sipërpërmendur por është i domosdoshëm për shkak se objekti i tanishëm është shkatërruar (neni 13(2)).

Standardet tjera dëshmuese parashikohen me nenet 159-201, të LPPA-ve.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike – përmes procedurës administrative. Lexo nën B.2, mohimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjeteve juridike si më lartë.

3. Mosdhënja e lejës për shfrytëzim të objektit investiv

Ligji në fuqi:

Neni 81, 82, 83, 87, Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 5/86)
Neni 35, i Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
Udhëzimet e caktuara komunale
LPPA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
LKA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, LGjR-ta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Sigurimi i dokumentacionit provues se:

- a) Janë përmbushur kushtet dhe se kontrolli teknik përfundon se objekti është i përshtatshëm për shfrytëzim (neni 82)
- b) Kontrolli teknik ka filluar pas skadimit të 15 ditëve nga dita e kërkesës (neni 82)
- c) Organi administrativ nuk e ka lëshuar lejën për shfrytëzim brenda 15 ditëve nga pranimi i konkluzioneve mbi kontrollën teknike (neni 83(1));
- d) Janë hequr objektet e përshtatura për punët preliminare dhe përgatitore (neni 83(2)).

Standardet tjera të provave, parashikohen në nenet 159-201, LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Procedura sipas mjeteve juridike realizohet në procedurën administrative. Por, është e paqartë se cili është tani për tani, organi krahinor administrativ para të cilit duhet të ngritet ankesa. Lexo nën B.2, mohimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

4. Urdhëri për ndërprerjen e ndërtimit/shfrytëzimit dhe rrënimin të objektit investiv.

Ligji në fuqi:

Neni 10, 42, 43, 81, 83, 84, 87, Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 5/86)
Neni 35 and kaptina 12, e Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave
LPPA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
LKA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, LGjR-ta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dokumentacioni provues se:

- a. Nuk ekziston rreziku mbi stabilitetin e pamjaftueshëm apo për jetë, shëndet, komunikacion apo objektet fqinje (neni 81);
- b. Investuesi i ka larguar objektet e përshatura për punët preliminare dhe përgatitore neni 83(2);
- c. Investuesi i ka plotësuar kushtet e caktuara në lejen e objektit dhe në dispozitat tjera (neni 83(2)); si dhe kushtet tjera të përcaktuara në nenet 10, 42, 43, 87.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjeti juridik realizohet përmes ankesës administrative. Por, është e paqartë se cili është

tani për tani, organi krahinor administrativ para të cilit duhet të ngritet ankesa. Lexo nën B.2, mohimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

Ju lutemi për vëmendje: Neni 84 i Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive e udhëzon paraqitësin e ankesës që ta ngritë ankesën pranë organit qendror të administratës krahinore kompetente për çështjet e ndërtimit. Mirëpo, nëse urdhëri është lëshuar nga organi komunal, atëherë, neni 35 i Rreg. UNMIK-ut 2000/45 shfuqizon çdo dispozitë të secilit ligj e cila është në kundërshtim me të (kaptina 12, e Rreg. UNMIK-ut 2000/45). Prandaj nëse urdhëri është nxjerrë në instancën komunale, duhet të respektohet procedura ankimore në procedurë administrative para organit komunal dhe jo neni 84. Mbetet e paqartë se cili është organi qendror administrativ i krahinës, apo organi instancës më të lartë.

5. Zbatimi i gabueshëm i gjobës(pagesave???)

Ligji në fuqi:

Neni 88-99, Ligjit mbi ndërtimin e objekteve investive (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 5/86)
Neni 35 and kaptina 12 , e Rreg. UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave LPPA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 47/86)
LKA-ve (Gazeta Zyrtare RSFJ, nr. 4/77)
Neni 31, LGjR-ta (Gazeta Zyrtare KSAK, nr. 21/78)

Dëshmitë:

Dokumentacioni provues se baza mbi caktimin e pagesave nuk ekziston (lexo nenet 88-99 Standardet tjera të provave, parashikohen në nenet 159-201, LPPA.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjeti juridik realizohet në procedurën administrative pranë organit komunal apo sipas aktit tjetër administrativ. Lexo pjesën nën B.2, mohimi i qasjes në shënimet kadastrale, përshkrimi i mjetit juridik si më lartë.

G. Prona jo-banesore. Pronë e cila kontrollohet nga ndërmarrjet publike apo shoqërore

Kjo pjesë përshkruan mjetet juridike që janë specifike për pronën jo-banesore e cila bie nën kompetencë të Rreg. UNMIK-ut 2002/12 and 2002/13. Ju lutemi t'i referoheni pjesëve të sipërme për çështjet tjera siç janë: lejet etj.

Ju lutemi të keni parasyshë se kjo fushë është në zhvillim e sipër dhe se tani janë duke u themeluar strukturat përkatëse. Proceurat mund të ndryshojnë. Veçanërisht, çështjet të cilat kanë të bëjnë me transferimin e pronës së ndërmarrjeve shoqërore, nuk janë prekur fare, për shkak se politikatat dhe procedurat e AMK-së ende nuk janë precizuar.

1. Vendimi i Agjencionit Kosovar të Mirëbesimit i cili ndikon në të drejtat pronësore apo të drejtat tjera.

Kufizim:

Sipas nenit 10.5, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13, nuk lejohet mjeti juridik pranë Dhomës së veçantë për anulimin e transaksionit apo prishjen e kontratës (përfshirë edhe ato që kanë të bëjnë me të drejtat pronësore) dhe që hyn në kuadër të Rreg. UNMIK-ut 2002/12.

Liqi në fuqi:

Neni 9.3, 18, 24.2-3, 30, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12, mbi themelimin e Agjencisë së Mirëbesimit të Kosovës (AMK)

E tërë Rreg. UNMIK-ut 2002/13, mbi themelimin e Dhomës së Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështjet që lidhen me AMK-në.

Dëshmitë:

Gjatë aplikimit para PSSP-së, duhet siguruar dëshmi se vendimi apo veprimi nuk janë në pajtim me Rezolutën e KB-ve 1244 (1999), Rreg. UNMIK-ut 2002/12, ose udhëzimeve dhe rregulloreve përkatëse, ligjit në fuqi në Kosovë, apo politikatat dhe procedurat e AMK-së, (neni 24.3, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12).

Me rastin e aplikimit para Dhomës së Veçantë, rregullat dhe procedurat specifike sipas nenit 7, të Rreg. UNMIK-ut 2002/13, përcaktojnë kërkesat e të provuarit (neni 8, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13). Shënim: rregullat e procedurës ende nuk kanë hyrë në fuqi.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Dy mjete juridike janë vënë në dispozicion:

(1) PSSP mund të shfuqizojë ose modifikojë çfarëdo vendimi të Bordit ose të menaxhmentit nëse konsideron se vendimi i tillë nuk është në pajtim me nenin 24.2 dhe.

(2) Padia gjyqësore para Dhomës së Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështjet që ndërlidhen me AMK-ës (neni 30, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12; neni 4, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13).

- ? Kërkuesi i pagesës mund të bëjë kërkesë për kundërshtimin e një vendimi ose një veprimi të Agjencisë brenda nëntë (9) ditësh dhe më së voni nga: (a) data kur një kërkues i tillë ka ditur ose pas përpjekjeve të arsyeshme është dashur të dijë për vendimin a veprimin e Agjencisë dhe (b) data kur Dhoma e veçantë njofton publikisht se është në gjendje t'i pranojë kërkesat. (Section 6.1, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13). *Hoëever*, the Special Chamber cannot accept the claim unless the claimant provides Dëshmitë that at least 60 days prior to actually filing s/he had notified the Chair of the KTA Board, of his/her intention to file (Section 30.2, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12 and Section 6.2-3, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13).
- ? Vendimi merret brenda dy muajsh nga përfundimi i procedurës, lëshohet me shkrim,

dhe palëve iu komunikohet brenda 30 ditëve nga dita e miratimit (neni 9, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13).

- ? Vendimi i Dhomës së Veçantë është i plotëfuqishëm dhe obligativ (neni 9/7, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13). Nuk lejohet ankesa.
- ? Nëse Dhoma e Veçantë i bartë kërkesat ose pjesë të kërkesave tek gjykatat tjera sipas nenit 4.2, të Rreg. UNMIK-ut 2002/13, atëherë vendimi i marrë sipas ankesës mund prap të atakohet me ankesë vetëm para Dhomës së Veçantë, përveç nëse Dhoma e Veçantë cakton ndryshe (neni 4.3, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13).

Ju lutemi të keni parasyshë: Kundërpatditë mund të ngriten nga AMK-ja brenda afateve të caktuara me ligjin në fuqi ("ligjin në fuqi" i referohet rregullave të procedurës të cilat ende nuk kanë hyrë në fuqi). Neni 30/2, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12 nuk zbatohet. (neni 6.3, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13).

2. Privimi i padrejtë apo ndërhyrja në realizimin e të drejtave pronësore dhe të drejtave tjera nga ndonjë ndërmarrje e cila gjendet nën autoritetin e AKM-së, mirëpo jo nëpërmjet të vendimit apo veprimit të AKM-së.

Sipas Rreg. UNMIK-ut 2002/12, AMK-ja ka kompetencë administrative ndaj të gjitha ndërmarrjeve publike dhe shoqërore në Kosovës, por përgjegjësia e AMK-së dhe këtyre ndërmarrjeve mbetet e ndarë (neni 18, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12). Por, AMK, në çdo kohë mund të paraqet njoftim me shkrim para gjykatës kompetente për të vepruar si përfaqësues ligjor për ndërmarrjen në fjalë (neni 29.3).

Ligji në fuqi:

Neni 7.3, 18.2, 28, 29, 30, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12, mbi themelimin e Agjencisë së Mirëbesimit të Kosovës (AMK)

E tërë Rreg. UNMIK-ut 2002/13, mbi themelimin e Dhomës së Veçantë të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështjet që lidhen me AMK-në

Dëshmitë:

Me rastin e paraqitjes para gjykatës kompetente, tjetër nga ajo e Dhomës së Veçantë, zbatohet procedura e provave në zbatim për atë gjykatë. Lexo A.2, Pengimi në të drejtat pronësore, dëshmitë.

Me rastin e aplikimit para Dhomës së Veçantë, rregullat dhe procedurat specifike sipas nenit 7, të Rreg. UNMIK-ut 2002/13, përcaktojnë kërkesat e të provuarit (neni 8, i Rreg. UNMIK-ut 2002/13). Shënim: rregullat e procedurës ende nuk kanë hyrë në fuqi.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- a. Paraqitja e njoftimit me shkrim mbi qëllimin e ngritjes së padisë para AMK, duke theksuar emrin e paraqitësit, emrin e ndërmarrjes apo korporatës, bazat e ankesës dhe ndihma e kërkuar. Asnjë procedurë ligjore nuk mund të fillojë pa ofrimin e provave se kjo është kryer më parë (neni 29.1, i Rreg. UNMIK-ut 2002/12).
- b. Mjeti juridik mund të realizohet para gjykatës civile (procedurë kontestimore). Lexo E.1 (a), privimi i të drejtave pronësore, përshkrimi i mjetit juridik.
- c. Sipas nenit 4.5, të Rreg. UNMIK-ut 2002/13, AMK-ja mundet në çdo kohë, fillimit të administrimit të ndërmarrjes apo korporatës, të kërkojë nga Dhoma e Veçantë të tërheqë çdo padi të pazgjithur në ndonjë gjykatë në Kosovës dhe vet ta gjykojë. Nëse AMK-ja e ndërmerr këtë veprim, ju lutemi të i referoheni pjesës në G.1, Vendimet e AMK-së, përshkrimi i mjetit juridik në procedurën para Dhomës së Veçantë.

3. Zbatimi i padrejtë i gjobave nga AKM-ja mbi ndërmarrjet, punëtorët e saj dhe personat tjerë me funksione menaxhese dhe mbikëqyrëse

Ligji në fuqi:

Neni 27, Rregullorja e UNMIK-ut 2002/12, mbi themelimin e Agjencisë Kosovare të Mirëbesimit

Tërësia e Rregullores së UNMIK-ut 2002/13, mbi themelimin e Odës së Veçantë të Gjykatës Supreme mbi çështjet që kanë të bëjnë me Agjencinë Kosovare të Mirëbesimit

Dëshmitë

Nuk parashihet ndonjë kërkesë mbi dëshmitë. Shih nenin 27.1, Rregullorja e UNMIK-ut 2002/12 përcakton arsyetimet që duhet dhënë në lidhje me shumën e gjobës së shqiptuar.

Kur parashtrohet kërkesë pranë Odës së Veçantë, ekzistojnë rregulla të posaçme të lëshuara në bazë të nenit 7, Rregullorja e UNMIK-ut 2002/13, të cilat parashohin kërkesat mbi dëshmitë (Neni 8, Rregullorja e UNMIK-ut 2002/13). Vëreni se rregullat e procedurës nuk janë nxjerrë ende.

Përshkrimi i mjetit juridik:

- a. Tridhjetë (30) ditë pas dorëzimit të gjobës, pranuesi mund të bëjë ankesë me shkrim kryesuesit të Bordit të AKM-së (neni 27.2, Rregullorja e UNMIK-ut 2002/12)
- b. Nëse AKM-ja vërteton gjobën, atëherë ankesa mund t'i parashtrohet Odës së Veçantë. Shih G.1, Vendimi apo veprimi i padrejtë i AKM-së, Përshkrimi I mjeteve juridike për procedurën e nisur pranë Odës së Veçantë.

H. Pyjet

Kjo pjesë bën fjalë për mjetet juridike në dispozicion për shkeljet e mundshme të rënda.

1. Privimi i padrejtë apo pengimi padrejtë në realizimin e të drejtave pronësore nëpërmjet të caktimit të kufijve ndërmjet pyjeve.

Ligji mbi Pyjet, (Gazeta Zyrtare e KSAK-ut Nr. 10/87). Organi i posaçëm i caktuar nga komuna për caktimin e kufijve ndërmjet pyjeve (Neni 70) merr vendim me të cilin shkelen të drejtat pronësore.

Ligji në fuqi:

Neni 70-1, Ligji mbi Pyjet (teksti i rregulluar) (Gazeta Zyrtare e KSAK-ut, Nr. 10/87)

Neni 71(1): "Personat që mendojnë se me aktvendimin mbi caktimin e kufijve të pyjeve u është shkelur e drejta, në afatin prej 30 ditësh nga dita e skadimit të afatit nga neni 70 alineja 3 e këtij neni."

Nenet 37, 70-81, Ligji mbi Marrëdhëniet Themelore Pronëso-Juridike (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 6/80)
Nenet 52, 56, 106, 185, 348, 350-57, 360, 382, 383, 388, Ligji i Procedurës Civile (Gazeta Zyrtare 4/77-1478, 36/80-1182, 69/82-1596),
Nenet 29, 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)
(Neni 161, Ligji mbi Procedurën jokontestimore nuk duket se zbatohet në këtë drejtim)

Dëshmitë

Shih A.1, Privimi i padrejtë i të drejtave pronësore, Dëshmitë.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike në dispozicion në bazë të procedurës civile. Shih A.1, Privimi i padrejtë i të drejtave pronësore, Përshkrimi i mjetit juridik si mëlartë.

Sipas nenit Neni 70-1, Ligji mbi Pyjet, procedura mund të inicohet brenda 30 ditë pasi që afati për shqyrtim publik të ketë skaduar.

2. Vendimi i padrejtë i inspektorit të pyjeve e cila pengon realizimin e të drejtave pronësore

Ligji mbi Pyjet, (Gazeta Zyrtare e KSAK-ut Nr. 10/87).

Ligji në fuqi:

Neni 102, 104, Ligji mbi Pyjet (teksti i rregulluar) (Gazeta Zyrtare e KSAK-ut Nr. 10/87)

Neni 104:

"Kundër aktvendimit të inspektorit pyjor mund të paraqitet ankesa në afatin prej 15 ditësh. Ankesa kundër aktvendimit të inspektorit pyjor nuk ndalon ekzekutimin e aktvendimit. Inspektori pyjor, kundër aktvendimit të të cilit është paraqitur ankesa, mundet në kërkesën e arsyetuar të paraqitësit të ankesës të shtyejë ekzekutimin e aktvendimit, në qoftëse me ekzekutimin e tij shkaktohet dëmi, rrjedhimet e të cilit vështirë mund të evitohen."

Ligji mbi Procedurën Administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 47/86)
Ligji mbi Konfliktet administrative (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, Nr. 4/77)
Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta (Gazeta Zyrtare e KSAK, Nr. 21/78)

Vërejtje: Nëse inspektimi pyjor bie në kompetencë të komunës, atëherë neni 35, Rregullorja e UNMIK-ut 2000/45, mbi vetëqeverisjen e komunave dhe Udhëzimet përkatëse komunale janë të zbatueshme në këtë drejtim.

Dëshmitë

Dokumentet e rëndësishme për kërkesën. Standardet mbi dëshmitë të parapara me nenin 232, Ligji mbi Procedurën Administrative.

Përshkrimi i mjetit juridik:

Mjetet juridike sigurohen nëpërmjet të procedurave administrative në këtë rast. Sidoqoftë, është e paqartë se cili organ duhet t'i paraqitet ankesa. Sipas nenit 102, "Organi krahinor i administratës kompetente për punët e pylltarisë kujdeset mbi organizimin, përparimin dhe kryerjen e drejtë të inspektimit pyjor në territorin e Krahinës, duke bërë me dije se shërbimi i inspektimit pyjor bie nën pushtetin qëndror. Ankesa duhet t'i paraqitet organit administrativ krahinor.

- a. Kundërshtimi duhet të paraqitet pranë organit të shkallës së parë (është e paqartë se cili është ky organ për momentin) brenda 15 ditëve nga dita kur është dorëzuar aktvendimi. Organi i shkallës së parë mund të pranojë ankesën dhe t'ja përcjell organit të shkallës së dytë, ta ndryshojë aktvendimin në bazë të ankesës së paraqitur, apo ta refuzojë ankesën (Nenet 234-6, Ligji mbi Procedurën Administrative). Aktvendimi mbi ankesën duhet të merret brenda (2) muajve (Neni 247, Ligji mbi Procedurën Administrative). Vendimi është i plotëfuqishëm.
- b. If the Parashtruesi i kërkesës dnuk pajtohet me vendimin mbi ankesën, atëherë ai mund të paraqes ankesë pranë Gjykatës Supreme. (Neni 31, Ligji mbi Gjykatat e rregullta). Afati për inicimin e padisë administrative është 30 ditë nga dita e dorëzimit të aktit administrativ apo 60 ditë nga dita e dorëzimit të tij nëse pala nuk e ka pranuar atë (Neni 23, Ligji mbi Konfliktet administrative).
- c. Një ankesë apo kërkesë shtesë për shqyrtim të jashtëzakonshëm të aktvendimit mund të paraqitet me padi administrative (Neni 19-20, 45-50, Ligji mbi Konfliktet administrative) ose duhet t'i paraqitet gjykatës kompetente brenda 30 ditëve nga dita e dorëzimit të aktvendimit të kundërshtuar (Neni 46, Ligji mbi Konfliktet administrative)

Në bazë të Nenit 70-1, Ligji mbi Pyjet, procedura duhet të inicohet brenda 30 ditësh nga dita kur afati për shqyrtim publik ka skaduar.